K-2.62
1916-17

శ్రీ గణాధిపతయే నమః

శుభమస్తు అవిఘ్నమస్తు

శ్రీ శారదాంబాయై నమః

స్కాందపురాణంబునందున్న కుమారసంహితలో

॥ నాగరఖండము

--॥ శ్రీ భద్రమాహాత్మ్యము ॥

శ్లో॥ జ్ఞానానందమయం దేవం । నిర్మలస్ఫటికాకృతిం
ఆధారం సర్వవిద్యానాం । హయగ్రీవముపాస్మహే ॥--

సీ॥ శ్రీరామ సామజుండు సోముఁడను పేరింటఁ బ్రబలం-
గుఁ గుసుమ॥ శ్రీ రంజిల్లఁగ భానుఁ డాశ్రిత సరయుఁ శ్రీధర
ఁడు దేశ స్వరూపు । దారుణ దింద్ర వక్ష స్వరూప స్వయగభీరాం-
భోధి సోమకు న్నడి । త్రాణంగ మత్స్యము సోమసాధనుఁ తమా-
ర్కండు డయ్యె నిక్క బాలు భృతకు॥ —— 2

వ॥ శ్రీను దేవేంద్ర దశ భాగ్ చంద్రుడు మదింజస్తించి వి-
శ్వాతి సెలవిచ్చిన టెంచుకర విభాగ సు తత్పదమునకు
దీపించు నానాలోకరం । జన కాంతిఁ విలసిల్లు
కౌస్తుభము వక్షః శీత కంబానుచు । కనిల్చె
పతి గారంచు సోమవివు మార్కండేయునకు
సతప్పని ——

మ॥ భుజగాధీశ్వర హారములంగరక్షలంబుల్ వయున్
గాంగఝ్ఝ సద్ర్వజవాంఛాఫలదాయి లాంఛనము
లంరాజించగామించు సత్రిజగత్పూజిత విశ్వకర్త
శుభకీర్తి సార్వభౌమ త్ర్యక్షీరాద్రజపంచాస్యసేవి
చ్చ్యు సాగము విభు మార్కండేయ భూభర్తకున్॥

మ॥ నలువారామున్ విభిధాత్రీధిజనులతునఘ్రా
ణులంగిబ్బ నంబులు కంబాని రహింవహించెనన
గా బాగ్రైన రామా భారతి లలనాలాలనలాలనుం
డు జుడుబీలావద్రి పక్షిబంచి సర్దలరత్నాగుణాదప్రు
సాగము విభు మార్కండేయుని బ్రోవృతకి॥

మ॥ సుదతీయంతర్కతాద్ఘనాలవిచ్ఛి జేశుండే ప్లులదుర్
వర్తాళించెపో దవసీదాప్తినచంద్రరిఖవయిసైత్రిం
త ఠయుష్టి తక్రమ లృదశాత్రామ్నుతి వస్పెశేష్ట్రితనివల్రం
స్నేచ్ఛిరించబూటచునక్షిద్ర్యధానందజవానిసాగమువిభు
మార్కండేయుని బ్రోవృతకి॥

మ॥ స్థిరలావణ్యనిధానమైతనరుచుంపుత్రిం జేంసుత్రన్మా
యునిర్యరమధ్వదయునత్తై సక్షతవాన్యక్షేసా
వంబుసాగరకుంటవెచ్చునవార్ష్కతల్వనబాసంగంపే
పిరంజలునీ రుషస్థాయిసివద్నిబ్లుదవ
మార్కండేయు ప్రాథంబుననిల్

॥చ॥ సతులనివాసవాసలయునాగుట వాసిగదా
సదాసదా ధృత సనికాంత కాంతము శ్రీధ్రువము శ్రీప్రు
వ రా శిఖ సనా। రత వరిః వ సింహ శించినసర స్వతి
నిచ్చ్య గయం చ్యగా తతత్త్వ తిపతి కిం సుధీవినుత
ధీ పరిణామ వచో విలాసముల్॥———
॥శా॥ త్రైలోక్య భృత్త సయామ సేవారు నతుక్ష శుభ్రాకృ
షై శ్రీతుష్టి బాణా ధిప్ర వధ్యగ్ర గణ్యుదనగా బ్రాసిల్లు
ధీ స్యం ఘతః శ్ళ్యాణత్రిబస వేశ్వరుం డుహ యం నిత్యై
శ్వర్య జ్యేయుః జగ త్ప్రాణ త్రభ వధృ జుండయున
మా ర్కండే యు భత్రా గణిసి॥———
॥శా॥ (శ్రీ) దాక్షాయణీయం తపో ధవసనగా క్షి నిల్వశుం
డా తత త్వాన్వ దుస్త న్యయుచాల బ్రిరు వియు వశిష్ట బా
(శి) త త్రే జీ తా। ష్యా డం బా వృసే సంగ తతి సబ్దయు
వేంతం ఖు లం జివ్యున। వ్వదం డా స్యు హా నర్త్సు
బా క్షత్ర వని ర్వి ఘ్నుంబు నీ కా వ్యయు నిలు———
సీ॥ ప్రాచేతసుం బరాశరసుతు మారుని కాళిదాసు
మయూరారు భవభూతి జూడు దండి। బాణు ధనంజ
యు భారవి జయదేవ భాను ని శ్రీహర్షు ప్రవరసేను।
మల్హణు బిల్హణు మాఘు రాఠని క్షేమేంద్ర వటుమ
లు సావనాఘు। శివతత్త్వ శివదేవ జిన్నయు భవ

దూరుః శరభాంకురాజశేఖరు నిపేరు నన్నను ది
త్త్వము ఖప్రఖండ్రపరమేశు నాథునా ధర్మదాచార్య
చంద్రపతాక్షి భాస్కరు సనందుశ్రీనాథు బసత్రుజీయు
సోగయుం సమకొండ్రు దలతు సుకతర సాత్తాలు——
ఘు సక్కలశ్రీనిరవద్యపద్యకవితా సాపాజ్య
సంతుష్టతా సుకవృర్థతమ్మెదిదించరంచుజేతు
రాసేనాథవ్యారాక్షరవప్రకత్రైతార్క్ష్యటు నాత్మసంస్తుతి
తధా పాపగల్భ్య ప్యుక్ర జూపు నాట్టకవిక్రమాన్యత జూచి
తా నగుసనతండ్ల సూరిసాక్షి దీలల్లు——

వ॥ శ్రీని ఐజమ తడె వతపాత్రక్షనావర్తసంబును
మహాకవిశ్వరకీర్తసంబును సుకవిజనానువర్తనం
బును గావించి॥——

క॥ శ్రీ భినవ విశ్వతకవితా
విభవ్యలమఖ్యలాగమాంతవిధశౌనత్తగో
త్రభవ్యలము బుధవిధయుల
మభవపదాంభోజ బంభరాత్ములము మహాక్షి॥—

క॥ రసికుండు దుర్గారావన
యసమప్రతిభావరాజయయ్యంకితబా
లసరస్వతియును హారల
మసహాష్ట్రజలదళసమర్థులము మతిక్షి॥— 15

క॥ యేం ద్రైనెఁ గన్నైవ కథా
స్వాదు సుధారసముచేఁ రసజ్ఞతనుం బగా
వా ధృతి సూపింపదఁ
బ్రౌఢంత ముకర్ణ యుగళికేం త్సవమొసఁగన్॥

సీ॥ యమ వీరశైవసకలవేళ్ళకొఱ రవిం డుం డుదం
డ హా జోశయాత్రి। యమ ధన్యమతి కిష్టసాధనజంగమా
రాధన నిత్యసద్వ్రత విశేషు। మవదాన్యనకు స్వా
ప్నావితాచారంబు దేవ ద్విజార్చ తిథ్యాదానము
జ్ఞానఘనసక్రరసం జ్ఞా సుధారసాయనము వంబాత్రే
రియము నులలామా మంజడు పూర్వోద సత్తలదిగంత
రాళ నుతఘనదేవఘవాణాన తనకుండు।
లాజిరణమువి శుభ్రంబురు దొంకలజవ్వేబా। వ్యండు
ద్రవశశపురపుమార్యాండు మను డు॥

క॥ శ్రీతడు ప్రసిద్ధవపాంచేర్
క్షితిసరగజపతులెపివిబెలగిజయశ్రీ
సతిజేకినిసమహాంవ్మద
కుతుపశవర్ణబం ధ్రసకునుకుబిబుజమనగన్॥

సీ॥ రసితహారాణి కాగ్రబుల వాబాప్రపంచమెుకం
తస్పైప నంజవిఘటంబి। వ్పైణి తగాయు కశ్రేణితాళ
ధృనిముంచుక సంచు గావించ దలచి। వందిమా

గర్వం బొక్కైవార దేము క్రింత దేముండ్య్గసె యఁగను జ్ఞాయు
న నూన యుంచి। జూ పురగౌహాణి జన త త్రంతెణర్ఘుణ
త్ర్యొతి దేము కించుకే నిల్వగలుసాచు। సకలహారదంత
సామంతసచివనిచయ। మ పసదవుగాచు తమ
రహాస్యము ఉవిన్న। పించుతరు బించకొంచనవి
ము లరత్ర ప్రచత షేత్ర తగాలు వయితా వ్నిగాష్టి॥— 19
సీ॥ మమువలు పించుచాల బహుమాన దేము నర్పిత వేం
కృ లారసార్యు। దముసముమానప్రసిద్ధము గు నాగరఖండ
ము ఖండ విశ్వకర్మము హాతపై బ్రహ్మాతరవుమూతు
డె నుంగుగ నంకితంబు గా। రవు ణాఘుఅంపగాదగు
బు రాణావిధుల్వమ దిరాణాదెంబ్బగ॥— 20
॥చ॥ (ఘ) నికేతనాంబరాభరణ హారవటీరసుగంధవీటి
కా। ద్యసుపమ పారితోషికములర్థి కొసంగఁ బూసంగ
బూంగ్రిగై కొని కృతి తంత్ర మాయికతు గాఖ్యునపా
యుకరత్నము బ్భ్రాత్రస సుకృతంబుచేసను చు తత్వ
ద్రు బూనితి షేము దేము సర్వగ॥— 21
॥వ॥ యుత తర్కము జూలంకారంబగు కృతి నాయుక
వంశావతారంబు బవర్ణించెద॥— 22
(శా॥ (శ్రీ) పు (త్రా) బ్జవ విశ్వకర్మము బ్రా జీవ్యా ధ్యప్వం
చాం (డి) కో। గ్రా మానె (త్రబ తార చం ధ్యా ప్రవనా

రంజ(పి)యుం జూపు తి(స్తే)ముక్తానకళాధురణు నిర
త(త్రే)మంతరుం వేణ్వా మధ్య ధ్వమ ధ్వష్టలు పూర్ణకీర్తిదగ
డ విశ్వ జ్ఞ వర్ణింప గని॥———— 23

ఉ॥ శ్రీ(శ్రీ) దకేశ్వరాంశ ధవ శాస్త్రయ పార్శ్వ సుక్షావు
యయూఖుడై తా(శ్రీ) జనించి మించె బిహా దానకళాప
రి తాగ షి తాప్త సత్వా త్ర ఘుచంద్ర జూటవదమంత
జిజ త్తడు ధీర గె యచా రి(త్రు)డు వీర యా(ప్ర)భు వర 24
ణ్యుడై॥

సీ॥ (క్షీ)రాంబునిధి క్రాంస్తుభంబును సుధం జింతామ
ణి(శ్రే)ష్ఠముక్ ధారికయుక్ సురధేను వృక్ గరిపతిం దాగాం
చు చందానగం। గౌరా జీవదళాయతా(క్షి) వలనంగ
ల్గాణ ధారీయులం। వీరాభ కర్తుడు గాంచె సూనుల జ
గ ద్విఖ్యాత చారి(త్రు)లన్॥———— 25

వ॥ వారలెవ్వ రనిన॥ 26

మ॥ రజతాంగం బాగ్ర రాజ మహాళికి విన్యాణంబు
గా విం చయి। చ్చె జగంబె న్నగ విశ్వ తర్షయును దా జిత్రం
బుగా దిప్యుడీ। చె జ్వాద(ప్ర)బుడీచ్చు నెంతయును
గ వ్యంచి ద్వార(త్రి) స్వామీ। రజత స్వర్ణగ్య వాం
బు వె ప్పం డు బుధ వా తంబు మో దింకచ
గ నా॥————

ఉ॥ పర్వతరాట్సుతారమణపాదపయోరుహబంభ
రంబు సా। పర్వతరుద్రధానగుణాప్రాసితుడంచిత
సజ్జనశ్రవణి పర్వతతాత్త్వవర్తనుడు జప్పుడు ఇత్తు
లకీర్తి చంద్రికక్। పర్వతనంతధీరుడగు పర్వతధీ
రుడు మించె ధారుణినిన్॥ 28

ఉ॥ చిత్తెన రాజశేఖరుని భావము మెత్తన జేసి సర్వ
దా। సుత్తెన రిప్రజంబును పయోధిపరీతభూభృద్ధ
వాళికిన్। మెత్తన పాత్యకీర్తిసుధ వింబు సరాజభ
వాండభాండముక్। బత్తెన మత్సమాత్యుడత్యపార
సపూర్ణవిలాసుడానన్॥ 29

ఉ॥ పొత్తెను లింగజంగమపదాంబురుహార్చ
యభక్తిసాధ్యముక్। మెత్తనపాత్యకీర్తిసుధ వించెస
రోజభవాండము గ్రుతా। యెత్తన రిప్రజంబును
పయోధిపరీతభూభృద్ధవాళికిన్। బత్తెన మర్త్య
మాత్యదేత్యపారసచెపరిపూర్ణుడెన్నగన్॥ 30

చ॥ వినియెను శైవశాస్త్రములు వీనులు విందులుగా
న జిజ్ఞాస్యై। మనియెను ధాత్రిలోపల సమస్తజను
లవినుతింప నిచ్చలుం। గనియెను పుత్రులన్నిరత త
ల్పకదానకళాచరిత్రులం। పనుడనురాము యత్ప
భుశిఖామణి సాటికినెవ్వరెన్నగన్॥ 31

॥తే॥ ఒకతఱి కృష్ణ హిరీవాను వస్త్ర జీబుబుదుగనుక
వుండలా ఘరణు జగద్గురుండు మేఘ
నానానుండ నంగపం జాగటు వరప్రశిష్ట
రుండుబు నరామఘునుండు నరూఢి దనరె॥—— 32

సీ॥ పొంగి యుండుటె కాని భువనంబు వెల్లను స్తుతి మించు
టెరుక కడు దాటి వేడు బల్లసాటయె కాని బ్రహ్మ స్తుత
టు సమి తిష్ఠ శాదంబు జూపవేడు దివిసుండు టయె కాని
తివిర స్వారూపము ట్టి గురుపు అపున బాధుకాన గ
వేడు ధ్రిగణి హాపసె కాని తనవాట్టు లక్షా ఘంచ కన్నా
ఛంచెపంచె కవడు ము దని జడాత్మతులు గాఢ వారు వైరి
వార పరితమాటకి వత్తు రెన్న సరస ధవళ శశ్వరాన్వయ
సామ్య మంచెన రామ భీమ ణిసత్క్రి తానయ నతుమా॥—— 33

॥శా॥ రాజావాసవ పద్మ బాస్ఫురుడు తారామారజిత్తా
ర హారాప ర్వ ద్యమ చంద్ర తాను వానచంద భూజ
సత్క్రియా రాహా శ్యాసని ధాన సంపనయు ప్రఖ్యా
త సంతాను ద రారా వరాబ్జ తన్ని సాటి యొరి ధరలారా
జుడ్గు జా ప్రక్రియ కిల—— 34

మ॥ చెప త్రై సకలార్ణ సంఘము లక్ష్మీయు క్త్య వైయ్యా
డగా జూపట్టె స్వభవంబు చె విబుధరా జుంపిరించి తా
శ్య కృచె మోహెట్టె గుణయయు కి ధర్మ్య మతి సాయశ్రీ

ఉం పుజాగోగణా పాజ్ఞత్తుడు స తు స్వైల వాసవ వన్నో॥
నోం (శ) వం ధ్యంబున నై॥ —————— 35

వ॥ వారలందు॥ 36

శా॥ పాసాత్త్వ పుసోఝుదార్క్య సు తచ ర్వానావిశ
శ్వ ధ్వవా రావం త్రైత వి తర్జ్ఞర త్రిత సు పాత్ర బాత్య
కో త్తం సుడా. రా వు శ్రీ సి ళినింజ నించె వారవా రక్షైర
తారాసు ధా రా వు స్వ స్వ్యంతు కుండు సాగవు విఝు
దార్వ్యానా ధ జ త్రాధ్య డై॥ —————— 37

సీ॥ ఆరూ ఢా స్థతి క్ర త్రి యుత్రి యుజన సూంతా డె వియం
ఘుం బత్త్రైక ధీ రాగ దాత్తు ద తం డు గాంచె ధర టీ డ పీ స వు
త్త్రుం తి యతా ఏ రాంబాను జి యుం డు బుత్త్రు ల జ గ ద్విఖ్య
త బాంత్రు లం గా శీ వ ల్లజ పాద వంతరు వాణ్యైం త రా
ధ్వ్య లక్ వు వృద్ధ ర నై॥ —————— 38

తే॥ వారల లూనన గ్ర ఝు డ వార్స యు శౌభర ప్రాజ్ఞసేతు
తే। దారసగోడ యాన్థ ప సు దా ధర వుధ్వము వా స్థలు
దు తే। దార వి ఝుండు ప్ర జ వి దారి ఝు జాప రి తాగ వీతా
ది ఝూ దార ష జీంద్ర డి క్త టర ధావ ళు వై విల స్థితి నెంతయుయిల్లి 39

క॥ శ్రీ కై దార ప్ర ఝు వు టి
రా వేంద్ర వు ఝ్యా లలా వు ర వు జీ వు జిరె
శ్రీ రా వు నిరత్వం గ స్థను

స్త్రైత్రానినయుర్వరసుసుతులగాంచెక్ర్రైవంశ్రీ॥ 40

వ॥ (అ)ం దు॥ 41

సీ॥ గంగాధరపదాబ్జశృంగాయమానాంతరంగా
న్వితుడు షడంగశౌరి బాలాజి సాత్త్వపొంచాలా
ఖిసవరూపలీలాధసుడు చనవింగఘనుడు వేష
వసీధరాజ్ఞామాత్రక్ష్యాతిరామానుజావుండుసో
మ విభుడు దారుణావవశ్రు వారణవ్యావా
విదారణాభింపృఙ్ఖంబు వీరసుతృతి శారదాశారదశ్వర
శారదాంభ్రుబు తారతాతారతాశశితారవిందువోర
బృందసుధాహారహరచందనాది కీర్తులవెలసి
రాజారనిధులు॥ 42

ఉ॥ మందరదీరుడసమానయశోనిధిదండపా
ణి బాలేందుధరాం(ఘ్రి) పాదరుహాభృంగవతంసము
ఖ్యభూమిబుధా చందనగంధిపండితయుసజ్జను
ఖరయసత్పురుషారు జెన్నందినకీర్తిశైత్రానినయుట్టిధు
రంధరుగాంచె వేడుకన్॥ 43

శా॥ (శ్రీ) కేదారియుదండపాణియు శుభవ్యాపారధౌర్తైతవి
ఖ్యాతుల్ పక్షపాజనుస్త్రైతనరుబారొణ్ణానందసాబా
గ్యశ్రీ లోకాలోకమహీధరావృతమహీలోకంబు
నందుక్షశర (ఆ)కాచం (ది) కవంటికీర్తిగనిమార్కండే

యుం డ్రా ప్రసన్న శరదీ॥ 44

శా॥ శ్రీ నిత్యావసుధా ధరలరాజీవాక్షుడు ద్వ్యావాప్త్రే
తానింబూంద నిశరతి విరవుసుతాం తారత్వ లుక్షవిస్స
మాం। బానాశితని శ్చేచ్ఛ్రణాంగురుప మాంబాభాయన్
బెం శ్రీ దత్త త్మ్సానా ధస్తప నివాశ్లిష్టైపై లసె మూర్త్యంద్దే
ఆయుడు ధన్యత్రవజన్॥ 45

ఉ॥ వీరత్ ముర్ధ్వర యుం డుసాధ్యయుగు నవ్వీరాంబుశుం
బుట్టె బ। బ్బా రాయుండును బబ్బవిస్సమతువార్గ్యంబు
ప్పజన్నిం చర। బ్బారూ ధన్యతి చంద్ర శేఖరుడ నంబు
జ్జ్యాండు ముత్తుండు త। న్వార త్నంబులు చంద్రశేఖరము
రియుం భవాన్యంగి ప్ర వృయు ది॥ 46

వ॥ త్రిం డు॥ 47

ఉ॥ పెప్పైరాయున వూర్త్యరంద మమమహా యించెక్
మహాస్వార్తి చే। నిష్ప దారా జిత చంద్ర కీర్తి రుచులా
మించెక్ దిగంతంబులక్। బప్పారాయన సత్యశాంతన
త మువ్ప్రౌఢిక్ పరీక్షించె నీ బప్పారాయని నెన్నగా దగు
జగ త్త్వద్విత్త చారిత్రు నాదె॥ 48

శా॥ శ్రీరామా మకరీ శారదా మణియుక్తా త్రి కాంతయుక్
శాంతయుక్ శ్రీ బ్రాహ్మణి యుత్రికామినియు సంతా
నంబుగా తన్నుకా। న్వారత్నంబులు సాధ రాదగు డు ......

రే సారీపతం సంబుబు జ్ఞారాయా క్షిప్రార్యబద్ధు
మకునీ సర్వం సవర్లు మండవిక్రి॥ 49
ఉ॥ అయంత నియెన్న వచ్చు ధవశ్వశ్వర సాగవు యువరా
రు కారు డ ఢి మంతు నిరాజ్ఞ జారము సమగ్ర విభా
తి యు సర్వ వం త్రాసా మంతుల యంతలంబు వేచ
మత్స్య తిబారగ రేకు డ్ర సాట్యుంత టు నిండు తత్వ వా
సమా వ్యతి సాల మలంకరింపు చునీ॥ 50
చ॥ లక్ష్మిపాని సద్ధుల ప్రసూత కు నరుంధతి యగ్రతుల
జిహ్వత సతీ ససి జూడుగాయి ల సద్విరావతికి నన
సూయ యుంచుకె లజ్జ దాయదీని యు నయుగు నిశ్రీ
ఇతేశా సుపాయుని కి లసుత పతి గృహాం బెరుగదే
(ప)తివజ్ఞ నీశాంత మతికి పార్వతి బ్రండితానామ
శ్రేయము బునానడని యు నగ శుభ్ర లక్ష్మిణ గుణంబులం
తు వెలసె సారధవశ వపృశవరాశ్వన్వయంబు
జాత శుద్ధాంతవాసిని సంతతాన్న దానపతి తాషి
తార్థి బాంధవ కదంబు గురుతర నితంబ మార్గాం
డ గురు వరాంబ॥ 51
ఉ॥ క్షేమ యండు ఝా కాంత సాంద్ర మునరతి సా
త్రి జసా మాంగ్ర మతి వసుదతి। పతిచె నయంద్రతి
బ ... భాగవుల శా యాజ్ఞల పాష బాశక్తి సన్న పూర్ణా

సుప్రతంబున సేతశుభగుణంబున లక్ష్మీపావనత్వ
మున గంగావధూటి వహిమచెనన సూర్యుమతిచే
సరస్వతి సర్వలక్షణముల శైలతనయుయు నగనుభ
ర్యాన్వయములందున ఎంతగరిమ, మారేధవశేశ్వ
రపురీశవారుశాండు। శౌరికులపాలికావతంసం
బు విబుధ వినుత సద్గుణానికురంబ విస్రమాంబు — 12
॥శా॥ పారావారము మేరగాగల సుభూభాగంబుపైనున్న
నూరూరుం గూపముఖుందటాకములు లర మొప్పద్వా
నపంక్తిర్మఠాగారంబుర్నిరతాన్నసత్రములు
నాకల్పంబుగా నిల్పె నాశ్రారానాగమయు పారుశాం
డు ఘనప్రణ్యంబెన్నగా శక్యమే॥ — 13
సీ॥ కాటియు పటికి మేటి రత్నాల కిర్నిపాపట్లు చక్కని
ముట్లుగట్లు ప్రీడాద్ర వ్యే పూరికిని సప్తకులపర్వతము
లును మేరుమందరనగములు పైడ్వసభావ్రవేప్ర
టిక్షేదనంబున తమ్మతాజ్ఞముఖ్యరత్నాకరములు రవి
సోమవిధువే రాజధానికి ప్రసిద్ధిగననే బదియారు
దేశములును, పరమమగునట్లు పెండాటి ప్రరవ
రమున, కేధిపతిశిరోవతంసమైయు లరె నతలు
కళలధవశేశ్వర ప్రరవిఖ్యాతుడైన, గురుతర
యశోధనుండు మార్కాండ ఘనుడు॥ — 54

॥శా॥ సురరాణ్ణాజకి మేఘుము। ఘనతత్త్యైజాఢ్యైమహా
ర్ష్యతస్యభం। జిరభాగంబున నెంచెచూచినవరత్రిశోద
తశ్మాశ్విస్త్యై। ఇరిపాన్నై తతశా విశేషతత్త్వములనాత్తళ్ళాన్న
జా భాగ్యదా। తురిసాగమ ప్రభుమారుతాండవిభ
షం దుర్గబాలగానేర్భునే॥—— 55

సీ॥ సకలదిగ్వాసరావము శాలనిర్వాహకదారశ్యఘుర్ఘ
ఘుడాతయుగుపుయురుడు। యుతులగోత్రత్నము ఖ్యస్త్రేశ
ప్రార్జిశవ్యయుశుండు మతిమంతుడగుటయురుదె।
ఘునబిదంబరధాము జననుతాచారుడుద్యతశ
లవిష్ణ్యతుడగుటయురుదె శ్రీశైలనాయతార్జిత
నవృద్ధ్యతిశాలి యురయమహాన్ముతుండగుటయు
రుదె। (ఘునబిదంబరధామ జన) - - - - - - -
యనుచు వర్ణించమించె విద్వానవధ్య। హృద్యవిద్య
జ్ఞనానీతపోతతరుండు। సౌరథవక్షశ్వరపురవిజ్ఞ
తుక్షేన। గురుతరగుణావిహార మార్కండశౌరి॥—— 56

క॥ చెప్పకు పూర్వదాతల ప్రసిద్ధులుగాత్రిత్రంత్రవే
దలుక। గుప్తనవారి సత్పలు గోరిన కాశ్యాతువెన్నలంబు
వయు। స్నిప్పుడు జెప్ప బూపకసమిద్ధయశానినిత్యు
నమారుతా। దప్పని సాటక్షీయనె కత్తనగలండె
ధధాన్యడుర్భలక॥—— 57

క॥ ఏమి యేమి దనే యిర్వురక్ వద లెడే వంద ద్వారత్ జెన్నై తెరత్రై
వి॥ ద్యాయు తనంబు ధైర్యము నకాకర పార్శ్వ జనంబు గా
రి రా॥ జ్జె యయు బరాపకారము విశిష్టచరిత్రుడు వార
ధిరతి లా యుత మారుతాం తపంను దవ్వామి మేటి 58
సాటి శేరిలక్॥———
తే॥ విశదము నని విపెనేకా
దశ మార్గాంద యుల్లింగతాపము లు నిరం
తుశ వృత్తి శ్రీర యార్
శశి తారార్కయుగ విరశ్రైవాగ్ణి య్యై॥——— 59
॥ షష్ఠ్యంత ములు॥
తే॥ వితా ర్కశసు జనసతుసం
జాలోధర పోగశి తార్కజన తాభసుతా
శాతారు జ్ఞవతీవు
తే తాంటంతదృశాభి తల జార ఘూన తుక్ ॥——— 60
తే॥ నిర్ఘరకరు దావక్షగా
నిర్భిత్కృతివినమ దహితనివహాసున తుక్
వార్భర్తమదవ్యాధ్రుయసం
దర్భా సాత్ర్యాస లసిత దర రహసు న తుక్॥ ౧౧॥ 61
తే॥ శరిభుద లంఘ్ని జాజ్ఞా
స్తంభిత పర పంచతాహిత కులం గున తుక్

దం భా స బి జ్జృం భా

జృం భ ణ సం భా వి తా త్మ శి వ విం గు స తుల్॥౩॥ - 62

క॥ కం ఠా లం కా రి త శ్రీ తి

కం ఠా మ ర భూ జ గు ణ వి క చ సూ ను న తుల్

గుం ఠీ కృ త రి పు న యు గ జు

కం ఠీ ర వ సా గ మ పో మ వ ర సూ ను న తుల్॥—౪॥— 63

క॥ జ ని త జ న వి ను త పో ష ణ

వా ను మం తా క న క కుం డ లా భ ర ణ స నా

త న మ ఘ వా వా నా ది మ

ఘ న బ రు డాం క భ వ పూ జి [illegible] తే ద్వి ర తు న తుల్॥౫॥ 64

క॥ స్తు త్య జ గ ద్గు రు బ రు డాం

క త్వ జ్వ ల లూ క వి శ్వ తా న్న త్వ న తుల్

ని త్య త్రి శం కు ని భా పా

ప త్య సి రా క ర ణ త ర ణ ప ర స త్వ న తుల్॥—౬॥ 65

క॥ బృం దా ర క బృం దా ర క

నం ద న కం ద ర్వ ద ర్ప నై చ్య వి ధా నా

నం దా వ ధా ని వా సి త

సాం ద ర్వ భ రిం ది రా ల సం ధా మ న తుల్॥౭॥ 66

క॥ క క్ష శ రి పు దు ర్గ మ నా యు

త క్ష క్షి త వాం ఛి త స ము దా య న కుం జా

దర్పాంధక వధవశ్వేశ్వర వ్యరీ
మార్కండేయమునకు రూపమాత్రేయమునకు ॥గా॥ 67
వ॥ శ్రీమ్మదయుపరంపరాభివృద్ధిగానే మొనర్చిం
బిన నిసాగర ఖండంబను మహాపురాణంబునకు
కథాప్రారంభం బెట్టిదనినా॥ 68

◎ ◎ ◎ ◎ ◎

ఉ॥ శ్రీకర చంద్రశేఖర విరించి సరోరుహనాభ
ముఖ్యదివ్యాకర మ్మెయనేక మహామహాత్త్వ తమ్మెక్తను
గాన్నమామ ఉత్తేత్త సంభావనాంబయి దిగంతసముం
చితకీర్తిచంద్రికన్ స్థైర్యనిస్తేజంబనెను కానెక
యాశ్రమమొప్పునెప్పుడు ౘ॥
సీ॥ శ్రీఫలబదరీపాటలీకేతకీనాగముల్ కుటజ
పున్నాగములును కాంచనమాతులుంగకపిత్థనింబ
మందారముల్ తిలకమందారములును పాటలుల్
వకులజంబీరశింశుపాగరుతాలముల్ పనసహిం
తాలములును ద్రుమకప్రియాళసుంవికంకత
తింత్రిణీసాలముల్ వకుళరసాలములును గవిగిలు
కపికనికరవికస్వరస్ఫారస్వర్గాభోగసమసమాప్త
స్వరితవ రుధిమిత వయు నిశుమారాళివిసంతవేద

సమద వేగాశ్వ స్యనము తదాశ్రమము దనరు॥—

చ॥ గురుతర శైలవైభవము లొప్పుగ వెలుగళ్లగ గెం జిగురులు
కేమరుంగులై పరగగ నిష్పతి తత్సుమ పంక్తులు వృష్టి
ఫలంబులై తగన్ వరటఘుటాది బృంహితము గర్జగ
రాజ్ఞి విపేనసాగనపై కరియుగ నెంపృలు నష్పనము కాత్రు
త్రు ఘునా ఘున వేళయానన॥—

ఉ॥ సారస చక్రవాక ఘన చక్రము నొవార హంసయు
క్తేము తోఁ భూరి సరోరుహ ప్రకర ఫుల్లసితాంబుజ కైర
వోరుతో॥ కల్హార సమావితంబుల మలాంబు కదంబ
పదంబులందుతో॥ సారస మూహముల్ దనరు సం
తతముల్ సుమన ప్రియంబులై॥—

సీ॥ రేలు లకబాలింతలనె నయము మశి శంపులా విజా
తాట్లు బడాలములును॥ పాండుకైయును ఉగు
బుడుతలకే ప్రాదృచే వెంతలం దిచ్చు బింగములును॥
మక్రొవతాగ విపృ వెకిం చుతాని వే డిబాట్లు లనాడించు
పృలులకదుపు॥ కెక్కలంబాడవి సాకెమబాదఫ్రా
వల జేరి పొగ్షించు మయూరములును॥ గాండి
గారియు లతంరంబు గూడిగూడి॥ వదలకె పృలు
ఘదిరుగు శివ్వంగి కదుపు॥ లమరనొప్పుచుండె(త్రి)
ఆదాశ్రమమున॥ సంతతంబు నల విహరించు నద్భయము॥—

వ॥ మఱియు నవ్వనంబు పుండరీకపారంగసమాశ్రి
యంబై యజ్ఞభాగంబునుం బోలె। ద్విజరాజవి
రాజితంబై హరికాలువ్యకరాటంబునుం బోలె।
స్వర్ణగరంజితంబై శంకరుకరాంబురుహంబు
నం బోలె। పుండరీకపున్నాగసురసాలప్రాచీనవిద్యు
మ। వల్లీతాజాలతస్సుమనస్సురక్షీపుణ్యజనవా
సబసమాకర్ణంబై సముద్రంబునుం బోలె। మందా
రకుటజవిలసితంబై గగనంబునుం బోలె।
గాయత్రీజపాంచితబ్రాహ్మణ్యమువానప్రస్థము
నిపాదపావనస్థలంబై బ్రాహ్మసభాభ్యంతరంబు
నుం బోలె। కుశశయపరమహంసచక్రకలితం
బై సరోవరంబునుం బోలె। కాంచనస్యందన
వైజయంతికాకలుషగణితారాజకుమారగం
ధర్వరామాభిరామంబై పట్టణంబునుం బోలె। శ
తపస్సపుణ్యశ్లాఘ్యయతిగణప్రస్థానంబై మహా
ప్రబంధంబునుం బోలె। సమిన్నిత్యప్రభాసుర
ధనుంజయపోతికాండప్రకాసితంబై భార
తంబునుం బోలె। ఘనసారచందనకదంబ
తిలకప్రసవమాలికావనంబై వనితాలం
కారంబునుం బోలె। మొ॥ వనయాశ్రమంబునందుగా॥

ప॥ శ్రీవత్సకౌత్సవసిష్ణజరదాస్యబగాతమువరతంత్ర
గాక్షేగణ్యాజముదశ్రీషుటజస్తజాబావిస్తైధ్యవవత్స
దదూర్యసవాఃవావ శండిలక్ష్యాండిస్యగాండిల్య
ముందష్యషైత్రయుగాధయుముందవాలుకపిలూ
వముస్యమార్కండేయుతస్యవమార్యకనారదవాము
ఉవశ్యగువరాశరరెఖముర జకౌత్స ఉవరాతశ
మాతజాత్రయుశ్రావా కాదుశ్రైనట్టిబ్రహ్మఋషుల
మర ఋషులు రాజఋషులు నుసు ఏగాస్పరవా
వవాంప॥

౬॥ చలువ్యుత్రాధువచ్చకుము జాగుగ భూతియులా
తముంగముందులమునుగెంవుజేరినజటావళరాక
లవేలుగర్తకుండలములుగల్గెందువనితాల విలూవామ
బా॥ వహ్నాది వృలుగను పించుయోగిజన పుంగవులు
స్తుతచారుముక్తిర్చి॥

౭॥ శ్రీతరివగుడెంచె సకలాగమశాస్త్రపురాణసత్త్వ
రా॥ స్వతునుతత్వవిస్తరివినిక్షితముర్జయుమానకేతు
ఉ॥ వ్యాపతవాహబలప్రజాతతోగసమేతునుమూం
ధతార ఋ॥ దాస్యముడరిప్రజాక్రివుయుమామాతును
మాముసుసద్వినీతుడై॥

౮॥ శ్రీరజనిత్యవస్తునమరాయమునిచంద్రయుగాంచ

యక్ష్య పాహ్యాది యద్భాచ తత్రియ స పర్శలోన స్నానము
తం పపూాలసు। స్వాధుప్ష లోపహారములంగిన స్పైత్రా
నిత్య ష్పైనయ। యస్యాది పుశ్శైప్ప సూతు శనియ మ్యాని
వర్ష్యలు ఐన్షర యర్హ దక్॥—
॥చ॥ శరధిని మునృ సొగము తని శాచరు చేశధిల త్వముంది
తు। ర్వరచగరా నియాగము పురాణము తెల్లను జత్య
ధ్రియా। దరమున విూతు వతానికు లథ స్నుడు వ్యాస
వ దాస్సుదెంత యుక్॥ గరు జాదవిర్భనిన్నై। సద్గావస
మీరలు మా స్సు తెప్పుడుక్॥—

వ॥ శ్రీ దిగావున॥

క॥ మీరలు మా భాగ్యంబున
జేరితిరి చూటు మెము జే . తపముక్
జేరితనే డుఫలించె సు
కారుణ్యసమేత సూత్రడు విన్నా॥—

క॥ ఠేరా సంయ్యమి పుంగవము
జీ సచరాచరము బల్సు దె జ్ఞ జగము
నే సు కన్నా యకు వలనక్
భాసురము గబిట్టె నెరు గబలుకుము పూంత్రాక్॥—

క॥ శ్రీ నియు డు గ శ్హా న తాదుల
కని ఠేర్ సూతుండు మీరలడిగిన ప్రశ్న

బు న క్కా త త థ స వు గ ల ద వి
వి ను పిం చె ద వి ను డూ మా కు వే డు క యొ ద వ దీ॥
వ॥ శ్రీ ని న ర్క స్న ష్యు ని స త్త ము క్ ద బ ర స ర్వ్యా స ర ద వా
రా సి సం। జ ని తా ల్పం గ త రం గి తా వ ల య న కి సం జా
రు షై వా । గి ఫా॥ వ స శ్రై సీ శు జ్ఞ వ స్న వా వు ఖా వ లం
వ ర్ణిం ప శే షా ఫా క్రై। న ను శ క్యం బె స ము స్త లో క ము ల వి
న్నా శం బు తా సీ క్ర ద తి॥———
ఉ॥ విం టి వి స ర్వ శా (స్త్ర) ము లు వే ను ల ప ం డు వ్యా జ్ఞ వ
త్క్యు ప ం। గం ట వి ము త్తం ప ది ష ల ము క ల్పా జా ల ము వ డి
వా గ్ వ స్తై। కాం టి వి ము క్తి మా ర్గ ము ల కుం శ్రీ త త్వ త్త ని
జా ం డి వే డు క వి। వుం టి వి యు ల్లో క ము ల వా న్న
లె తి వి వా ని శే ఇ రా॥———
త॥ (శ్రీ) ని వి న యు పూ ర్వ కం బు గ
ము ని పుం గ వు లా డు వా క్య ము లు వి ని వి త జా
న సు క్త సూ తు డు వు న య న
ద స రి న కు తు కం బు తో డ త ప సు ల క ని యె శ్రీ॥
॥మ॥ ము ను లా రా ని ఖి లా ర్థ గ ర్భ ని గ మం బు ల్ శా (స్త్ర) ము ల్
రు ద్ధి వా। మ న ము ఖ్యా ది పు రా ణ ము ల్ త ధు లు శ్రే య్
వ్యా స మా నం (శ్రు) చె ॥ ము ను వి న్న డ సు మా రం వి ష్ణు డు
త దు నే న్నా దా త్మ క్రై చె ప్పు వు। న్న ను నా నే ర్పు కా లం ది

జ్యేష్ఠ దపంచాసంతంబు సంధిల్లగ||—

వ|| శ్రీ నిసతలాగము పురాణేతిహాసతత్త్వజ్ఞుం
డు సూతుండు త్రైనశౌనకాదిమునుల నవలోకించి
కృష్ణద్వైపాయనునకు నమస్కరించి నిగమార్థప్రసంగ
పారస్త్రఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె| మునీం
ద్రులారా పారాశర్యప్రోక్తంబులగు పదునెనిమిది పు
రాణంబులందు మహాస్కాందంబునకు శతసహ
స్రగ్రంథబంధురంబు తెన్యసంసుసౌర సంహిత వెయ్యి|
శాంకర సంహిత ముప్పదివేలు| వైష్ణవ సంహిత అయిదువేలు|
బ్రాహ్మ సంహిత మూడువేలు| సూత సంహిత నారు
వేలు| సనత్కుమార సంహిత [illegible] వేలు|
యా సంహితలయందు నాగర ఖండంబును| బ్రహ్మో
త్తర ఖండంబును| కాశీ ఖండంబును| కేదారి ఖండం
బును| శ్రీశైల ఖండంబును| కాళహస్తి ఖండంబును|
శివరహస్య ఖండంబును| కదళి ఖండంబును| సే
తురామ ఖండంబును| శ్రీరామ ఖండంబును| గోదా
వరి ఖండంబును| వైరాట ఖండంబును| సోమ ఖండం
బును| ధర్మ ఖండంబును| అరుణాచల ఖండంబు
ను| జ్ఞానయోగ ఖండంబును| అజ్ఞవైభవ ఖం
డంబును| బదరీ ఖండంబును| గోకర్ణ ఖండంబును|

మధురాఖండంబును వఙ్గవైభవఖండంబును, వస్త్ర
సఖండంబును, అయోధ్యాబలఖండంబును, కాశ్మీరఖం
డంబును, కృష్ణాఖండంబును, పతవీరాఖండంబును,
బ్రహ్మపూర్వఖండంబును గాయత్రీఖండంబును,
శైవాఖండంబును, మొదలుగాగలయాబలిఖం
డంబులు పించుచునందు॥——

మ॥ ధరలూనక్ దశమాష్టనామమును ప్రసిద్ధప్రక్రియం
బాగండుచుక్, స్థిరమైయొప్పుపురాణముక్ వరబుధశ్రే
ణుక్ బ్రహ్మాండంబుచూ, తురువిభ్రాజితవిశ్వతర్కమహి
మహోన్నతంబై యొప్పు నాగరఖండంబు దనర్పఖం
డములలూనస్కాందాగ్రభాగంబునన్॥——

వ॥ తత్కథాశ్రవణంబెట్టిదనినా॥——

చ॥ శరవణసంభవుండు మునుసంతసమొప్పగ
నుతునాదుశం, కరునడిగెక్ జగజ్జననకారణమెవ్వ
డు ఘటించునీశ్వరుం, డరుదుగదెవ్వబుద్ధినరునాశ
ఖావామ్ముడదెవ్వమైత్రిమ, ధురునతుదెవ్వనమ్ము
నియమంతరౌరిమినాతనిమాతుదెవ్వదన్॥——

ఉ॥ వాసవముఖ్యదేవమునివారగణాధిపశేషభూ
షణ! వాసముచిత్తయోగిజనవల్లభముక్తిసతీపదా
బుజ! సన్నసము కాంతిధిక్కరివరాద్రివివాసముసై

తన క్షేత్రైలాసము దివ్యయోషిదుపలాలిత పుష్పవ
న విలాసస్త్రై ॥——

సీ॥ (శ్రీ) చ్చోటు బుట్టు వంటి వనరుహాయుతెల్లగా వింతాక్ష
ము విచ్చు తల్లు పల్లు లచ్చోటు బుట్టి నయుంశసంఘు
ము తెల్లసరి విరించు చుంపాము నికు లంబు లచ్చోటు
దనరు పద్మయుతక్షిణీతెల్లన భరూపరు (శ్రీ) కన్మ
మతలు లచటు పెంపెంపడు నట్టద్ద ను వుతెల్లతవనియు
ము రత్నాకాను సురభు లిచట గలకాల నువెల్లనవ్య
తపదము లచట గల వారవెల్ల పాలాక్షుస వ్యసాలన
గ ఉత్తాన్నత మాన్నతి నలరే పరము ఫావ సంసైన స్త్రై
లా సపక్ష తంబు॥——

ఉ॥ రయమ్ని వి రయు (ర్వ) వావా ముల్యోయిమ్ని వి ద్యా త్మ ర రాపు
రాగటులు లోయిన్ని శశాంక శాఖలా న ద్యు విగసార జిత
(వి) సాపృ రం బున్నగ దాంబు పెల్లవు పావమోన్నతి విస్తు
న బాకె వరుల (క్రా)స్త ల పు వ్యయుంబు ను కారలు
బూను డుకెం తచు (త) వో॥——

ఉ॥ వార వు కు బెం డుచం (ద్రి) కల సాని కరంగు విభూ
ష లంబు లక్ష్మీ దాల గుజ లంబు కేరు లయుతు పసలా
కె డు సాను సీమ లక్ష్మీ బరవతి నా తివెగ ముఖ స్వైకినెది
ద్రి నశేత రా వ శు లి సురవని దాకు చా (గ) యులసా

వగువుత్వవ్వచేరులాయుసర్గ॥—

క॥ వరవీర దండఘటిత

స్థిరతర చత్రాతపత్ర సితకలశమునా

సురగంధ్యశర సంభృత

ధరప్పైస వ్వండి క్షాండ తద్వయునుప్వై౯॥—

ఉ॥ శ్రీతియొుసర్వసగ్గిరి నిర్వ్క్షయుసర్వదళఘుని ప్రవం
శితటజూతరూపధరణీరమణీయ్యమణీసమగ్రవ్వై
స్థిత సుధాంబుపూరసరసీరవక్షితరసీతలానిలాన్వి
తవిహారదేవతరుణీవారిణీకరిణీసమూహమ్మై॥—

సీ॥ యాహాపునిలంబువేలతమ్మొదలుగాకెంపులుసగు
రాతుగుంపుగాగ। త్రిప్పునమగవాని తపస్సులువిరులు
గాగ। నలరుగూమధితంబులు తేనియలుగాగ।
శృంగములు కొంగొప్పులచెలువుగాగ। నవక్షైరవాధిధా
ర తువ్వులు పుప్పొడిగాగ గిరిజగంధము పుప్పవరి
మళముగ। కిన్నరస్త్రీలపలుకులు కేరజాషణాము
లుగా నిష్టుజత్యగణముల కవ్యతా। ఫలములౌసగు
చుచుహిత తకల్పకమిళితా। భాసురంబుగనుండు
నప్పర్వతంబు॥—

చ॥ హితముగనెండుకొండడుగువిష్టటికెజనుపేర
మెట్టరె। నతులితవిల బృహద మ్మెనసెసంగుదుమస్సు

శ్రుతిసం। స్తుత పరమేష్ఠిలోకము ఖచుంబి శిఖావళిగల్గు
దేవతా। యతనములుల్లసిల్లుచు తదాశ్రమసీమసహా
(స) సంఖ్యము కో॥——

సీ॥ రుచిసకయ వరుదాశ్రబనద్వతియ్యాయి అతస్తంయా
మునీంద్రుడు మత్త శిఖిగణము। తగశివా పస్నథా ద్రైవ
తం సాజ ఙానేయళను శారితానితరములును। సంత
తంబును ముహోశాన్నాపరాధవ యను చుపలుతు వస
(ప్రి) య(శ్ర) జంబు। జూవించుతాని శివాత్పరతరం సాస్త్రి
యుంచు నుతించు రాజకరనిచయంబు। సనుపవా
నానమహిత సవాఖరాము(సాముగాన క్రియఫాఛే ఛస
రజే (ప్రా)యు। ముదవ దిందిందిరంబుల ముహిముద
నకి। సుందరంబగు త్రైలాస మందిరంబు॥——

చ॥ ములచతలో తుమ్మైస మగమానితపుంగలు రాళ్లులో
ననిం। పాలయగవణు తండులములూక్షీది సంబుఫ
ళిందరాట్యుర్ల। లలనలు విధ్యపోరుము సలంబుల
నేనుగతాము రాకశుక్। మెలపుగబూని శంకరునిలో
లుబాడుచు దంతురెంతయుక్॥——

వ॥ అందు ॥

సీ॥ శ్రీ పరతాలుల పెత్రవాస్తుడా నందికేశ్వరుండు
మురరరబరబరులుపేయ। కంకణార్యుణార్యుణ

ద్వారవతీనగరు శ్రీకృష్ణయిబామరాత్పరము దివిజక
నికాసతతేజజం ఝంకరకేయుని భవణిం చూర్ణంకి
తాండవమేయు నర్థ। జయజయ భక్తవత్సల శర్ణయని
సనకసనందనాదులగ్లితే బాగడు। కికి జవావాం
తతలమునగరము మీరయు। భూనవయ్య శ్రీహాదివ్వ
మానరత్న। బి (శ్రీ) సింహాసనమున నాసీనుడగుచు।
ప్రాలుదుపేరాగ లగంబుండెన దులమహాము॥——
వు॥ ప్రాశియాతం డనలుం డితండు నమనుండాతం
డురత్నాగకే। శ్వరుడాతండుద ధుం డ్డుడతడున
భస్వాంతుండితం డెన్నాకి। స్వైరనా కుండితడే శుడు
తరనుచుక్ పాక్ష్య బ్రయు త్వాలువ్వగా। నుదుగంజేర
తరాస్త్రిపై ద్భ్రుతితసే యుక్ సందిజై న్నుండు మచుకిళా——
వ॥ మఱి యాయ ను॥——
సీ॥ శ్రీతర్ణపిజయముం టాకర్ణగజకర్ణ తర్ణగా
శేషాకృష్ణమునగాలువ। తఱి మఱు నరముశా కపిము
శిరోహిమము శిఖండవము శాదులూత వంశ్రే సంటిశా
లువ। ప్రకృత తుండలమెంపాండ తుండల సర్వమండ
లులూత చక్రతాలువ। తుంబాగ ధరని తుంభ వజ్ర
దరపాండు రత నులూత వజ్రగాలువ। సజ్జడు
గరుడ ధ్వజుడు సప్త ఝుఝుడు తలపా। ఝుఝుడుబు

హావిధవేదార్థములను తింప॥ నప్పుడు తన్నులపండువ్వై
ంచుమరి నయ్యు। మాకళత్రనియాస్థానమంటపంబు॥—
వ॥ ఆ సమయంబున॥—
చ॥ తిధివతి తిన్నిసాధములదేవత మాటిరెలంటి
మెఱయగా। వడదెరగంటమూాత్వ వవాలురవాలగు
జెంట్లుపిట్లుత। త్రిడినుడి రింపుచుక్ మదిముతంబున
వేత్రధరాళియుంతటక్ నడిచిబరాబరుల్ తగనెన
ర్సగవస్త్రమనోావంబునక్॥—
వ॥ వస్త్రితం తూారుండు మారవు డాడి న్యభవనపార
తారంబున తనతిభూారంబున। నిజమయూారవాహ
నంబున వర్గహణంబు జేసి। నముబతపరిచారుండై
తన్నాంచిరత్నారంబులు గాన్నిగడచి। వడి వడిం దాగదన
జనుదెంచునా త్రిజన హాస్యాపాయనంబులు తానే
పూని। జగజ్జనకుండును। బ్రంహ్మాండనాయకుం
డును। నగుమహాదేవునింగాంచి। క్రొంచవిదారుండ
ష్పరవిదారుమహోపహారంబులు తదియ్యశ్రీపార
విందంబుల ముందరంబిరంబుగా నిడి। సాష్టాంగ
దండప్రణామంబులా నర్పించి। నిటలతటఘటితక
రకమలుండై యుష్టానిస్సుతియుంచె॥—
[illegible] ల య (గా) ప—॥

(శ్రీ) కర బుధాత్మ వశీకర విలోచన విజ్ఞాతర విరో
చన సుధాకర రతనచ్చాప పాకర నగేంద్ర ధనురాకర
శయాంబుజ సమాకరిపు లోకక్షయ శ్రీకర దయా
కర రత్నాకర వసు నిద్ర కరలోకర వసనాది విబుధకవి
సుతాంఘ్రి అయుస రంపాక లంపబుద్ధి ది| పాకరణి
యుక్తదనినా కుమారు యుంపదర ప్రాకరణాపశల్య
దనిశాకర నిరటా॥

4 తరళ॥

భువనావనాయక విష్ణునాయక భక్తముక్తి విధాయకా
భవవిదారణ నాగ వ్యక్తారణ పాతకార్ణవ తారణా
దివిజపాలన దివ్యశీలన ధీరహృత్పురి శీలనా
శివధురంధర నీలకంధర శిష్టరక్షణ కంధరా॥

వ॥ (త్రి)ని స్తుతియించు నవ్వారేవుని యిటు నుగ్రహాంబు
జైకొని సుజ్ఞాని సంతుష్టుడయ్యెండు| నంత సారదేవియు
మ్మహాదేవుని గనుంగొని యిట్లనియె॥

ఉ॥ శ్రీగిరిలోపరీక్షకరుణాబాని రమాస్వము
త్రైతనసృష్టి సన్న్యాగమమయునబురాణకథలన్నియుము
నిర్వసగవైనిష్టుడో| తెలాగివకర్ణవాననపయో
రుపద్మరాజమరాళనాథ ధవ| వగజగంబునందులో
(పు)ష్పవించుటకేవ్వనిచేత దెల్పవే॥

సీ॥ సప్తపరివారాది లక్ష్మణాము కాండలతీరు(గ) హాటార
కాఘనక్ష్మ్రతగతులు। మని వర్తనము దేవమను జగం
ధ్రర్వవిద్యాధరాగరగంధుక్ష్మదనుజకితు। ల నిల ప్రబా
రంబు లబ్జజము ఋల్ కపర ణామత లాదివటము
ఊహా। పంచతనవరత్నపొహాణ జననంబు। ధాన్య
వి జౌషధీత తులగతులు। నఖిలదేహాండప ద్మజాతాం
,డభాండ। గగన వహానల తారణధరణి। సంభవం
బు చరాచరసము దయంబు। దెల్పవే నాకునవురన
ణోకిశీటా॥———

తే॥ వినిరామ ద జగదాధారం
బును సప్తద్వీపములనము ద్రమయు నుధ
ర్మన షట్కము సంజననం
బును నవఖండాత్మ ధరణి పొందు దెల్పవే॥—

సీ॥ శ్రీ మరగంగా శివనులు పుణ్యస్థలములు
పుణ్యపర్వములు జగంబులకు బరియు
సేనిమి దియు నగు శక్తులు నిట్టి వాటి
స్థాన విభవంబు నెరిగింపు దయ వారాళి॥—

తే॥ శ్రీ శ్చొంగరిరాగల క్ష్మణా
మష్టైశ్వర్యములు విలసితాష్టతనువులున్
సృష్టి సమష్టి వ్యష్టులు

నిష్ఠ విధానంబు నాకు నెరింగింపు దయను ॥
సీ॥ తగు చతుర్వింశతి తత్త్వమార్గములు షట్త్రిం
శత్తత్త్వతతులెల్ల। సరవి నిచ్చా (క్రి)యా జ్ఞా
నశక్తులమువా వమోహంబులూత ధర్మముల జూడ।
వరుస ధర్మాది(త్రి)వర్గ సంసిద్ధి మోక్షరవమోక్షల ప్రా
ప్తి సరణి లెల్లు। ఘనసు దర్శనము(లి)కారాకారణా
పాలింగ ధారణాముల లెలవెల్లు। కడు సుషుమ్నా
దిపవన మార్గములు పంచ। విలసితరం(ధ్రి) భేదన
విధ్యలెల్లు। సాంక్షితములగు షడ్వర్గ లక్షణాము
లెల్లు। శ్రేపనేరింగింపుమో భుజగం(శ)తటతే॥
చ॥ (శ్రీ) వనిసురార్ధ్యవంబుజనాది సుతత్త్వవిశేష
ములెసము। ద్యునవనవర్యతాన్యపులఘూరిచరి(త్రి)
ముత్తైక్య జాతి సం। భవముసుపాశుపాల్యము హిమం
బు జఘన్యజస్పృష్టి వారి శా(స్త్ర) విహిత ధర్మమంద
గను దారదయానిధి నాకు దెల్పవే॥
క॥ (త్రి) ను లూమ విలోమ మొదవు
యు నసంకర జాతి విహిత వృత్తులు సకలం
బు నుస విశేషంబుగనే
వినవలతుక్ దేవ యొబలు దేవ సర్వజ్ఞా॥
వ॥ ఇగ వ్యగపంచాస్య కరి వారిసంభవంబులు।

సృష్టి జలచర స్థలచరములు, చిత్రశాలాది సంస్థానం
బు నింద్ర ప్రముఖ లోకపాలన ముద్భవములు పూర్వా
ష లక్షణంబులు గిరి క్షేత్ర తీర్థ శైలాది నిర్ణయ లక్ష
ణంబు, దైవతంత్ర నగర ప్రవర లక్షణంబు సంభవ
లోక ప్రశస్తి ధ్యవసా, దంబు నిర్ణీత సప్తర్షి గోత్రావళుల
హిమము, శింశుమార పదంబు నంబతన వ్రా, భా
పతుల పుట్టు పుజతుర్దశ మను వ్యజనన, ము ష్టవ
సు సంభవ విధంబు నానతిమ్ము॥—
తే॥ ద్వాదశరవి సంభవము
తా॥ దశరుద్రోద్భవము రయు గచతుష్టయము
ద్వాదశలు మరి వర్షాశర
దా ధిగవే ప్రకార మానతి యిమ్మా॥—
సీ॥ శ్రీనిమిష మానుష మాయన పరిమిత కాలాంత
రంబుల కల్పనంబు, లఖిల లోకోత్పత్తి యుతు లితా
యము శబ్దము వ్యభావంబు సామద్రకాది, మహా
వు భాషణా వినిర్మాణంబు పరిమితి ధ్వజ పతాకాత
పహారణాంక, చామర ప్రముఖ లక్షణము వేత్రా
మరచయము పౌర కార రాజహిత చతురు, పౌ
రపంచాంగ సరణి సప్తస్వరములు, ప్రభుల
కల్పంబులను పాద్యష్టవిధము, లంచిత ధ్యాతి

విద్వత్సిద్ధాంతరీతి। దేవాదే జీవాత్మరూపము వేదులు
షష్ఠాశ్వాసము—

వ॥ శబ్దస్వరూపాది విషయప్రభేదంబులును। మనోహన
తాత్వికబుద్ధింద్రియవికల్పనంబులు వాగాదికర్మేంద్రి
యరూపంబును। తన్మాత్రలక్షణంబును। ద్రవ్యపరి
మాణంబును। గుణసామాన్యలక్షణంబును। కర్మవిశేష
సమవాయలక్షణంబును। భావనాత్రయవిధానంబు
ను। విధినియమపరిసంఖ్యావిస్తారంబును। పరిభావ
త్రయంబును। ప్రకృతిప్రత్యయాదేశగుణవృద్ధ్యాగసం
ధిప్రకారంబులు। నామధాతుశబ్దత్రయంబులును।
నాక్షేపసమాధానంబులు గలవాదిప్రతివాదిలక్ష
ణంబులును। స్వాహాస్వధావషట్కారాదిభావావిభే
దంబులును। శృంగారాదినవరసంబులును। కటుతిక్తా
దిషడ్రసంబులును। పాకభేదంబులును। పంచయజ్ఞ
ప్రపంచంబును। శాకభేదంబును। యాజ్ఞికలక్షణంబు
ను। నాట్యశాలాలక్షణంబును। మహారామప్రకారంబు
ను। రథవిధినిర్ణయంబును। ధాతువయాశాలాలక్షణంబు
ను। చతురాశ్రమలక్షణంబును। శైలగృహనిర్మాణప్ర
కారంబును। అంతఃపురలక్షణాగృహాంగణలక్షణం
బులును। గవాక్షనిర్మాణలక్షణంబును। అంగవంగ

కళింగాది నానాదేశలక్షణంబును ఘటికాయంత్ర
ఘటనంబును క్షేపణివిద్యాప్రలక్షణంబును। శకాబ్ద
వృష్టి గుణాప్రభావంబును। మరియులోకంబునందెన్ని
విశేషంబులు గలవన్నియుం దెలియువానతిమ్మనినయు
మ్మహాదేవుని పార్శ్వతీదేవి యడిగిన సమయంబున
నతం మహారస్వామి యిట్లనియె। దేవా యాప్రకారంబె
ను వినవలతు నానతిమ్మనిన నమ్మహేశ్వరుం డిట్లనియె
సీ॥ భూమియాకాశంబును భామనీశీతాంశు రుధఘ
లుబాడ శుక్ర యను న్నియు పుష్కగ్రహములు నక్షత్ర
గణములు వహ్నియు పవనంబు సంభవింపకయును
న్న॥ ఆ పన్నవిష్ణుర్వ సుర పతి రుద్ర వసు దైత్య సంఘ
మ్మాపుర్వ్వించతేయు ము న్న॥ కిరులు మృచ్క్రములు
కిన్నరులు సిద్ధులు సాధ్యులు రగులు గనుపించకున్న
యప్పుడు। పాగరిచరాచరపంక్తి తోగ్యువన వితతి।
యుంతతంత నిరాలంబ మైనయప్పు। డాద్యుడు వ్యక్తు
డచ్యుతుండనగ దావె। వెలయుచుండును పరబ్రహ్మ
విశ్వకర్త॥ ——
మ॥ అబుద్ధిలోకములకున్ సృజించు నదిదైత్యాశాతిప్తై
పెంచు నా ష్టి జగంబుకై వారుడై వారించు నిటు దండనిర్మి
నా నాత్మకుడై। ఉజరుండవ్యయుడాది విగ్రహుడు

వేదాంతవేద్యుండు సర్వజనస్తుత్యుడు నిత్యుడీశు
డు పరబ్రహ్మంబు దా వర్తిలు॥
సీ॥ యుగదేవతారాధ్యుడింద్రరాధవముక్ష్వి వమూర్తి త
యా ధ్యేతా వేము దవివేఖ్యాయుదేవదేవ్యసమిద్ధతేజ
ము జగదంతరిబహిఃపూర్ణమైనవాడుగు నే పరంజ్యో
తి భూయిష్ట చంద్రార్క ద్యష్టతనువుల జూండమంతయు
నునిండు నే విశ్వమయు సమాహిత నిత్య ప్రాన్న ష
ము ల లూకవం ఆడంగు బుట్టుచుండు నే మహేశ్వరుం
కను సన్నమై సకలభూతముల చేతనాచేతనంబులూర్జిత
ము గాగ సతతము నే దాంతవేద్యుడనంతుడజుడు
శాశ్వతంబైన బ్రహ్మంబు విశ్వకర్మ॥
సీ॥ బ్రహ్మమూర్తమైన వేదాంతముల్ కథముల వర్ణింప
నేరవే వ్రాసి మాయ| యాదిం చుబ్రహ్మలయుట బ్రహ్మ
దేవతలనిట్టిట్టనే వ్రాసి మాయ| భేదవాదంబుల
జ..చి ష్ణాతముల వర్ణింప జేయునే వ్రాసి మాయ|
పరగ పిపీలికా బ్రహ్మపర్యంతంబు వ్యాప్తమై యుండు
డునే వ్రాసి మాయ| వాగగోచరమవెల్లనే వ్రాసి మా
య| యట్టి శ్రీ విశ్వకర్మము నానుభావ| అనుపమంబైన
తేజమే వ్రాసి మాయ| శరవణాదులు లవిందు
సన్నుతింప॥

చ॥ యును డనసెవ్వ డబ్జుడనసెవ్వఁడు విష్ణు వనంగనెవ్వ
డం। బునిధి యనంగనెవ్వ డహిపుంగవ వర్యుడనంగ
నెవ్వడ। య్యనిలుఁ డనంగనెవ్వఁడు బలారి యనుపానత
డెవ్వఁడెంచఁగా। ననుపమ విశ్వకర్మ మహితాంశము
లందురు ద్రాంచ షేదనా॥

వ॥ అని శివ కేళ మూరసంవాదంబు విని పింబనవిని
శానక్రాది మునివర్యులు నలుత దనంతరకథా వృత్తాం
తంబు డిగిన॥

మ॥ అవనత ల్పమహీరు హాస్పుర దుదా రాకారరా
కారవిం। దు విశేష దృతికాంత కీర్తి మయు కాంతాగరా
గతారాగవ।ర్య విభు శ్రీ పదపద్మ కీలిత మనోరాజీవ
రాజీవజ।న్మ విరాజన్మవసా కేలు మార్య రుచి సీమాధు
ర్య మాధుర్యగా॥

॥ మాలిని ॥

చతుర గుణ కలాపా సత్య హార్యాద్యా సులాపా
వితరణ గుణ శూరా వీరమాంబా కుమారా
నత జన హిత కారీ నవ్య సా భాగ్యహారీ
మతి మద పుర భూజా మాను షార్థి కర్త తేజా

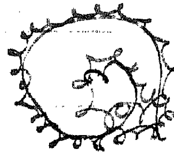
॥ గద్య ॥

ఇది శ్రీ మద్దార్గా దక్షిణామూర్తి వరప్రసాదప్షిత

తుర్యారాజిత విపరాయ్యంకి బాలసరస్వతి నామధే
య ప్రణీతంబైన శ్రీస్కాందంబను మహాపురాణంబు
సందు సనత్కుమార సంహితను । నాగరఖండంబున
నైమిశారణ్య వర్ణనంబును । సూతాగమనంబును ।
శౌనకాదులు సూతుని సత్కరించుటయును । శౌనకాదు
లు జగత్కారణదేవుండెవ్వడని సూతు నడుగుటయు
ను । సూతుండు నాగరఖండ వర్ణనంబు సేయుటయు
ను । కైలాస వైభవ వర్ణనంబును । కుమారస్వామి శివు
నితాలు వృకూటంబున కువచ్చెస విఠచను తించి । శివా
ను (గ) వాంబువడసి । సుఖాసీనుండైయుండుటయు
ను । పార్వతీదేవి జగత్కారణదేవుండెవ్వండని శివు
నడుగుటయు । శివుండు విశ్వకర్త మహానుభావంబు
జెప్పుటయు । సూతునిచేతంజెప్పంబడిన । శివకు
మార సంవాదంబు విని । శౌనకాదులు యువత
ది వృత్తాంతంబడుగుటయు ననుకథలంగల

॥ ప్రథమాశ్వాసము ॥

శ్రీం జేయును

॥ శ్రీ గణాధిపతయేనమః॥

॥నాగర ఖండము॥ ద్వితీయాశ్వాసము॥

క॥ శ్రీపెండ్యాల పురాధిప
భూపతిజనవశ్య దృశ్యపుణ్యచరిత్రా
వ్యాపిత వైభవజంబూ
ద్వీప జనస్తోత్రకాండ సాగమ విభు మార్కాండా॥

వ॥ అవధరింపుమి విధంబున మహాదేవుండు కుమా
రునకు తెరింగించెనని సూతుండు శౌనకాది మహర్షు
లను లకిట్లనియె॥

సీ॥ అతిరహస్యములందు రహస్యముగుచు
సూక్ష్మములకెల్ల నత్యంత సూక్ష్మముగుచు
గంధపాపాసయుక్తమై జగతికె విశ్వ
తత్వచారిత్ర మఖిల విఖ్యాతి యగుచు॥

చ॥ విహిత వేమనతించు సాధకులకెల్లను బుక్తియుము
క్తినిచ్చు శాశ్వతముగు విశ్వ కర్మషున శాస్త్రమనాన
మృతంబు మాటివి శ్వత మగు తత్వసారములసాం
ప్రవహించి బురాణరాజమ్మెయి యుతా శీత వేలతాడ
గనిరంతర మర్కశిఖరాజ మహానా॥

క॥ శివుడాదిమధ్యలయుసదా
శివుడ(గ)ణుశంభుడనగజెలగుచునుతత్వ
(త్రై)విశేషములరుమూర్తి
(త్రి)విధంబై విశ్వకర్తదేవుడుగాగన్॥—
క॥ పంచ(ప్ర)వృత్త్యాత్మకమై
పంచశిఖల్గలిగియగులభాసురమగుచున్
మించెస్మరితత్వత్రయం
బెంచగానట్టిస్థేదవేదిరింతుసుతా॥—
చ॥ శివుడనుపించునవ్యుత్తవిశ్వంగము శక్తిద్వితీయస్వ
రూపము। దవలతజ్జెన్మగుకవారిసమాఖ్యమునాల్గ
వతార్మపద్మసంభవుడగు పంచమ(ప్ర)విటపంబు
దనర్పునకర్తనామము। ట్లువివిధపుణ్యనామములెడం
దవులూనదలంచుమెప్పుడున్॥—
క॥ ~~త~~ శాఖైదుగూడిస
దాశివరూపంబనంగదనరునువత్సా
దాశివమూర్తినిమున్నను
ధీశక్తినివిశ్వకర్తధృతిబుట్టించెన్॥—
సీ॥ పరశివుండనసాదిభాసిల్లునమ్మహేశ్వరుసహా
స్రాంశంబువలనబుట్టె। పరశక్తియనునట్టిపరశక్తి
తనుసహాస్రాంశంబుచేబుట్టెనాదిశక్తి। యియ్యాది

శక్తి సహాసాంశమున మరి సంభవించెను జ్ఞాన
శక్తియు నగు, నా జ్ఞానశక్తి సహాసాంశమునను ప్రభవిం
చె క్రియా శక్తి విస్తృతము గ, నా క్రియాశక్తి ఘన సహా
సాంశ సహిత, యగుచును దయించె దగ నిచ్ఛ యనె
డు శక్తి, యిట్టి శక్తులు గడునై ఘనింపు వికారశక్తితల
మరత్న జగతి విస్తృతియగుచూ॥

వ॥ ఇట్లు దయించిన పంచ శక్తుల మాహాత్మ్యము॥

చ॥ శివుని బ్రహ్మాదిదేవతాలు చూచె రితనమ్మొదవింటిశ
క్తి రెం, డవ యది దానమూర్తియును నాఖ్య చెలంగు తృతీ
య్య శక్తి యిం, పవునిల మయూర్తితానె సగినంతటునాలు
వ శక్తి జ్ఞానసం, భవంబున వించెనై దవది బంధురత్వ
ర చియుం చెలోకేవము తే॥

క॥ దీపమునందు సంఖ్యములు దీపములుద్భవమం ది
వ్య ష్టికిదే, బాధ పగున ట్లెవ్వరి బరంబున కుక్ బరుశ్రేన
వాని వే, లాపర పాంశ శాంశకములం దగను ద్భవమం
ది రింపు వాని పర శక్తి మయుఖ్యులకు నిట్లని పల్కెను వేదశాస్త్రముల॥

సీ॥ వేలయు మూరుష సహా కాంక్ష విశ్వపధము
బంచ ప్రాణాఖ్యమూర్తి చెబులు తెదగిన
తత్త్వపదమున గూర్పి తెమదమున గలుక
విశ్వ తత్త్వాఖ్య వర్తించె విశ్వగురుడూ॥

చ॥ గురుఁడు సమస్తదైవములకుఁ గురుఁడె నచరాచరా
ళికిఁ గురుఁడు జగత్ప్రమాణములకుఁ గురుఁడ బ్రహ్మ
హాండపాళికిఁ। గురుఁడు గువేదశాస్త్రములకుఁ బము
గాఁ బ్రున విశ్వకర్మయు। సరవి జగద్గురుండనఁ బుసన్ను
తిసేయఁ బడుచునుండు లోకమున॥—

కం॥ ధర నీ విశ్వని మహాత్మ్య జగ
ద్గురుఁడను విఖ్యాతి శ్రుతులు గోవిందాఁడు మత
ద్గుణ మహాత్మ్య లక్షణమును
గీరువు నగనేరి గింతు విను సమిద్ధచరిత్రా॥—

సీ॥ శుద్ధసత్త్వము నందు సూక్ష్మాతిసూక్ష్ముండు శివుడప్ర
మేయుండు చిన్మయుండు। పరమార్థగురు పరాత్పరు
డు సర్వగతుండు। తారకాతీతుండు గర్భ్యుఁడనఘు।
డమలుండ నిందితుండక్షీణుఁడ భవ్యుండు నామయుం
డనిర్గాత్రుండు। జ్యోతిస్స్వరూపియును దీపకుండు
సస్పృశుండ జడు సర్వవ్యాపియక్షరుండు। ఘనుడన
గనుండు సర్వలక్షణసమృద్ధి। వినుతి సేయంగ దగునట్టి
విశ్వకర్మ। తలతు లోకైకకర్త వేదనరుపాని
సతత నిఖిల జగత్సృష్టి చతుర మహిమ॥—

గీ॥ వేయు శిరములుగలిగిన వ్యక్షరాజు
గర్భమున నుదయించె నాకారమునను

కారమును మకారమును మైత్రి గలసి తత్త్రి
మూర్తుల రయుంగ దనరూపమున వెలుంగు॥—

చ॥ పొలుపుగ సృష్టి వ్యక్తియున బుట్టిన శాస్త్రములున్ బిన్ని శా
స్త్రములున్ గనిగిన రతి ద్వైత నికాయము వెల్లను బుట్టిని
ష్ప । నీ । శ్రుల తనమున్ను వాయయును మంత్రము తత్త్వ
జ్ఞానంబు మున్నగా । విలసిత దివ్యశాంతి ప్రభవించెను
ముక్తి ఫలప్రదాయి యెప్పు॥—

క॥ నాదము బిందువు నడుమను
వేదలతిక బుట్టెనట్టి వేదము రూపం
జైద్వైతమున గ్రణవం
బాదిని దద్విశ్వతత్త్వయందు దయించెన్॥—

వ॥ మరియు నాదప్రపంచంబును । నాధాత్మకుండును ।
నాదశక్తిశ్వేపాపతుండును । నాదబిందుకళాతీతుండు
ను । విశ్వమూర్తియు । విశ్వప్రకృతియు । విశ్వతాతతయు ।
విశ్వనేతయు । జగద్గురుండనందనరి । విశ్వకర్తయు
దియును గాక । నాదబిందు మధ్యంబున వేదంబులు
జనియించె । తద్వధాత్మకుండు । మహాదేవుండనర
దనరె । వేదంబులు విశ్వాస్యయంబున గర్త కర్త్రయా
మూలంబులు । వేదంబులు విశ్వజననకారణంబులు ।
వేదంబులు విశ్వవర్ణ నిర్మితంబులట్టి వేదాత్మకుండగు

విశ్వకర్మవలన । సహాశీర్షంబులుగల పురుషుండు
దయించె । నా పురుషుని నాభిమధ్యంబున నీలవర్ణంబు
న నధోముఖంబున తామరంబున దశాంగుళ పరిమా
ణంబైన నాళంబు గలిగి యొప్పుచు । పద్మంబొకటి గలద
ది జ్ఞానజ్యోతిచే ప్రకాశించుచు । దానికి బీజబింబాంకారం
బైకానంబడు । నాబీజమధ్యంబున పల్లవపత్రికల
తోనంకురంబుదయించె । నా పల్లవంబుల ప్రత్యేకం
బు వివరింపెద వినుమది నాభిదేశంబున । హృద
యంబున । కంఠంబున । జిహ్వయందు । వసియుంచు
పత్రంబులాత పత్రంబుల అధిదైవత నామంబులెవ్వ
యనిన । పదస్థానంబుల భేదశక్తి । నాభిహృదయమ
ధ్యంబున నిచ్ఛాశక్తియు । హృదయతాలుమధ్యంబున
జ్ఞానశక్తి । తాలుజిహ్వామధ్యంబున క్రియాశక్తి
~~ఈశ~~ శక్తులకుం పరమస్థానంబున దేవశక్తియు । నీశ
క్తిసముదాయంబునకు నధోభాగంబునం గుండలి
శక్తియు । నదియునుంగాక । నా టీకామధ్యంబున నవ
శక్తులు జనన్య । నిట్టిపరబ్రహ్మాత్మకుండైన విశ్వకర్మ
వలన ప్రసిద్ధంబయ్యె । నని కుమారునకు మహాదేవుం
డెఱింగించెన । విధంబున । సూతుండు శౌనకాది మహా
మునులకెఱింగించెనని । వారలు పురాణసంభవంబు

లు వినవలతు నా సతి వ్యాసిన తండ్రిట్లనియె॥—

ఉ॥ చారణసిద్ధకిన్నరవిశారదముఖుల్ తనుభక్తి గొల్వ
గా।రీరమణీకళత్రుడు హరిప్రియుడారజితా(ద్రి)
శృంగశృంగారవనావసంబున సుఖస్థితిగొల్వయి
యున్నవేళలన్ నారదుడేగుదెంచె నెంతనాదుటతుల్
బరవేశు గొల్వగన్॥—

ఉ॥ పొంగుచు నిట్లు వచ్చె మునిపుంగవుడ(ద్రి)సుతేశు గాంచి
సా।ష్టాంగనమస్కృతుల్ సవిపి రూఢటవే బలలాటు
పట్టితన్ సంగతిగాగ వాస్త్రజలజంబులు మోడ్చిను
తింపనప్డు సారంగధరుండు వానిగని యాగతమెయ్యె
దిసాగనాథుడై॥—

తె॥ తనుగాంట మేరుధన్విణా
ఘున తర దిగ్భాగమున సుస్థితిని జగ
జ్జన తుని మహేశ్వరుని బట
ప్పాను మూర్తిని విశ్వకర్త మహామహాత్ముల్॥—

సీ॥ తాల్చి యుండి తినె బహుతాలము చాటు
న తని వ్యాఖ్యాన సామర్థ్య మతని చరిత
ము తని దర్శన జనిత పుణ్యంబు నిట్టి
దట్టి దని తెన్న బ్రహ్మకు నైన వశమె॥—

క॥ మరియు నచ్చోటనె గార్గ్యమతానివలన
విశ్వకర్మపురాణంబు వినిరుదియును
పదియు రెండగు లక్షలపై నిగ్రంథ
సంఖ్యపదమూడువేలుగ జెదివినాడు॥—

వ॥ ప్రాంభు॥—

సీ॥ జగతిద్వాదశసహస్రగ్రంథమొకలక్ష పాతాళము
ససరిత్పతుల సప్తముల లక్షద్వయంబు కైలాసంబు పైనంది
సవిధదేశమున లక్షత్రయంబు సాకేతంబున నాలు
గు లక్షలు చక్రలోకమున లక్షద్వయంబు తంజాతబంధు
లోకమున సహస్రంబు వేలయున వ్విధములున విశదబుద్ధి
విశ్వకర్మపురాణంబు విబుధతిలకులయును వ్యాఖ్యాన
మొనరించితెను మరియు మేలదలుగలుగు పురాణస
మూహంబు మెల్లనతనితనుపందు జనియించియతిశయిల్లె॥

తే॥ తుండమున పద్మమును మా
ర్కండేయము నాభియందు గారుడమున నూ
రాండంబున మహాళసి బ్రాం
డాండంబును విశ్వకర్మయందు దయించె॥—

శీ॥ శ్రోత్రముల భాగవతమును నేత్రములను
నారదీయంబు వైగ్యంబున నుదరములను
ప్రాణమున వైష్ణవంబంతరమున మాను

నంబును దయించె సౌబర్త్రిణావగతుఁ డరగ||—

సీ|| వారాస్త్రగములకై వరా(శ్లే)ష్మయు మంఘ్యులు ప్రమ
థంబు వలనకా ర్ష్యంబు రసన| బౌత్ర వ్యాంబు జంఘుల
(బ్ర) వ్నాత్రై వర్తంబు నూరువ్యలను భవిహాస్యత్వరంబు|
ఫ్యానసంగతిని వారాత్స్యంబు వరాహంబు వ్యాదయ
దేశంబున నిందుమిగుల| ఘనతరంబైన ట్రిస్తోంద్రం
బున నమగల్గ ప్రకటితంబైన పురాణసమితి| మహి
మ దిపించె వేదసమ్మతి దనర్చె| శాశ్వత మ్యుగజని
యించె విశ్వకర్మ| పరశు సర్వాంగములననిపలుకద
నరె| ననుచు విన్నప మొనరించె యమ పరవతా ని||—

వ|| పునరభివందనసంబానర్చియా సర్వజ్ఞునిచె తన
నుజ్ఞాతుండై సకలలూకసంచారియగు నారదుండెం
దని యుంజని యేననిన విని శౌనకాది మహామునులు
తదనంతర కథావృత్తాంతంబంతయు వినవలయు
ననియడిగిన| రోమహర్షణసుతుమారుండు వారల
కిట్లనియె||——

క|| నారదుడు వచ్చి యా క్రియ
శౌర్పపతితోడ విశ్వకర్మ చరిత్రం
బాహుటి దెల్ప చననప్పు
డారాజకీర్తియు ష్ట డనియె నాత్మజుతోడన్||—

ఉ॥ స్వస్తి సమస్త భవ్యగుణ సాధక కులిశ్వర పాదయుగ్మ
వి। న్యస్త మనస్సరోజులు దయాప్రతి పాదులు సాధు
వృత్త సదా। భ్యస్త ఘనస్మృతి శ్రుతి నయ వ్యవహారులు
నైన విశ్వకర్మ సవనీయ వంశజులు మాన్య చరిత్ర
లై రుంగ జెప్ప దగ్॥——

సీ॥ సర్వలక్షణ గుణ సంపన్నుల సమాన పరమ వ్రతు
లు జగద్గురులు దుష్ట। నిగ్రహాంవ శిష్ట ప్రతిగ్రహుల్
ల్లోక ప్ర తీతులు ధార్మికుల్ ధీర మతులు (శ్రీ) యుతుల్
పంచాక్షరీ మంత్ర సిద్ధుల ష్టాంగ యోగ నిరూఢులింగి
తజ్ఞు। లుచిత సదాచారు లూర్జితుల్ బ్రహ్మనిష్ఠాగ
రిష్టులు సత్యసంధులక్షులు। వేద వేదాంగ పారగుల్ వి
శ్వకర్మ। శైవ తత్త్వ నిశ్చలురు తత్వ వేత్త। లమిత శా
(స్త్ర) పురాణజ్ఞుల యుతి వాసి। కులు నుసిద్ధాంత విధు
లు హారలలంప॥——

వ॥ మరియు శిష్టా సువర్ణ యజ్ఞోపవీత ధారణులును
సృష్టి నిర్మాణ కారణులును। జాతి (త్రి) పుండ్ర (డ్ర) ధారణు
లును। వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులును। రత్నకంబ
ళికా రూఢులును। రత్నసింహాసనాధిష్ఠితులును। రత్న
వైఢూర్య ఖచిత రాగ। దండ ధారణులును। సువర్ణ
కుండలాభరణులును। సువర్ణ ము(ద్రా)ంకితులును।

షడ్దర్శన పారాయణులును। సకలజన హితులును।
దేవతా పురాణ హితుండైన విశ్వరూప ముని వంశజుల మా
హాత్మ్యం చెరింగించితి। మరియు విశ్వకర్మ విరాడ్రూ
పంబు వర్ణించెద నేకా(7) మత్తేభవిక్రీడితము॥—
సీ॥ యినచంద్రాగ్ని నేత్రులు వ్యాప్తము విశ్వంబు తగ సర్వ
దేవతల్ తనువు నందు। సరసిజజ వృందాత్రికేర పత్రి
ములు రత్నవాటకగిరులు వనమ్ములాంబుజ నిలులు।మ
హానదులు లగు నాడ్యాయ సమూహము ముప్ జుజశ
క్తి నా చతుర్ముఖుడు శౌరి। బూర్మ వస్వ ...
వనపరంపరా జనహేతు శక్తి కేశములని ట్లువి
శ్వకర్మవలననే యావిర్భవించె। విశ్వకర్మయె తద్వి
రాట్స్వరూపంబు। విశ్వకర్మయె వేదాంత వేద్యమూర్తి।
విశ్వకర్మ సమానుండు వేల్పుగలడే॥——
వ॥ మరియు విశ్వకర్మత నామముల మహిమ చెప్పెద॥—
క॥ ధీరవర విశ్వకర్మకు
పారుడు నీలుండు గట్టె మహిమ చెన్నికగా
నూరారు వడనే డంబుల
కారణజన్ముడగు రామకార్యార్హుమునై॥—
వ॥ ఇలరాసుల్ వసుధాస్థలిదించుంబు దవదత్పర్వంసవా
చర్మత్ ...ల్। జలధుల్ గా గిరులెల్ల భూసమమౌనాత్తా

భాగవేల్లన్నవాని। జలశృంగంబులు గాను నర్పుటకు
సారాజ్ఞ విశ్వతత్త్వాత్మజుల్। సెలఁగాన్తి ద్విజగద్గురుల్
ఘనమతుల్ నిర్మల జీవేశ్వరుల్॥—

గీ॥ శ్రీసవినీతు మారు డిట్టని యడిగె శంకరుని
దేవదేవ మహాదేవ దేవవినుత
యజ్ఞకర్మార్థమైన పదార్థసరణి
తెలియున తొడు నాన తెల్పవలయు ననిన॥—

క॥ విని పరమేశుఁడు నవడి
ఘన ప్రశ్నము పుత్ర సకలకిల్బిషహారా
ఘన యజ్ఞకర్మలక్షణ
వెనరగ వినుపింతు పురుషసూక్తవిధమ్మున్॥—

గీ॥ తెలియుఁడను సాశనానశనేన యనెడు
ఘనతర శ్రుతిబల్కు తగ విశ్వతత్త్వమలన
తత విరాణ్మూర్తి జనియించె నతనివలన
యజ్ఞతత్త్వంబులన్నియు నవతరించె॥—

వ॥ శ్రుతులచేత వర్ణింపఁబడగు విశ్వతత్త్వరూపకుం
డును। సహస్రాంశుండును। నగు విశ్వతత్త్వను గురిం
చి యజ్ఞంబు నీవు నుయజ్ఞోక్త ప్రకారంబున నొన
రింపందగు। మరియు ప్రసన్నముఖుండును। నఖి
ల వాంఛా ప్రదుండును। పరమపురుషుండు నన్నైన

యాదేవ్యని యెడు ముఖము వలన పంచసాదాఖ్యతత్త్వం
బులుద్భవిల్లె । సాపంచసాదాఖ్యతత్త్వంబులు మఱి
స్వరూపుని నిరూపంబు నిరూపించెద ద్రొంచవి
దారణ వినుము ॥——

సీ॥ శ్రీదికినా క్షితారణము మాత్మ లిక్షాటసమాన
తచుడు । త్వాదితసర్వలూకుడును బ్రహ్మాద్యులన్నైతసు
విశ్వకర్తసా । నాది విజ్ఞాశీలోన బువనంబులన్నెల్లను
హేతుకార్యకర్త్రుడు తానత్తె తగు యుదార్ధ
సువర్ణ రంయుూర వాహనా ॥——

క॥ శ్రీ నిగాపున యూ విభునకు
వెందలను బ్రహ్మాది దివిజముఖ్యులు గలరే
తుదకు తుదియాది తాత్వ్యా
డిదియౌన్నగ విశ్వకర్తయైన యమయుతరులే॥——

క॥ శ్రీ ఆనందవిలచెబర
మానందస్థలి నీక్రీడలాడుచు శ్రీ దివ
స్థానములకునెల్ల జన్మని
ధ్యానంబై విశ్వకర్తత్వయుము మించెన్॥——

వ॥ శ్రీ నిన విని నావాసుదేవయుండయ్యుమారకుణును
కిల్లినియౌ । సర్వజ్ఞసర్వదర్శిత్వాత్త్వ్రి వినవలయునా
నటియ్యది యనిన శంకరుండు । కు మహానందపడి

గీ॥ నసకలదేవతా సంఘసంబు బట్టి వన్నె గాస్వయంభుమా
హాత్మ నుశ్యతుష్టి(ప్రకారంబు జెప్పె దసాకర్ణింపుము॥
చ॥ శ్రీరమణ సహస్రశీర్ష పురుషాధ్యక్షి
సుందుహాసమునకు । మారుడు భుజంబులకు వారివిహారం
తములకు దజోరంధ్రములందు మయుడు । సురసవిచంద్రుడా
త్మునల సుహృత్ప్రుడు తన్వులపాలి జపంక్తిను । ద్వారవళుగవా
రము వృక్షనాథము గ్రాసిసాధ్వి బుట్టినంతయుడు॥
వ॥ మరియును॥
క॥ శిరసున గగనము ధ్రావణి
చరణంబుల దర్దములు దిశలును దయించెన్
బరమేపతాదుడగు జగ
ద్గురుడన దగు విశ్వకర్మ దనుపేనాన్॥
క॥ ధర జోసుకుడు మహేశుడు
మారిత్రిశ్చి (త్రి) రయు దగ్గు డువైష్ణదము రాధీశులు
డరయు గశాం(ద్రుండనన
తర జోక్ బుట్టించె విశ్వకర్మత్రిశ్చి (త్రి) కిన్॥
॥ ॥ లలిత మనుస్వరూప ముసలంబు మయుత్వతివా
రము వంబరా । కవితము లాహము ద్వరవికారము
హేము మునిశ్చింప్ప సంభవంబులు వనసంఘవయుకదనయు
మోహధ్వతిక స్పష్టయించె థారుణేశ్వలమున విశ్వకర్మ

విబుధస్తుత చారుపదారవిందుఁడై॥

వ॥ మఱియుం సాదాఖ్యజన్మప్రకారంబు చెప్పెద॥

సీ॥ వెలసె దళసద్యోజాతముఖరాజమునశివసాదాఖ్య
తత్త్వంబు సంభవించె। ఘనవామదేవవక్త్రసరోరుహం
బున సాదాఖ్యతత్త్వంబు జననమొందె। తత్పురుషా
నాంతరమున మూర్తిసాదాఖ్యతత్త్వంబుదయంబునొం
దె। లలితఘోరాఘోరలపనదేశంబున దగ కర్తృసా
దాఖ్యతత్త్వము దవె। సలరనీశానసాముఖాంబుజస్వ
నీమ। కర్తృసాదాఖ్యతత్త్వంబు గానుపించె। నెందులకు
విశ్వకర్త। మహేశ్వరుండు। పరమమున కంటె పరమ్మై
పరగుచుండు॥

క॥ పంచబ్రహ్మాత్మకుఁడును
పంచాక్షరమంత్రమయుఁడు ఫాలాంబకుఁడున్
పంచాననుండె యుల్లప్ర
పంచమునకు విశ్వకర్త ప్రభువై వెలయున్॥

గీ॥ తనరమున్వశుద్ధసృష్టిత్వష్టవిశ్వ
కర్తరం దవరూపంబుగా నెఱుంగు
విదితమాయాకర్మమాయాజాశుద్ధదముకొనను
తనరు తెలియంగ వినుదైవమనఁదగిరంతుగా॥

క॥ జింబ్రాకిసురాత్రితపా

దాంభాగ్యుడు విశ్వకర్మయాత్మజుడతులా
రంభుండు త్వష్టయుద్వర
సంభూతి శిల్పతి పదార్థచక్రము నర్థి॥—
క॥ ~~శ్రీ~~ వేదవాఙ్జననీ
భావంబున నలరు జగతి బాలవెన్నెల వయునర్థ
వ్యాప్త వర్తించంగాదని
వేవాదమున ద్రుపాడు వృజినములుబాంచు॥—
సీ॥ వేదమార్గంబు మార్గంబు వేదవిదిత
ధర్మమెంతయు ధర్మంబు ధర్మమైన
యట్టి వేదార్థమైనకాదనెడువాడు
భువిని మలరాశి పుర్వనై పుట్టుగాదె॥—
తే॥ వేదాచారవిహీనుని
వాదము వ్యర్థమగు సకలవర్ణంబులలో
వేదార్థమున విచారం
డాదట పల్కుసునిక సన్ననల్పుడుగాదె॥—
వ॥ అది గావున॥———
క॥ మతి నెఱుగ దగిన యదిస
త్యాత చరితా యప్పుడు వేదవాక్యము వసనాం
నతు వితవు నననితె విసిన
చతురుడు పరతత్త్వ విదుడు శాస్త్రజ్ఞుడగు॥—

ఉ॥ కావ్యనవేదవాక్యమె జగద్ధితసత్యము జూడవే
దవే । ద్వైతమట్టివేదమును తత్త్వమయుండగు విశ్వ
కర్తకున్ । దావలమై జనించెను యథార్థధనంబుగ వేద
ముల్ మహాదేవుఁడనాగ జెడమతి దేరికనుంగానన
త్వమె రికి॥ ——
సీ॥ త్వష్ట్ర ప్రజాపతి తరణి మహేంద్రుండు వెలయుది
వస్పతి విశ్వకర్త । బ్రూరితర మయుండు పుండరీకాక్షుం
డు మనువు శాస్త్రంబునై మహానిధిలయి మన్వంశుడు
శివుండు మరి మూర్తి మయుడును వటు దిమం పగావ
రి మూర్తి త్వష్ట్ర । కర్తకిప్పయు బంచకర్మై బంచసా
దాక్షత విశ్వజ్ఞుడలరెనతడె । తెలియనామత్ర
యము బునాది తత్త్వ డగుచు । పంచవింశతి తత్త్వ
త్త్వపరుడు పంచ । రూపి తత్త్వంచ బ్రాహ్మ రూపు
డరయ । నీశ్వర విపృథ్విమూర్తులనె సజెమనును॥ ——
క॥ జలమై సూర్యుడు చంద్రుడు సూర్యుడు
జ్వలనంబై విశ్వకర్త వలనగనిగిరు
జ్వలముగ ననిర్వు శాంతము
వలను గన ధర్మణవే దవాక్యము దనరున్॥ ——
క॥ కమలాసనరూపంబుద
యమునన్ మధ్యాన్నవేళ వరూపము

స్వమరూంబున శ్రీహరిరూ
పమున గురవియు విశ్వకర్మ పరమాత్మ యిట్లు॥
ఉ॥ తరణింద్వాదినవగ్రహంబులను తత్ద్వాహా
నక్షత్రములుం తారకావారితము సప్తసంఘములు రంగ
ద్వాదశముల్ విశ్వ చరణా పెటుం ద్నతదిప్పులార్గ
ములు సాత్మ్ర శ్వప్నవరా విశ్వకర్మర చంచెక్ శిఖావా
వారలకు తెస పంరబూవృవెంతక్ గణ్యమట్లు॥
సీ॥ తిథులు వక్షంబులాదివారంబులశ్వనీము
ఖ్యతారాళియోగ కరణముల్ మేషాది ఘనరాసుల
ధీకసూత్రము నైనరుట్లు లగ్నములు హోరాలుల దేశ్క
కాన పాంశకంబులు త్రింశదంశంబులును ద్వాదశాంశ
ములకు షడ్వర్గములు నుత్తరాయణంబులు చంద్రతారాలానలస
సూర్యతారానలములు సర్వతోభద్రబాలదిచేతు
రుసితి చక్రములు నెల్లజ్యోతిష శాస్త్రము నిరాము పర
గ ష టిన్నస్త్రములు పంచపక్షిము తమ వేలికిన్ని యుని
ర్పించె విశ్వకర్మ॥
క॥ రవిముఖరవుణులబహుళ
త్రిభువలను సాము ద్రికప్రకారము తత్త్వ
త్త్వములు వినుపించె దవిను
వువురవరూధి న్వథీశయుంతయదె విదియబు॥

క॥ మనుజవర్న్ద్గ్యనయనమునివేష్మౌన
సప్తతఘ్ఘలనెరపుసరవిబ్రస్త
లులగఖేరములనలవిజతుస్థలములు
శ్రీవింరువిసగవలరాయుర్గటపదగ॥

వ॥ మరియును॥

సీ॥ నీరంబునంబుజన్మించెరసాదేవియారసాతలగత
రత్నైనబ్బూచు। అరావిశ్వకర్మమహాజ్ఞచేత్వ(ష్ట)వరాహ
రూపమునదంష్ట్రనుధరి(త్రి)గానియాకిశ్రూర్యంబు
కుడురుగావించిసహస్రఫణాధరుండైనశేషునం
డుమీదటనిప్పింరాచుట్టుబాపుగాకరులను
రులబాగ్యమునగనునిచాయుత్రిశేషునియాదలయుం
డుచెప్పి। భూరునీదేవియంతయుదరలకుండ। సకలజా
రంబుధరియించచుకుదనగా। మెరసివస్వంతరము
లునిర్మించెమరియును॥

క॥ తాతాదరలూకములూ
లూకములుమెుదల్బ్రహ్మనకెలలూకంబులర
త్నాకరములుద్వీపంబున
నేకంబులనర్చ్యనతడువిహితముతలొజదీ॥

మ॥ (క్షి)తిఖండంబులుతాన్విధిరుపరచెకాదిత్ర్వ(క)
యక్రనలపర్వతమందానసగేంద్రరాశివాకాకిస్వర్గా

(వ) ముక్తింబులా। తత బుద్ధికిరబయించె వార్లులున
మస్తకేంద్ర జాతంబు జ్ఞాతవర్ణంబును ముఖ్య
గానెనసరిచెకె బరగల్పించెంపాంగకగి॥—

ఉ॥ తాపసలోకవంద్యుడు జగద్గురుడాఢ్యుడు మన్వ
ర్థి శివ డుర్గదైవము సృష్టికర్తయును దారగు గౌతరసిద్ధ
ము క్తినా। సా విశ్వబుధ ప్రజంబున కునాథుడునైతగు
విశ్వకర్తలీ। లావిలసన్మహాత్మ్యము దలంపగనేరికి
నైన శక్యమే॥——

క॥ శ్రుతులకు శిష్టాచార
(శ్రు)తు ముఖ్యంబులకు జాతకర్మాదులకున్
బతి తెల్ప నవిశ్వకర్తకు
శాంతమతికి నమస్కరించి యనుపింతున్॥—

క॥ (శ్రీ)నెపు న్వశుడు వం
దన మొనరించి దేవతా పితామహుడగుశం
భుని గను గాని యుట్టని తెల్
ఘన గంభీర స్వరంబు గదలుస్థానంగదిట॥—

శి॥ దేవ దేవ మహాదేవ దేవ
శంకర మహేశ సర్వజ్ఞ చంద్రవతాళ
మెుదల బ్రాహ్మణంబునకు నాంది మాలమొల్లి
యంత యునే రంగనానతి యుమ్మనాకు॥—

వ॥ శ్రీ విన్నవింప లోకారాధ్యుం డిట్లనియె॥—
క॥ పుడమిఁగల జీవరాసుల
కడుపుల జనియించెదను గర్భంబున వే
ల్పుఁడ పావనుఁడ్డై జీవుఁడు
బొడమయుఁ బాదేవ జన్మమునను మాత్మా॥—

వ॥ శ్రీ సృష్టి భూదేవ జన్మంబెట్టిదని నా॥ గర్భాధానసీమంత పుంసవన జాతకర్మ నామకరణాన్నప్రాశన చౌల పనయనాదులు నద్విన షిష్ణుటు శ్రీ సంధ్యలం దుగాయ త్రికినవుప వేదంబులు చదువవలెయు॥ చదివి ననతరం డుపరమ పావనుండగునని బ్రహ్మణు ల ప్రశంస వినిపించ నవని దేవావత్స కతుమా రుల మహిమయు వారి ఆచారప్రకారంబు వినిపిం చుమనిన తుమార కాసవడిగిన విధంబు నీయుస్వత ర్నసాత్రియాగున తనికి శిష్య కర్మాది సుపించ్చన ప్రకారం బు వినుపించెద వినుము॥———

మ॥ పదవ ద్వైవరి విఘాషష్ఠి జీహానూమ దారువదాను స్వ్యశాద్వి విదానితసుధీరధీరక విసంవిద్యాప్రభా క్తి తా ప్రదపా దాంబుల వా ద్వంద్వానిశ సపర్యావ త్సితత్వారిసం వ్వదత్ర దాంభి శివ నిరంతరాంద్యూత త్రైలో ద్యస్నత్రవ వాగ్గకి॥———

॥ ఉత్పలమాల ॥

శ్రీకంఠశరద్గాపమానతాంవ్యతావ్యసస్మృతా
శ్రీంద బావాశాయి భోగగాథ బాహ్య వైభవా
పండిత ప్రకాండ కాండ పక్షదానశౌండ శ్రీ
దండపాణి శంభు పాద పద్మ [illegible] మానసా

॥ గద్య ॥

ఇది శ్రీ మద్దుర్గాదత్త్రి కామాత్రి వర ప్రసాద భారి తాతమ్మారాజత పివరాంత్యం కి బాలసరస్వతీ నామధేయ ప్రణీతంబైన సాగర ఖండంబునందు విశ్వకర్మశిల్ప శ్లోకంబునందు సదాశివాది పంచకర్తృలయుత్పత్తియు విశ్వకర్మస్వరూపంబును విశ్వకర్మవలన నాదు బిందు తత్వ వేదప్రధాన దేవాపదేవతల యుత్పత్తి ప్రకారకథనంబును విసిష్ఠానతాదులు పురాణసంఖ్య వంశెట్టిని సూతున డికినచందు సారధుండు వేరు దక్షిణదిగ్భాగంబున విశ్వకర్మను చూచి బహుకాలం బుస్సటు సుండి యట్టినిసాం వహార్ధ్యాతిన యటిబంతయు నే రంగ గార్గ్య వంశమున విల నపంచిందుల క్షుల పద మహాదు కలరింధ సంఖ్య గల విశ్వకర్మపురాణంబు విను టయు నది తత్తల్లోకంబులం దున్న సంఖ్యాప్రకారంబును విశ్వకర్మ వంశ ద్వా[illegible] వంశముల పాదు

స్వప్న దశప్రాణోత్పత్తి కథనంబును। నెఱింగిం
చెదనటయు। విశ్వకర్మవంశజుల మాహాత్మ్యంబు
ను। విశ్వకర్మ విరాట్రూప వర్ణనంబును। నలసతుబంధ
నంబును। అయజ్ఞోత్పత్తి కథనంబును। చాతుర్వర్ణోత్పత్తి
యును। పంచసాదాఖ్యోత్పత్తియు। మనుశ్శాంగుడు విశ్వ
కర్మ విరాట్రూపంబని చెప్పుటయును విశ్వకర్మ చంద్ర
సూర్యాది లోకాధిపతుల ఆయావద్వస్తువుల నిర్మించిన
విధంబును। విశ్వకర్మాజ్ఞచేత జగత్తు నిర్మించిన ప్రకారం
బును। మన్వంతరాది నిర్మాణకథనంబు నును। బ్ర
హ్మాది జన్మాగమన ప్రకారంబును। కుమారస్వామి విశ్వ
కర్మపుత్రుల ధర్మంబు వేళ్ళని యేసుడుగుటయును। శివుం
డు సూర్య విశ్వకర్మ సంవాదంబును పొందించు

టు ంము న ను కథ

లుగల

ద్విత

యాశ్వ

సము

సంపూ

ర్ణము॥——

(శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) పరశివసహాయము సత్యం॥

॥ గణాధిపతయే నమః ॥

సా——ంగర ఖండము॥ తృతీయాశ్వాసం॥

॥ ॥ శ్రీ ధవళేశ్వర పురవర

శ్రీ ధవళేశ్వర కటాక్ష వీక్షణము

శ్రీ ధుర్య ధృతి విజితవృ

ధ్వ ధరవర కాండ సాగము విభు సూర్యాంశా——

వ॥ ప్రవధరింప్ప వవ్వధుంబున ఘువరా దేవుంతుకువరా

రు నకెరింగించెనని సూతుండు శౌనకాది మునులకుం

శ్కులకిట్లని రెను॥——

శా॥ శ్రీ నీకేరుఖ్వారాగ గారుడమహోసింహాసనాసీను డై

నా॥ సానిక్షరత్రిగుణవతానితతు వెన్నెంగల్గు దివ్యాంఫ్రి

తై। వినుత్గన్నులు వాగ్లవం తొమ్ము డలుగా వేదుంసి మనం

దగట్టె। సాసంధం బుగ్గ ధీశ్వర కృతచెలు వై యూ న్యాసన

మధర్నంబు నదీలు——

క॥ యుక్తేశ్వర విన్యాధర

ర శ్రీగం ధర్వకిన్నరనాగ్రమనేమా

సాశ్రీ మమ దైవ తాగాలు వద ధరా

వి శ్రీ వకాలు దగుచు నున్న వేళ వెడలిన॥——

శా॥ సంత స మొప్పన చ్చైటకి చయ్యునవేయ్యుమునా గరవ

చైభా। సంతుడు సజ్జినాగము వసంతుడు యా క్తనికాం

తు దం జనీ । తాం తు దు త్వ తి తారు ని జ కాంతా దు
ష్ర్యా వు చ ర   వా ౯ సా । వుం తు దు వె క్షి తార్ధ జన
వ ర తు దు ది త్త న భూ ని శాం తు ద్రై ॥—
శ॥ వ చ్చి వా సా స్వ వు లు భ క్తి వా చ్చు మో ర్ది
షా ల ఫ ల కాం బు ప్లె జ్ఞ ప్ర ణు తి గ్రో యి
వి ని ర యూ వృ క్ష ణుం శ యు వి శ్వ క ర్త
రయా ర ఠం చ న జూ చ యు ట్ల నిం దు ని ను కు॥—
ఉ॥ దే వ ము నీ శ్వ ర ప్ర వు ఖ ధీ జ న తా వి ను తా త్మ పా ద
రా । జీ వ భ వ స్య ౦ త్ర వ తి చి త్ర వు వ ను ల వి న్నా పా
వ ము లే । బా వ్య ను శా న్ని నో ము ల గు వు ణ్య వు గ ల్గి ను
స ర త స ర ఖు నా నా వి ధ భూ గ భా స్య ము ల నా ర త ముక్
ర నా వ ట్టు నె ర కి ॥—
వ॥ అ ది గా వు న నీ వు వు శో ను భా వం ద వు నె వి రుం క
ని ర రు ర్లం బా లు వె వు । గా న నె క్ష వి న్న వం బా న క్షు ద న వ్య
థ రం వ వ ని యు ట్ల ని ర తి ॥—
క॥ ము ను వ న ము ర యు ఢ న త్వ క్ష ర యు
న న శి ల్పి యు న క్ష గ త క్ష యు న నై వు గు రుక్
ఘు ను కై రి లూ కా యు ల మా
త న ర యు లు వి ర యు న వు స్త త త్వ జ్ఞు ల రై ॥—

ఉ—

౬॥ వీరలూనర్చుయజ్ఞములవేళలు వీరల బ్రహ్మవిద్యయుక్
వీరలకర్మమైన యుపవీతివిధానము వీరియాగమా
చారములన్నియు దేవియసంవిదయమంతయము బా
పుహోపసం। వర్కారమవాసుమ్నావక వులాసనసన్మత
పాదపంకజా॥——

౭॥ శ్రీనినవినివిశ్వకర్మయుఖ్యనిమో॥——

౮॥ శ్రీతిరవాస్వాంబు లం·ఘరవాన్నాలగుచు·
తైర్మము లయుంఘ నత్యాంత శర్మలగుచు
నఖిల జగములకుప తారమ్మైతనర్చు
వినమమహిమ థామకనకధవిశదబుద్ధి॥——

౯॥ మనువంశమున బుట్టినవార(త్రి)ష్టినత్వష్ట్రవృద్ధి
గాగలూమాంబునర్చు। మనువంశమున సంభవమ్మై
నవారికి రూఢిగాబిరచుదారువలూనర్చు। త్వష్ట్రవంశ
మున నుత్పన్నమైనవారికి బంధురంబగుకంచుపనియొ
నర్చు। శిల్పవంశమునవాసి~~కి~~కినేకర్ల ధన్యులమహామహి
మునుపలకర్మంబునర్చు। తక్షవంశజులగుమహోదా
రు దైవజ్ఞ ఘనతరంబైన యుట్టి తెరంచన పెయినర్చు। వల
యునివిపంచకర్మ(ప్రవర్తనములు। వరుసతాగ
నీకుచెప్పితి వారిజాక్ష॥——

౩॥ ~~ఈతి~~ యోగ్యుడు విధానంబులు

శ్రేయంబులు యజ్ఞకన్యసిద్ధిగనెందుండ్
జ్ఞేయు సరాగోపాసనమగు
నాయతతల్లజ్ఞామయమనోవాగాయతియు దుఱుతిల్లు—
తే॥ శ్రీయనాగాలిపలవెుందినా
ధ్యేయుతసత్యవచులు లతకిలు తార్యకాసంఘవరుల్
తాగియుజపోతమతియుమనసం
శ్రేయమురకుతారకముపామజెప్పెదనింతకెక్కు—
క॥ ~~శ్రీ~~ కరధ్యాతారులపల
నాకాధిగతిద్ధయగుచు నాగపవాత్మ
చాకవుల మంత్రమంత్రవి
వారంబులమనవ్యస్తపతియనగావించెక్కు—
సీ॥ వేదశాస్త్రపురాణాదివిక్షతివాసపారగుఁడునుల్
వాక్యకలితనుమనువృత్ శాస్త్రక్షవేదిత్యసతేలధారు
వృవెల్లఘటింపుచుండునుతర్కమయుఁడు తంచాతిగా
మెసగలెల్వాయులల్లనదత్తుండు విజ్ఞానధను
డు తత్త్వద్రష్ట వ్యాదివరాత్త్రి కల్పకుడ్డైయనేక భూధరశి
లాఘటనొత్త్యపరగుశిల్పి భాగకర్తుండు నానావిభూ
షణాదినిపుణుడైకాంచనసమయనెయనే ద్యుతత్త్వా
ఱునినవినిసంతసముననంతరంబు [illegible] హాతడు
కరశతశయులుమాధ్వియుఱులనిమె॥——

వ॥ మఱియు వీరల మహిమంబెట్లింగిల్పమయ॥

చ॥ శ్రీనవిని విశ్వకర్మ జలజాప్తుని తాసని యొక్క ముదం
బుం తా। సనఘము వేదచారితము వైత్ర గునిత్రథని కుజె
ప్పెదన్ (వినుము నియున్ని రూపముల వేల్పుల గూపల బెద్ధ
నాదగున్॥ ఘనుసడుమనానుభావుడు జగద్గురు ద్దైవమును
త్వష్ట్ర యంతయున్॥

క॥ ఇజ్ఞానత వినుము మామక
సద్జ్ఞానాతి వక్త్రజలజంబులచే
సద్జ్ఞానతము వైనఘ
నద్భ్యతులను పంచసాధనంబులు మించెన్॥

వ॥ శ్రీ విరాట్ విశ్వయుని యురుంటువేని॥

క॥ నవకమును కారుబాడిసె
నవలూనాంబు పలషేదనము నిర్మాణన్
భువనరచనా ధురంధరు
లవు మనువులకు నిచ్చిరంభోజాప్త్యా॥

ఉ॥ జ్ఞానసనైదు సాధనము లింపుగనైదు గురుల్ తరించి
యు। ధ్యానపరిత ప్రశస్త యజనాదిరతుల్ శివతత్త్వబోధనై
యుప్పరువం దద్దైపిరి సమస్త జగంబుల తత్త్వసారంబు
నన్ (చెప్పిన యాత్మవర్తనలయంతయునాగసశా
జిబాంధవా॥

క॥ శ్రీ నివిశ్వక్సేనాయా శ్రీరాయ
వినుపించనపద్మహితుడు వినయాయునవి
ద్యానిసంతోషమునెందుచూ
జనితమన్నజధామమునతనుసరజసవిలక్ష్మి॥
క॥ శ్రీ పార్వతీమనోహరుం
డ్లీవగిరిణీఋతునతనువిహింతమలరంగా
ద్రీ తించు విశ్వక్సేనా
పెంపొందజ్ఞానంబుదేవియయుద్ధన్యతలంచు॥
వ॥ తెలిపినయట్టమారుండు మారవనినక్లినియె॥
ఉ॥ శ్రీరామజన్మవైతజగద్గురువంశులకు ప్రతారమా
చారవిధంబు దండములుజన్మదమునీతగనే వ్యాయు
ప్రమదయరుతువేళజెన్నగుటునేస్నవయడువ్యజత్న
శుద్ధిగాతిరమనోశసర్వయునేతింగెదనానతియున్న
సత్వనంకీ॥
వ॥ అనినపురవారుండుకట్లనియె॥
క॥ రజితాపవతికింశుక
శుభఖండములక్ష్మివసంతర్తువునమనువం
శజదిగ్విజయగనుచితం
బుజగతిగర్వోష్టమాష్టములశిఖవాతా॥
శా॥ పద్మసూత్రంబుషిప్రవిబ్రహ్మాండ

మ ల రు గ్రీ ష్మర్తు వం బు జే యుంగ వ ల యు
ప ద నె రె ౦ డ వ యు ం ఒ జే ప ట్టి వ షు గు
ఘ న త ర ం బ గు మ యు వి శ్వ క ర్మ సు తు ల్యు॥
క॥ శ ర దృ తు వ్వ స ం బు నొ దు ం
బ ర దు డ ము జ న్మ ర ం బు పై ఊ ది గా త
త్స ర త ర్క బ ం ద్రం డె డ వ
త రి సు ప సి తు ల సొ న ర్భ త గు త్వ (ష్ట) ల నొ న్నిలు
క॥ వ టు ద ం డ ము గా ర్ష్వ సా
స్వ టు సూ త్ర ము సు ం బి శి ల్పి సూ ను లె ల్లన్
వ టు వు ను వ ర్ష ర్తు వ న జై
యు టు వ గు న ర్క మా ర్మ్య దే ం శ్ము సు న్న త చ ం రా
క॥ ప ది యూ ర వ యొ టు శు భా
స్ప ద శ శ ర ర్తు వు న రా కి జ న్న త వు మ ర్క
షి డి ర జ్ఞ రం బ వు హై లక్
గ డి యు గ త (శ్వ) బు ల వ టు ల గా శ ంప త గు న్నిలు
వ॥ మ రి యు బృ హ స్ప తి (ప్ర) ధా న ం బు ల ను న వ (గ్ర)
హా ర బు లు । త త్వ స్సు భ స్థా న ం బు ల ను న్న (ద్వా) ర బు ల గు భ
(వ) ం బు లు స ం గు । శు భ న (క్ష) (త్రం) బు ల శు భ ము హూ ర్తం
బు ల స వ త ం తూ ప వి తు ల గు కు మా రు ల నాం దీ ము ఖ
స ము ద్రా న ం త ర ం బు ల మ ం గ ళ స్నా న ం బు లు చే యిం చి

యుష్టంబులలరఁ దల్లులతోఁడంగూడ నాలుగేను కబ
ళంబులు భోజనంబు లొనరింప నియోగించి తదవస
రంబుల నన్నిషేచనంబులు గావించి యాచార్యుండు
తరుసకపెండ్లి తాదుకులం బరిగ్రహించి బాలచ్ఛాదంబు
గా వామభాగంబున గూర్చుండ నియమించి। సువర్ణతా
క్కుల సహితంబులగు నూతన వస్త్రంబులు గట్టనిచ్చి
సువర్ణకర్ణాభరణాంగుళీయకంబులొసంగి। క్షౌ
రణ్ణజినంబులు తత్త్వదర్భంబులను బ్రహ్మదండం
బులు కరంబుల ధరింబుగాల్ప మౌంజీబంధంబులు
గావించి పంచశిఖావిరాజితులైన తనూజులకు
సంధ్యావార్ధ్వనములు బ్లిసి హోత్రత్రాణ శమ్య తిపుటంబు
లవిస్పష్టంబుగా గాయత్రీమంత్రోపదేశంబులుచేసి
నాసమయంబున నగ్నికింద్రునకు ఋషులకు విష్ణువున
కు త్వష్టృబ్రహ్మలకు సూర్యునకు గురురుద్రాత్రేయు
లకు అదిత్యులకు సూర్యాదినవగ్రహంబులకు
వసువులకు। పితృదేవతలకు చతుర్థ్యంతంబులై
స్వాహాంత శబ్దంబులలర షష్టిద్వయాంతంబులగు
మంత్రంబులుచ్చరించి। చంద్రరావి వీడిహోమానగ
వేయిదవైన సమిధలచే తనాజ్యంబుచేత వావ్యా
తాన్నంబులచే దవహోమంబులుగావించి యనంతరంబు॥—

కం॥ దినమును పాఱ తర్యాత్మన్
దిన సంధ్యా వేళలు బాష్పదీక్షితికి నివం
ధన మాచరింప దగు వి
శ్వనుతుండవు విశ్వకర్మ సంతతి వెలయన్॥

చ॥ ఘన సగమాకు పాల్గొనెం తయెన్నిటి తామిన్నియై ధుతా
జ్ఞాము వ్రాస సగకైలాసమగుండముల పొందగు వేల్ప
(శ్రీ)మంబు తాఁడు నిర్వసు ధ్రమనూ శిల్ప వృత్తి వయయు నివం
శులు త్వష్ట తనూజతాండ శిల్పసుతులు తద్వంశజు
లు వింటివే విరిచు జ్యోత్ర వర్తునన్॥

సీ॥ మనువంశజులు సేవయున మునెత్తుకొను హసామవేదం
బభ్యసింపవలయును వయ విశ్వకర్మ కులమార్గవ
ర్గంబు నిచ్చలుంచు యజుర్వేదంబు చదువవలయును స
తతంబు త్వష్ట వంశజుణ్యైన వారికి సరవి ఋగ్వేదంబు
చదువవలయును త్వష్ట సంభవులనవరతమథర్వ
తశిష్టన ధర్వణ శ్రుతి చదువవలయును శిల్పి
జనులకును బఠించనదగు ప్రణవ సంయుక్తిగాయత్రి
బాహుతేయ విసుముగా యు(త్రి) దలపంగ వేదమాత
యఖిలవేదమయ మ్యగాయ(త్రి)సుమ్య॥

మ॥ అఖిల బ్రహ్మాణ్డ పాద స్త్రితయుశిఖాయజ్ఞాప
వితాదిమా వనరు డొరఁల్లోవి జ్ఞాతి ప్రార ణామాలంనార్థ

ధ్యానయు శాస్త్రతత్వం । గని ఋషి మనస్వనియమ మాశ్రిత యోగా త్ర
యులు సాంఖ్య ప్రత్యయక్ నిష్టచే । యు నవర్గ శంభున వతప్ప
దాంబుగ సకామా విశ్వేశ్వరాన్వయం ॥

చ॥ శ్రీలరు తిరుత్రుల విజయ శిఖార జాతీ ఖాయ యుజ్ఞప వే
తోంబులం । ల విత బంటి వాన్ల బక్తియుక్త యానశీలం
షతవింగా ప్రనాబ్జలని భాగు జా నాదా తాగియు
ను పెవక్రగ వర్తించు కేవల ఘ జాత్యాత్మక విజగత్తు
రులు బాహ్యభిన్న విశ్వేశ్వరాన్వయము ॥

క॥ ధర్మాధారజులగు విశ్వేశ్వరాసుతుల
నిర్మలాచారమార్గంబున తుతెలియ
మరియు చెప్పెద వినుము తు మారవారి
చరితములు విన్న పుణ్యంబు సంభవించు ॥

సీ॥ విశ్వతర్మాంశ జనితుండు విశ్వచక్ర
వనగ బ్రహ్మర్షి నామ మొయుగుచుబ్రహ్మ
తత్వ మయుమైన యుద్ధుండు గలిగెనందు
త్రి ము తాండ వదాచారకలన యంతు ॥

సీ॥ ఆదాండియు మని యుపాచారవంతులు స్వస్తి
శ్రీ ధ్యాన సనాతులను । సరవి పెంటాయవస్తాద్రి
నాద్రి తులు బ్రహ్మర్షి నిరతులు ధ్యానపరులు ।
మహిత ధారణలు సాపస్వభావులును । మహాదేవ

జప్తి పరాయణులును, విహితస్నానపరులై వేదమార్గ
ప్రతిష్ఠితులు సర్వజ్ఞులు శిష్టతములు, తీర్థసేవానిమో
దులు దేవతాని, మాతృపితృభక్తియుక్తులు మాన్యుల
తిథి, పూజనాసక్తులత్యంతపుణ్యవంతులు, విశ్వక
ర్మకులోత్తమ్ముల్ విశ్వవినుత||——

క|| నిరుపమ కామక్రోధా
ద్వరులను నిర్జించి తుచ్ఛతాచారములది
నిరసించి దుష్టమతముల
పరిహారమొనరించుదుర్మపరావేశ్యగణ——

వ|| మరియు శరశ్రీ పరాజ్ఞులును, విద్యుత్త పరాభి
వాదులును, నిర్మలస్వజయరహితులును, దేవరత్న
విచక్షణులును, గతకల్మషులును, ప్రసేకవిశేషగుణ
గరిష్ఠులును, భూరాతిరుదర్శమాణికాలంకారులును,
శిఖాయజ్ఞోపవీతధారణులును, నిజాచార్యసప
ర్యాధుర్యులునగు విశ్వకర్మాంశసంభవులమన్వ
శసంభవులనియన్నందగు నింక సర్వదేవతలకు
శివుండును, సర్వదేవతాముఖ్యుండగు మయునివం
శంబువారలలక్షణంబులుజెప్పెద, లోకోత్తరచ
రిత్రులత్వష్టసూనులు, తత్వవేత్తలధ్యయనాదివాగ్
దశకర్మనిరతులును, విశ్వకర్మవంశపారావార

స ము ద్ర ప ర్యం తా వ ని లు ను। త త్త్వ వం శ జు ల క్షి
మ హా సా మ్రా జ్య ల ని ఏ లె దం గు రు। ని టు వం టి వి శ్వ త్రే
త్రాం శ జు ల చే త న నే క లో కం బు లు బ్రం హ్మాం డం బు లు
నం దు ల చ తు ర్ద శ భు వ నం బు లు ని ర్మిం పం ద న రె॥—
శా॥ మ ను వు శి వు డు బ్ర హ్మ యుం డు ర మా ధ వుం డు
త్వ ష్ట ప ర మే ష్టి శి ల్పి వి శ్వ క ర్మ యుం డు
త త్త్వ జ్ఞా నుం డు న గు వీ రు దై వ గు రు లు
వి శ్వ క ర్మ సం త తు ల్ వి ను త పు ణ్య॥—
క॥ ది వ్య జ వ రు డ గు న న్ను ను వ్రే లు
సు జ ను డు భ వు ద గ్ని గ ర్భ సు శ్లో కు డు వ
ర్మ జ ని మ్ము డ గు త స్స వ ము ని
యు జ నిం చె వం శా వ తా ర యా ద వం గా॥—
వ॥ మ రి యు ను॥—
శా॥ బ్ర హ్మ ని భుం డై న మ యు న కు బ్ర హ్మ భా వు గ న
న వ్య సా మా న్య గు ణా ధ న్య లై న త న్సూ
లు ద యిం చు రం డ్ర త్వ త్త్వ ము వ న రా జ్య
ల త్త్వ ల న గ సౌ భా గ్య ల క్ష్మి లా ము లు॥—
చ॥ అ ల పు త పో ని ధి (వ) ణు తు డై తి గ కా స । ప
వ తా ని లో క రా। ట్రి ల కు డ పా ర సం త తి పు టిం చు టి
కై త వి చెం ద్రి యా దె భా। ర్య ల వ ద యు వ్యా రం సు ర

సభార్యను తప్రతలం బిడౌజగం। ధులను చరిత్ర
లోసుం దమనోహరమహారమదివ్యగాత్రలకి॥——
చ॥ ఉరుతరమైన లోకముల నుండు చరాచరజీ
వరాశికిన్। గురుడు మహాతపస్వి మునికోటుల
కెల్లను పెద్దయున్। తరజవ విద్విషన్మదవిదారు
డు కశ్యపనామవిఖ్యాతుం పరమతపోధనాన్వయ
మపారమునికెరిగింతు బుత్రకా॥——
వ॥ ఆ మునిచంద్రుని భార్యలు। అదితియును। ది
తియును। సంతియును। కద్రువయును। వినతయును। ప్రభాదే
వియును। క్రోమునియును। స్వర్ణకప్రభయును। కాలదండియును।
మేషదండియును। ధాతుప్రభావతియును। భాతియును।
ధర్మయార్తియును మొదలయిన దేవతాకన్యలను
యును యను గ్రహంబున బ్రహ్మపుత్రికలం బెం
డ్లియాడె। మరియును విశ్వలోకపితామహుండును।
వి బుత్రవర్యుండును। లోకాత్యంతకారకుండు
ను నగు నతని। సంతానాభివృద్ధియు వేరువేర
వివరించెద [illegible]॥——
[illegible] రుద్రతచతుర్వేదబహియారు గాటులసం
క్షిప్తం మరవప్పాల [illegible] దితిదే వికబుట్టిర తుపితసూర్యు
ర్తి మయుప్పదియూడు గాటులు [illegible] దివరలును కద్రువసతి

పణిగర్భంబునం దుదయించు శిశుపాప్తి హాప్రతరము,
వినతాంతనూజుమ్రైవెలసి రనూరుండు తామ్ర్యుండనం
గ ప్రతాప వరులు, పూనిని రత్న మగధమ్యు గరాత్
మరతత్రిలము; గవిశెను మృగంబుల ష్ఠదిగ్వారకాము
లు; వారిరుహాసన ప్రియగు ప్రభావతికి ధన్యులనగగ
ల్గిరి సత లరిశాధిపతులు౹౹ ——

సీ౹౹ ఘుఘుండికి బుట్టిన మోషము మాము
సరవిసప్తరిగం డ్గస్వేస ముదయంబు
బుట్టె తు ప్రభవు న! పూర్వమైన
కర్తుటకె కర్త్నవ తరరి కంచరము లూ౹౹ ——

క౹౹ జని యించెను కసుపూవతి
యను తాంతకుత్తా మధ్యనువ మరద్మము మకు
విసు ముకరజన్మ షర్వతో
యను తన్యకు బుట్టె పర్వతార్వముకె ల్లెనె౹౹ ——

వ౹౹ వానిజాక్రికెము ఘవతియను భామకు మలయు జద్వ
మముకెస మస్తకటుకత్రుద్రజంతువుకె గవిశెసంకీర్ణమై
మకయు నక్షత్రశ్వపూనవతికి; దుష్టనిశాచరసా
మంబు రాక్షసగ్రహాపూతకైతాళగణములుపిశాచము
క్షేత్రిజ్ఞ వ్యారాక్షసతపాండరాకి నీశాకినీసము
ద యంబు; దుష్టస్వప్నాళి దేవతాదుష్టదైత్యులు

లాదిగాంశతకోటికోటి బ్రహ్మాండంబులైన సంఖ్యలుదు
ర్వికారావికారులగుచు జనియించెంతయునద్భుతముగ
క॥ ~~ఈ~~ కరణి కృష్ణుని నా
శోకార్తులవలనగనిగె వేధాసురులున్
కాకోదరసిద్విజధ్రువ
నాకిన్యాదులసుమునిరిజగములలయుండున్
ఉ॥ కావ్యసపర్వసంయమినికాయములెగ్గులడిపతుం
డు వి। ద్యావనజాతసంభవుడు త్వష్ట జగంబులెల్లనెం
త యున్। బావనుడంబుజప్రభుని భప్రభుడగ్నితపోధ
నుండునా। నావిధ జీవహోతు జననస్థితి కన్నపమా
ని రెండు పుగుని॥—
ఉ॥ శ్రీమునివంశమాళమణిమైతగరెండవవిశ్వకర్మ
నా। నాముని చంద్రుడాప్పను సమస్తజగత్పరిరక్షణా
క్షమైశ్రీ వరానిలయమూర్తియనిరే యుబగణ్ణనిబుంగరెం
త యుక్త్రమనుగాచువిశ్వముగకౌరతతాడనసా
రతంబులున్॥— వ॥ అనిన॥—
క॥ వృరవారవినవలయుజగ
త్పురుడగుతద్విశ్వకర్మ కొడుకులవారె
తరుణులపత్రినాయమ్మెతగు
తెరగెరిగింపుమన దేవదేవుడు పలికెన్॥—

సీ॥ శ్రీంగేరపు త్రికుటంగా క్షేత్రాంచనా ద్వ్యాయుసతి మనువు
వివాహాము నేర్పె సౌమ్యనాదగు పరాశరముని తనయుఁను
మంటుడు వేదుత బరిణాయముగాంచె త్రిజయంతియను
సతితిలకంబు త్రిజయంతి తృష్ట్ర శాస్త్రయున వివాహా
మునేర్పె ధైమినీ రుషిత నూజను చంద్రకాఖ్యను రమ
ణాతత్త్వుఁడు పయువులను జెందెయింపృథాభృగువ
నుసంయమీశ్వరుసుత నంగనామణిగారుణ్యయనె
డు దాని శిల్ప లోక్తైక విఖ్యాతి శిల్ప మిగులు త్రైమదళు
కాత్ర గ్రామ యుండి నిలిపెంట్లియాడె॥——

వ॥ మరియును॥——

క॥ వీరికివైధికత భర్తా
చారము విధాఢంబు సుభృగా ఖ్యాతురయు
ద్యారుణి వదని యాన్వయు
పౌరంపర్యంబు బాల ప్రబలెడు నింతే॥——

క॥ మునుసృష్టిపరంపరతో
దనరెద దన్వయము పంచతత్త్వంబులునే
న్నన గువానికి ఖ్యాతియు
యను వృగబ్రహ్మానంద నిర్ణయము వినుపింతుకే॥——

క॥ శ్రీదేవి యము విశ్వకర్మా శ్వాతి
యాధేయము బ్రాసదా శివా శ్వాత్యతియము బ్రదుకు

వైరాగ్యముగ ప్రపంచము

బ్రాధఘనుడు విశ్వకర్మ బుట్టించెను ఎట్లు——

ఉ॥ సతతము జీవరాసులకు జన్మనొసంగి ఘనివాసవతాపిత

(శ్రీ) తలచ ఋషులు బ్రహ్మవిష్ణులు ఇంద్రదేవతలు వరముం

(త) వర్గములై జలచరతతి బుట్టి రొట్టి శివశక్తిను ధ్యానపద

విలనిండు నిత్యతను ధరాజరూపము సదాశివ

దై విలసిల్లెను తనయుడై॥——

క॥ పాంచభౌతిక ప్రపన్నలంత యథార్థతన

తమ తమ నియోగ మహిమ లంత ప్రభుతుండు

రాజ్యము నడపగ జీవరాసులెల్ల

సొంపై వాసికి కీర్తియ వశంబులగుచును——

వ॥ బ్రహ్మంత శివ విశ్వనిర్మాణంబు జెప్పెద॥——

చ॥ శివుడు వసించు విశ్వమున జేతనమై విశ్వమును గానిపిం

చు దయ్యె వుని ఉపాధారాంతరము జేస్తుగ విశ్వమును

శివుండునా విధమునా మహిమయున వృత్తము వృత్త

ము నందు బీజములై గయణు ఈ విశ్వము ప్రకార

ము నెండు మహిమ శసంగుడై॥——

సీ॥ (శ్రీ) ఋష్టి జా (గ) సూత్రములందు త్రైగుణ్య సూత్రి

చేతను పంచభూతములాదవే వానికి దాలు తపావన

తరంబై సృష్టి ప్రమాణ వా త్రైరముస ముద్ర వతుగాంచె

తదనంతరమునను దర్వీలతో పంచసాదాఖ్యత
త్త్వము సంభవించెను. దయించు. వించెపదార్థజాత
ము ఖ్య పంచ శిష్యారు బ్రహ్మాజములుమునను. పరగని దివం
చ వదన గర్భజములనగా. హాదిసాదాఖ్య ము హిమవరిం
డ పదిమనను మహేశ్వరోత్పత్తి మూడవ ధింతలిను
ము. పుత్రతత్త్వ దమ హిమ వుయుత్పత్త ములగా॥—

సీ॥ ~~ప్రో~~ గానవంబున సృష్టిక పురస్సాయ నసెతిమస్వ
చార్య దుష్టవించె. యామ్యవర్త్రంబున వాదినలమ నిరాం
తులలరమ యుండు దయంబుగాంచె. పశ్చమాననము
న పద్మారాగద్యుతి విలసిల్లతద్వ్రష్టయా విష్ణవించె. ను
త్తర ముఖమున ప్రత్తడివన్నెచెగ విగను తద్గ్రులాతె
ప్రసిద్ధ. సార్ధ్వముగు వెూమునందునమైన రరత్న. యుచి
గ్రిశిల్పి జనియించె రూఢిమెరసి. గవిగెని యొవ్వరుము
సృష్టి కర్త లఖిల కారణంబైనయా విశ్వకర్మవలన॥—

తే॥ జననియు జనకుండునగా
ఘనుడగు పరశివుడు విశ్వకర్మయె సుమ్మా
జనియించిరమరులతని
ఘనదేవములవలన దిపకళలెలుపొందెన్॥—

చ॥ (ప్ర)ణవమునకు జనించెను నభంబున నభంబున బుట్టె
దత్సమీరణము దుసమీరణంబున దిరంబు గబుట్టెను

వహ్ని వహ్నిను। ప్రాణ మరయు ఉదయు ప్పుచుండెను జలంబు
జలంబునను ధ్వనించె ధారుణియు నీభూత పంచకని
రూప భావ త్రము వహ్ని పాద సుధా॥—

క॥ స్థూలమైన దలు పంచభూతం
బులకధి దేవతలు వర్ణములు నుత తంశం
బులు గుణ నిర్ణయు లక్షణ
ములు నీకెరింగింతు వినుసావు జ్వలతేజా॥—

క॥ శ్రీరమణ ధిదైవతములు
ధారుణికి జడంబులకు దైవము హరియా
హరికి కృప దివికి
మారుత మిత్రునకు నీరవనుడు గుమారా॥—

క॥ పృడమి పన్సి కాం తిరసంబులు దెలుపు
కె వియ ర్ర నసలంబుగా నివలన
నంబరము ధూమ్రము వర్ణమ్మై యలు తిశయిల్లు
పరుస నేరిగించు తనివాని వర్గము హావు॥—

క॥ పుట్టించు బ్రహ్మ రెత్రే చెఁ
పట్టను హరి యాగుచు జేవ పంక్తులనెల్లన్
శిట్టుచు రుద్రుండనగా
గట్టిగ మరుగు తనుచు విశ్వకర్తలు వర్ణితా॥—

వ॥ మరియును॥—

క॥ ధరణీచక్రమెల్ల ధరియించె వారి తరాన్
రాజులందు నిలుపరమర్షివల
సర్వరాజు జగరము బాలించు నవ్వేళ
నఖిలభోగశీలనందజేయు॥——

సీ॥ భుజగేంద్రునతుబారము వదల్చియొత్తకాంతాబ
రము శ్రీత్మరి తరార్థప్రణులయం దునిసు నిచవవానందము
నజేస్మఖారుచు నఖిలంబునతు దానయసుచు మరియు
మజ్ఞనవ(స్త్రా)ది మహాతాష్ట భోగములేజ పతర్వణాదిలక్ష
ణములలరు (౨) వస్తుతత్త్వవిధంబు పరగంగ సర్వతత్త్వసు
ది(శ్రీ) తంబాగము ప్రధాన శాస్త్ర పరిచర్య విజ్ఞానసర
ణి వెలుదలు తపిత భోగ(ప) భోగమార్గములజెంది శా
శ్వత సుఖంబు జెందున విశ్వకర్త॥——

గీ॥ స్వర్గమర్త్యరసాతలస్థలములందు
సంచరింపుచు వర్తిల్లనరతతంబు
శంఖచక్రంబులాదిగా సరవిదాల్చి
నిట్టి శివలీలచేనతడింపు జెందె॥——

వ॥ మరియు సదానందస్వరూపతుండైన విశ్వకర్త
(త్రి)లోకత్తర్వమార్గంబులు నిర్మించి యాదిత్యుండైన
భూమి సంస్థాపించి మూలా(ది) మర్త్యలోకి (త్రి)స్థా
నంబు తానయొనర్చి సకలలోకంబులలోన నిజత

జంబు ప్రకాశింపంజేసి జగంబులు నిర్మించు తద్వి
శ్వంబు వివరించెద। సింధువు యిరువై మూడు కో
ట్లు లక్షలు తును। కోటికోటి జనంబుల విస్తారంబును। మ
రియును యేకాదశకోటి జన పరివారంబును। యి
రువది నాలుగు తత్వములు విద్యాంబున వర్ణించెదు। మరియును
నం జలమధ్యంబున నున్న బ్రహ్మకాధారంబు వివరించెద।
బ్రహ్మ విశేషంబు ధరియించు। శేష రాజును కూర్మంబు
ధరియించు। కూర్మరాజు శేష బ్రహ్మల నాధారశ
క్తి ధరియించు। నన్నిటింగూడ తమ శరీరంబునందు
ల్యు। ఏటి నన్నింటినింగూడ తమ అంగలంబు పృష్టంబున
ధరియించు। మరియును నైరావత పుండరీక వామన
కుముదాంజన పుష్పదంత సార్వభౌమ సుప్రతీకాఖ్య
దిగ్గజంబులష్ట దిక్కుల ధరియించు నంతట
వాసుకి శంఖపాల తక్షక తక్షక కర్కోటక మహాశేష భు
జంగంబులు దిక్కుల ధరియించు। దిక్కరులు లోకా
బులు గాను వేళంబు రగంబు భూమి ధరియించు। భు
జంగంబులు భోజనంబులు గాను సముద్రంబున విశ్వ
కర్మను సంస్థరించు తద్వారంబున దలంతక సమస్తంబు
ను సృష్టి వహింతురు। మన్వశ్వరుండగు విశ్వకర్మచర
రాష్ట్రంబున మహాలంబును। దేవాంబున మధ్యంబున

బ్రంహ్మాంతంబకి దశాంగుళపరిమాణంబున శిరంబునం
జ్ఞానమయాకార బ్రంహ్మాండంబు తనిదేహంబై ప్రవర్తిల్లు
నింతన ఓమలోకంబుల నిర్ణయంబు వివరించెదను—

వ॥ భ్రుతలములనిశ్చయింపనంత్యుల పదగ్రమునం తలంబుజం
ఘులగు। సుతలము జానుదేశములు గోళ్ళుజంఘ
తలాతలంబులు। రుతలములక్షవతాతలములు రూఢి
గగు వ్యాళ్వతలంబునం డు। సుస్థిరము రసాతలంబు కుం
క్ష కటిగంబులు విశ్వతత్త్వగుని—

వ॥ మరియు భూలోకంబు నాభియు। స్వర్లోకంబు హృ
ను। మహాలోకంబు కంఠంబున। జనలోకంబు ముఖ
యుగంబున। తపోలోకంబు ఫాలంబున। సత్యలో
కంబు శిరంబున దాల్చియుండు॥—

వ॥ మరియును వేదసిద్ధాంతం॥—

క॥ సారతరాష్టినిచయచంద్రామణిజనన్నకభరాభయో
మేరువు విశ్వమధ్యమున మించి పటిష్ఠపరిణించి యయ్యెం
శలన। స్మరవసంతయయున్నయవి మందటకింతలోకపం
క్తి। స్మరవసారాధిపతి మేరయయునత్తెరుగంగ
జెప్పెద॥—

సీ॥ బ్రహ్మవధ్వంబున తావురవేడిమూండు। మేరువజ
గతిర రయగుచు। విూదబ్రాగంబని మిత్రగాంటులగు

ఉద్యా జనంబులు తద్విగుణంబు మొదలు తన్మధ్యమస్థ
ని ద గు ఉద్యా జనంబు నిరవధి గోపులు దాని రాక్షి
గాను। దాని శక్యంగా (గ్రా)ంబు దానె స్తానె ... నాల్గు లక్షల
ల ఉద్యా జనంబుల గుణాలు। నరులు నా ముఖము ష(డ)ముఖ
సి ద్ద మునగవ నద్ది వాగ నగ తము లు నలు వి స్త
ర్ణ ... క్షే। ఉద్యా జనంబుల పాదపృథ ... బడంచుల
బల పాదిదిశ మండరాచలము యాం ఖ్య దిశాతట
గంధ మాదనా। సుచిరమై జనేశ్వరుని చిత్తమునవి
ష్పాల వని (త్ర) ము। త్తర పు దిశాస్సుపార్శ్వమసుథాత
రయుక్ విలసిల్లు ము ... ... కాల్యతంబగు
చుతత్తయము యుంచు ము వైదాన్యతం బుద్భై
సి।। పూర్వదిశా భాగమున బుట్టె దేవతానందనంబై
ననందన వనంబు। దక్షిణ దిగ్భాగా స్థితి జనించె నజ(స్ర)
ప్రవిత పుష్పిత ముస్సై జవనము। వత్స్యత్ శా గ ... (బ్ర)బ్ర
వించె పశ్చిమోద్యా ఉనమ్మై నగంధ మాదన వనంబు।ఉ
త్తర పాదిద(వి)ను దలుముసు మతాంతిచిత్ర(త్ర)తస్థ
ల వైభ్రాజ్యమై (త్ర) వనము। (గ్రా)శిజు రాయు వతానవతానవ
లక్షమ। వెల(వ్ర)వర్తించె వర్గంస వాం ... (ప్ర)కార
రంగ త్తు రంగయాంతాశగంగ। యాసం వర్ణక్షే లోకశ్రా
(గ్ర) పరము న।।

క॥ శ్రీలలరుదే దీప్యమానంబులగుచుండెంజీ
కాంచనశైలాసవనన త్రికూటమునగ
వేంకట మందరమునగా గమణిగిరి
యలర జితద్రావ్రేకటకము రత్నంబులగుచు॥ —

క॥ ఘూర్ణిత పవ్వలంబు జంబూనదంబు
ద్రిమణిశృంగంబున పద్మమణిదనరకడిని
ధనదుని తెన్నమ గ్రియలు జనన మెంతే
పైడికాంచనకుంబు పచ్చనా గౌరి

ఉ॥ భూమునతమరుద్ద్యూమప్త్యకుబుట్టనసేత గుజ్జు
కాష్మలక్ష్మి తనుగలంతవేసి యలువయుంచు ఫలంబు
లుపడ్డ దత్తసత్వ బానగరా జుట్టు బారగి వరిని
పై ప్రకవింబు బూషి జాంబూనదముతట్టి పావని
ని ఋటిన పంక్తియు దేవతార్కమై॥ —

క॥ శ్రీమధుర రసము పంతం
బా వర రసం దాహాభుజగంయుత్త్మా ఫలకుక్కు
ప్రేమాస్పద బూజ్యయునా
నా వహిత విభూషణులుమన ప్రవదమగుక॥

క॥ ధనదుని దిశవటవృక్షము
దనర గంధర్వయుక్తదాన వరత్నా
యుని విద్యాధరయూములకు

సను పను సాష్టప్రణాయమ్మెయుల్లపుడుర్॥

ఉ॥ పూర్వదిగంతరస్థలిని బుట్టిన రావి యొనర్చు

నెప్పుడుర్। సర్వముద్ధతాఘముయు సారసగర్భు

డు మూలి మంత్రవిరా। శద్దుమత్తు నిచ్చుచు దుచా

లగ దాత్రలు వల్లు జంబులూ। బర్హినచైత్తీ యుక్తి దలపఁ

మరి శాపములుండనెన్నునే॥

కం॥ పుడమి బిసి భూషణమైతను

నొడివిన వారలకు కామనోవారఫలమ్

ప్పుడు వేంసగుచుండునగ్రి

పడమటి తడతడిమిచెల్లు బాదురత్రి॥

క॥ నావాయుగుహస్తములను

ధ్యానించు తలంచరనిత త్తయున్

నానాభీష్టము గల్గను

మానవులకు దక్షిణాంబమహాముదవిర్పుఁ

వ॥ ఇట్టి ప్రచారంబులనమ్మరు పర్వతమహిమవిను

పిం... నినిరయు విశ్వతర్కమూలంబుగావెరుంగుమని

నకు మారసన్నిలియుష్లినియె॥

సీ॥ ..వనావిష్ణపము వినసౌధరింపఁ

గంగంగయుండు జనించె నెతరణిమొండె

నెద్దిన ములయి తర (ప్రవహించెనిపుడు

యున్నీశ్రీ విలయంగ నానతియియ్యనాతు॥—
వ॥ శ్రీనినవినిశంఖుండిట్లనియె॥—
క॥ శ్రీలతనంతనయునగనవరగంగయు
చక్షువనకమతియుశితయుననగవెళ్ళ
జలగుమెరుభూరిశృంగారమునఖట్టి
గంగగలసెజలధిక్రాతుతమున॥—
క॥ శ్రీంఘనత్యంతరమణీయమైనయుట్టి
వెరువందరమధ్యమోదారపాథ
రతసింహాసనంబునసిరంతరం॥
శ్రీతిసెజ్వాలగంబానతింతునేను॥—
సీ॥ కాంచనభూధరతత్త్వితత్తేపెత్రోద్ధధైరణీపత్మా
మురలిధనరుచుండు। సా శ్రీత్రికలవణాగ్నుచుట్టు
నమండులత్రతెూజనవిశాలతవహించి। హానిక్తై
త్ర్యవసరుత్రములింంచునిరులత్రతెూజనపరివా
రాయత్రిమగుచు। నానాక్లిట్టుసురాంబుధిచె
న్నొండునాళ్లలత్రలతెూజనపరిమితము। నట్టితా
యధిబుట్టుత్వతాంబురా। గవిశిరిజనల
త్రష్టత్రపమాణ। మగుచుతద్విక్షీరాదుల న
లరుదధిప। తెూ॥లత్రష్టత్వయుతెూజ
నముౘు॥—

॥ మ త్స కాం కి ల॥

శ్రీ ంద వెల్లి త త్వ ంతో నిధి కే వ ల చు ట్టు ను నుండు చె
న్నెం డు ము ప్పు ది రెం డు లక్షల యోజనంబుల దీర్ఘమై
యుం డి రా ధ వ థా మమ్మై ఘు వి కిం పు బుట్టుగ జేయు...మి
న్నం ది యటా ష్టు లక్షల ర వా ర ధి యుం డు బ ల్వ ణా వా వా నా॥

క॥ ల వి న రు వ ధి నా లు గు ల
క్షల యోజన సంఖ్య పొ లు కె ద లి తే డుస్బా
పి లు సి ర్జా ధ ధి బ్యా మి
ల ల నా మ ణి మే ఘ లా త లా ప ము ఘ ం ర ౯ ॥

క॥ ల వ ణాం బు ధి వెంబ డ ల గు న
క్ష వ ము ల ప రి మా ణా ల క్ష్మ ణా ము జె ప్పి తి గా
ర వ ము గ ని టు పి లు ద టు నే
వి వి ధ ద్వీ ప ము ల మ హి ను వి వ రిం తు త గన్॥

సీ॥ ప ర గ జం బూ ద్వీ ప ప రి మా ణ మే యు క ల క్ష యు వ
ల ప్ల క్ష ద్వీ ప మ సు ను రెం డు ల క్ష ల సం ఖ్య నై ల వి త
కు శ ద్వీ ప మ గు నా ల్గు ల క్ష లై యు తి శ యిల్లు । యొ ని మి
ది ల క్ష లై యిం స గు క్రౌం చ ద్వీ ప త ల ము శా ఖ ద్వీ ప
శ్రీ మ రు మ రు । ప ది యా రు ల క్ష ల ప రి మా ణ ము న
పు ష్క ర ద్వీ ప మెం పు ను త ద్వి గు ణ ము । ని న్ని ద్వీ
ల కె ప్ప ల నె స గు చుం డు । ము ను చ తు ష్ష ష్టి ల క్ష లం బో–

జ్ఞన విశాలంబగుచునని శంబుపై కుంభనగరరాజు
దివ్యధామహాభరామమై తెల్లిదివి॥—
క॥ శ్రీరుపతి వేలామదమ్మై
పరగునుత స్నానసా(ది) పైవేదలుపున
గ్రిబహుబరంతరశీమల
పరికించన తాలకాంటపరిమాణమగుక॥—
క॥ ఆలూకాలూకా(ద్రి) వి
శాలత వింశతి సహా(స్ర) సంఖ్యాదనరుమర్
మహాలపరిమాణమేబది
వేలగుతోజనములనగవేలయుగుమహారాజ॥—
క॥ వినుమొంకనిబిహార్యంబున
నినుహాంయరువులుకొండవేయునేనూరుయోజ
జనములు చను త(త్ర) వింయుం
ఘనతవిరుగుల(క్ష)యోజనంబులమహాదక్రే॥—
సీ॥ జగతికిరెండులక్షలయోజనంబులపొడవ్ర
నమండునబ్జిడుకుమహారా లక్ష(త్ర)యుంబున నక్ష(త్ర)
ములునిబ్బెడులక్షలబుధుండ మరియుండు సప్త
లక్షలపుడ్యాజనగురుండుండు నేకాదశలక్షసంఖ్యను
కుజుండు తపనపు(త్రు)డు (త్ర)యోదశలక్షలను చతు
ర్దశలక్షలను జేసితపలుధుండు ధ్రువుడు పదిహేను

లక్షల కవలనుండు। ఇంవికి పదియారు లక్షల పాద
ము నందు (ర మ్మ) మగు శంకు మూర చత్రంబు దనరు॥
క॥ పవనాధారమై శశి
సవిత్వజగణా శంకు మూర చత్రంబులువ
(౨) వివేకనార్థతీంతగు
నవిరళమగు వారిరుహా జపాండవులందుకీ
చ॥ వారివాయు వహ్నిమధ్యము సంధువసించును
వుషరాశిభా। స్వరసు తుద్వైత్వము ధ్యమున దాపలమా
వ్వషరాశిరెం పృష్ఠుడు। వరుణా సమీరము ధ్యమునవా
సము యుగ్మము రా జరా జన్మ। కర ఘునము ధ్యభాగమున
కర్కట రాశియు నుండు బు(ధ) తా॥
చ॥ వారిదిశ సింహరాశి రవి జాశను తన్యక పక్షిమ
ష్ణలాం। తరపు నవ్వక్షికంబు ప్రము ద ప్ర భు జిష్ణుల ము
ధ్యభూమి వి। వ్విరమగు వహ్నిభాను సంత చిత్తటము ధ్య
ము నందు నక్ర మా। సు కశ రధిశ ము ధ్యమున సుయుగ్మగ
నన్వసి యుంచు కుంభము ॥
సీ॥ (శ్రీ) శ్వని భరణి యు నా కృత్తి క యు రోహిణి యు
మృగశిర్ష మా(ర్ద్ర) యా బున ర్వ। సు ను పు ష్య మా శ్లే
ష లు ను మఖ పుబ్బ ను। త్త ర హా స్త చి(త్త) యును స్వాతి।
తార విశాఖ యను నూరాధయును జ్యేష్ఠ మూల బూర్వ

(త) యంబును గుప్పారు క్ర త్తు రాశాధ్రవణంబును
రు ధనిష్ఠ శతభిష యుకు తటియులా శాశ్వతము
గ సప్తవింశతి నక్షత్ర సంఖ్యయిదియు; నింకతత్పాద
ము భావంబు వేరుగ వినుము॥

క॥ సప్తవింశతియైన నక్షత్రములకు
నూటయెనిమిది పాదములు దాటవమగు
తాదటియెుక్కొక్కరాశికి తొమ్మిదేసి
పాదములవెక్కు నెక్కుడు పరిధవిల్లు॥

క॥ మీన మేష వృషభ మిథున కర్కటకవం
చాస్యకన్య తాము లాళిచాప
మకర కుంభములను మహనియ్య విఖ్యాతి
ప్రబలబడియు కెండు రాసులమరు॥

చ॥ దినపతి సింహాసనత భావము ధ్రీ ధ్రితి కర్కట నామకుం
డి లాం జనియయుజ వృశ్చికాధిపతి పారిష్య కుయుగ్మవతే
శుడాగురుండు; డనిమిష ధన్వసా ఝుడు సురోహితమం(త్రి)
తులాత్రసాయుకుం; డినతనయుండు కుంభమకరేశ్వ
రుడాగమవి(శ్రు)తంబుగనిల॥

సీ॥ ద్వాదశరాశిస్థలంబులు తద్భ్రద్వాదశస్థ దముల్ఠ
తగ రచింతు; నాకిత్యసోగాము షా మాన్య జజీవ భార్గ
వ సూర్యనందన రాహుకేతు; ద్యామకేతు ఖరాంశు

తం హీన ద్రాఘాదికపరివేషములనాతిబరసుధాం
డు నుపసూర్యములు పొందలుర్విలొడ్డావళ (గ్ర)హా
నిర్ణయుంబరి ఘునతనింత (గ్ర)హాపుసంధాన చైదసూ
త్రుత్రభేదము లనుశత చైత్ర భేదముల్ పొసగునట్లు
పరిమితంబులునా దిగాబులు కవలయు॥ దివి జసేనా
నివినుమిన్నితె టపడగ॥

సీ॥ రవిచంద్రతనయ భార్గవ్యులవనీయుం తురాశ్యాతమా
సములన కుజుండు నేక మాసమాసార్థంబు వరియెుకే
యేడునుస్థిరము రాసుండు గురుద్వరగురుండు । సవిత్రుసం
ధనుడు (త్రిం)శన్మాసములు నిల్చుప దియుని విరియు
స్థ్యానుడుండు॥ చందురుండాకనాడు సరవిశానాలం
డును కేతు పురాణాలు ప్రక్రియ వసింపు॥ నట్టి (గ్ర)హాసంఘ
ములత రేతరా హీత తన్ని॥ యోగపాతక్రవశత యుక్రా
చితేష్ట షలమెుసంగు చరక్రంచు పరిణితాలు గరిమ
నివియ ల్లాత దిక్శ్రీకర్షక స్థాస్థక్షి॥

తే॥ శ్రీనిపకషేశుడు నీవది
శీన ప్రశ్నము పుత్రసకలస్థి పవారపా
ఘనయుజ్ఞకర్మలక్ష్మణా
వేయునరగవినుపింతు పురుషసూత్ర విధమునట్టి

తే॥ శ్రీనిశిపుడానలియుజ్ఞన

వినయంబున సకలకళలు వినిపార్శ్వమునే
వ్వన వలెన నెన గానశిక్ష వా
పానుడు నమస్కృతి యొనర్చె నభవునకు నెలవిడిగి॥
వ॥ శ్రీనిశివకుమారసంవాదంబు వినుపించన విని
శౌనకాదిమహర్షులు వానుమతి జప్రకారంబడి-
గిన॥
మ॥ విధితోభవసర్వ శ్రీదయ సనిపిశ్వజ్ఞ విశ్వజ్ఞ
సంస్తవపాతకాల సంతతాదయ విలాసతానసత్
సత్వాత్సవనిత్యప్రథితాన్యధానకలనా సంకల్ప సం
కల్ప విశ్వాత్మ విశేషాగచతభోగభాస్వతత్వితదంభా
వదంభావనా॥

॥ మాలిని ॥

సత్యభాషణాసాధుపోషణా। నిత్యపావనానితభావనా
స్తుత్యసర్వజ్ఞా దుష్టసద్జనా। భృత్యనిశ్వరాధీశదాశ్వరా॥

॥ గద్య ॥

ఇది శ్రీ మద్విద్వద్భక్తిజనార్తివరప్రసాదలబ్ధతతు
స్వారాజ తవివేకాంత్యంకిబాలసరస్వతీనామధేయ
ప్రణీతంబైన నాగరఖండంబునందు సార్వఖండు
విశ్వకర్మాగ్రవంబున తను వర్ణనము తెంబు। యువనిపుత్రు
లు ధర్మంబు నెఱిగినయుడుగుటయు। విశ్వకర్మమను మయు

తద్విష్ణు శిష్టి తత్త్వములను దైవగురిపుత్రుల వ్యాహారంబు
వర్ణించుటయును, సార్వభౌముని మరలించనుటయు.
తుమార సార్వభౌమ మనిన్యాదివంశజుల ప్రచారాది ప్రకారం
బులెట్లనియడుగుటయు, శివుండవియన్నయుంజెప్పు
టయు, విశ్వకర్మ వంశులం బ్రశంసించుటయు, వం
శయు వంశావళీ వర్ణనంబును, మనువు యాది పంచప
త్రుల బ్రాహ్మణాది గ్రహ ప్రకారంబులును, బ్రహ్మాండ
నిర్ణయంబును, గంగానదీ ప్రచార భేద వర్ణనంబును,
సింధు ద్వీపముల పరిమాణంబును, గ్రహనక్షత్రా
దులు తొ ప్రకారంబులును, ననుతరయుగల తృతీయా
శ్వాసము సంపూర్ణము॥——

శ్రీరంజై జయము——

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ పరశివాయనమః॥——

శ్రీ——

॥ శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః॥

॥ శుభమస్తు ॥

॥ సాగర ఖండము॥ చతుర్థాశ్వాసము॥

(శ్రీ)

క॥ శ్రీ మద్భా శ్రీ కన్యాగుణ
స్తోమ ప్రముఖాశ్రిత సమస్త ధీమజ్జనతాం
తామస్వధ నిజసుతులర
త్రామ హిమోద్ధండ సాగమపుం నవార్యాం డా॥——

వ॥ శ్రీవత్స రింపు మఖ్యధంబున మహాదేవుండు కుమా
రునకిట్లంచెనదనెె, సూతుండు శౌనకాది
మహామునులకిట్లనియె॥——

చ॥ శ్రీ వినిశానకాదిగురుపులపులు సూతుని గాంచి
నీ వెఱుంగనిక్రతవేదమానిజనగణ్యకవిశ్వజమెవ్వ
ధంబునం దనరెడు విశ్వతత్వతుము దంబున శ్రీమ
నుమఱుంతుడంజునా, వనితకుబుత్రుద్రైయుటుల వర్తి
వేతప్సకలంబు చెప్పవే॥——

చ॥ శ్రీమరణశ్రీప్రభావా మాయముతొ ఘనవీరథ
శ్రీకిదీ। బ్రమదమెలర్వదిచ్చినయా శ్రీరక్ష సపూ
ర్ణా చతుర్వృత్తమగు బ్రహ్మాణ్డరాశియుతదాంతుడుశాం
తుడు సైదనర్చగా। తము దనుతాపసాశ్రీకిబుళ

(ప్ర) తరంబులలూన బెద్దవెప్పు||

క|| (శ్రీ) మునివర్యుఁడనఘా

ధ్యా/మానినికిఁ సురూపలక్ష్మణావతికిన్

స్నానము నియంజనయునుని

రామ నయోరూపసుగుణరాశి జపించెద||

చ|| (శ్రీ) తులితరూపుకేశ (శ్రీ) ఖిలావయవంబులు జెన్న

విరాదిన, వ్యుతివసుధామయూఖునేడి నంతమువై ఇరి

బుట్టుదాటయు నీ, దతవహించయుండియునక్షి

(ప్ర) థమాక్షితపుణ్యమెట్టగా, పతిపవమానదేవుడ

యుబాసివేబాష్యముగాదె యంతయుచ్చి||

క|| (శ్రీ) ంత తనకులపాలికయైతనర్చు

నంజనోద్విగాంచి (ప్ర) పంచమునండు

కలికినవిలజాత్యంతగానెనర్చె

(శ్రీ) వన్నెవృషుకడుదయాదహితుడగుచు||

వ|| (శ్రీ) నివురియుదనలూనా||

సీ|| సూత్రమై చారరానిచాటులులు నష్టాలమై (బ్ర) హ్మం

డములు నిండి (వృ) బలదనరు, తతజీవనము దా

యూంతమూర్తియై, వింరుకర్తృత్వ ఫంబు గలుగు

దనకు, దేవదానవులలూ ధృతి మహాబలుడవై

యుఖలలూ కారధారమైన తనకు, సు(గ) ణాలలూ

సన్నెంత పూర్తి(త్రి) స్వార్తిన లజ్జ(త్మ)ణుండన్నైన తనకు।
వివిధపటు విచిత్రంబున వెలయు తనకు। మానితా
శ్రాధీనాధుండన్నైన తనకు। నవాంవాం యూరీతి జాత్యా
ధృతిపైనంతు ట్టిపంకె జ్ఞానయు ట్టికాజ్ఞార్ణ యుగుటె॥
వ॥ శ్రీనియు త్యంత చింతాకుల హృదయుండై యాంజా
త్యంధతమ విశ్వధంబున బరిహరింతునని। సకలౌష
ధాదివిశేషంబులు నవలోకించి। చింతించి మంత్ర
శాస్త్రంబు జూచియుండు నీశ్వరదేవతాకంబైనయొ
కమంత్రంబుగని నిండు వలనసంధతాని వృత్తియు
బుత్రాత్మత్త్రయిన సున నమచుంబు ణ్నడి వసంబునన
వ్యాయుదేవుండు తపత్రంబు నుచ్చేరంబవిచె॥
మ॥ శ్రీపుడాగాతమ తన్యతావు ణికిజాత్యంధత్వము
మాన్పగా। కృపతాగస్నిస్వాయుదేవుడుబు ణ్ణుక్రిత్రిం
పసాంగంబుగా। నుపదేసించెను మంత్రమెుత్తత్త
ప్రాహ్ణోక్త ప్రకారంబుచె। నిపుణుండై శుభవుస్మని
తనుచుదానిం గూర్చి దేవించుచుండె॥
ఉ॥ శ్రీంతటనావధూమణి నిజాధిపుచేత నను జ్ఞ
గాంచి తత్కాంతపదాంబుజంబులకు(గ)ర్కొనమ్రొక్కి
వదంబెలర్పనే। కాంత నివాసమైనయొకయాశ్ర
మరమ్య వనోర్వియాత్తకుర్ని। ఎంత తపమునర్ధ్యన్ను

వటవృక్షము క్రిందటి జేరియున్నాఁడు॥———

సీ॥ లలిత ముక్తాహారములు మాని చక్కని రుద్రాక్షసర
ములు దాల్చి గాఢ చీనాంబరములు వర్జించి వెన్నెల
ను సురుచిర వల్కలాంశుకములఁ బూని తనతనుండల
ములు తడసుంచి శ్రుతులకిమ్మగ తామ్రతాటంకములు
ధరించి పారిజాత ప్రసూనములు కల్పించి గాపులు బలుపై
న జడలు కుచాలు పరచి యుబ్బ చందన పరిమళము
జ్జగించి భూతి సర్వాంగములనేరపూత పూసి యం
జనిదేవి విధ్యుక్తదీక్షయా తపంబుని ధనదు సుతు ఘోరశా
పంబు దలచుచానుండె॥———

సీ॥ అనవరతము వావి హాస్యకథాసక్తి యయ్యున్నతము నివృ
త్తి గాన్చినాఁడు తండ్రయ్యాలపలాదితములారగింప
చుగురుతరవ్రతములఁ గాన్చినాఁడు పరిపక్వభూపతి
వర్గ పత్రములు నసన్నతనియుతిచే గాన్చినాఁడు ప్రస్తు
తమౌ దహ్రోదక పాశపరివికరయున్ని నిత్య లవృత్తిగా
న్చినాఁడు తారియుని లమె భుజియించు గాన్చినాఁడు
పరమబ్రహ్మ విలాస నపోత్తి కారకుడు సంజనా
దేవి భావమునందు నెపుడు దక్షిణా మూర్తిసు రు
చైసిత మొనర్చు॥———

క॥ ఈ సమయంబున నిర్జర సురాసురయాత్రకేరిట

కోటిస౹ ఘ్నాసమరత్నత్రాంతి వారిదశ్రీ విహాసితపా
దపద్మద౹ ధ్యాపితబ్రత్తలో కవ్యాదయుంతరభాసుర
మందిరుం దుర్త్రే౹ లాసనివాసుడీశుడు విలాసములగా
వృషభాధిరూఢుడై॥

చ॥ స్ఫుటతరవేలతాను బుసుకబ్గో కతునైంతెము కరుం
డు యుద్ధ్యటి౹ ద్యుటివిహారింపుచుణ్ణివన దిశన్నలియుం
డాకచోటనాటను౹ త్కటరతిరాజరాజితవితార
పరంపరలుప్పతిల్లమ౹ ర్కటిమిథునప్రసంగములు
గన్గొని శంకరుడాత్మనిల్పుము॥

ఉ॥ సొంపుగ క్రొంగవిందలును సొత్తులగాదురతిప్రస
క్తిచే౹ దుంపెసలాడురీతులనె దుర్వ్యసనట్టి సజాతిగ
న్నగ౹ ద్దింప్రయుడుర్గకారయుల దెలుచు సాగబుచ్చును
న్నకేశరా౹ ద్దంపతులంగనుంగొని కటామరుడుం
తెరగందనుందునే॥

వ॥ అప్పుడు॥

చ॥ ప్రలఘుతపోగుణాభ్యుదయ తానలనిర్జితశంబరా
రి యుడు౹ స్థలి మదుడు నూర్జితెజ్ఞుడగు శంకరుడాతపో
హోమతంత్రయుక్త౹ తలపున సంతసించగని దక్షు
కుండంతటలో గిరీశునికి౹ గలుగగజేసె వానసవి
కారయూ వీర్యము దీరతంబు గద్దెల॥

చ॥ సాగ సుమేరుం గురంగుల యుజాంపవముగా నిగుడిం
పృచుర్ణ । హార । ప్రగళిత స్వైన తేజము ప్రభంజన పుంజళ
పుంజితంబు దిగ్గగనరసావిసారి వహదగంధ ధురంధ
రుడప్పు డంజనాద్రిగత తపఃఫలంబగుచు విఘ్నన
వాఠె తదంజ విష్ణవిధిలు—

ఉ॥ శ్యాగరు ననిప్పినంత టనశ్యాపుణి శిప్పులతనివ్వ నేత్రే
పంక్తేరుహా తుట్టలంబుల నగించగగాంబసేముల్లస
ద్దంచూ । సార వశీవ్య తాత్మను ప్రసన్నత ముఖుండయి
భర్త దిక్కులందూ । వ్రాంర మొనరించు సాకనిరయంబున
సంజని బ్రతిగి బ్రతిగి —

మ॥ ప్రవితి విద్యాజనమై హారధ్వళత జాత్యంధత్వ
మైత్రోతు త। ప్రథమై సూచవిఖావ జవ్వా సుఖపారం
పశ్మ్యమై వివ్యదాం। హృదముఖ్యే కని ధానమై త్ర్యత
తసూషై హూన్మైయుంజనా। సుదతిగర్భము వక్షః
ప్రవ్యక్షముగ మర్ణ చూపట్టెన త్వత్తలమున్ —

తే॥ ఇద్దియంక సమది ధారుణి
ఇద్ది ధరణీరు హావృగంధ్ర బదివృగనిచయం
బది యన ప్రపంచ వస్తు వు
వెలుపుటక్కనుపించె సలినిర్దిష్టిల్లె —

వ॥ అంత —

చ॥ బడలిత బాచేమన బరిపాటి వుజెందెత పాగల
పాళితర్। నడు ముపెడందగాచను వెయునర్ నలుపెత్తె
నురాము రాజిత్తెం॥ బడిగను పించె త్రాగ్యులాత పాటు
నిశ్రైననుత్ర ముంబున గడియలుత్రా। విన్నిదించట స
తిశర్మను గౌరవ మొందెనెంతయు॥

శు॥ శ్రీరంబుంబ ముగన్నన వేలషలమని కాంక్షించి
వెంగసి శ్రీరంగంగారు। శ్రీరామపాద రాజీవనిష్ఠంత
మతరం బావ్యుతంబును భగవగారు। పారమార్థి
క్షనే పారంగ దాటెరా త్రించరవ్రతతి నిర్మింపగారు।
ధారుణీధరము లుద్దండ వృత్తి చెగడ్డి తదలిమెట్ట
గనదృగట్టు గారు। సకలదివిజులగాల్పనాస్థాన
మున్న। బ్రహ్మ పట్టాభిషేకవైభవము గారు। సంజ
నాతంజనీయ నగర్యాంతర మున దివ్యవారతేజమిల్లు
వర్థిల్లుచుండు॥

ఉ॥ శ్రీంత ఓనంత తెంత తాబు రాంత కుదుజ్వలతేజ
మూర్త గర్భాంతర శివ బూర్ణ ముయి యి గురుత్వ
మ్ము చూపుచుండనా। యింతియు గర్భభారము స
హింప గజ్రాలత బిన్న చిత్తయై। కాంత ప్రభంజనుండ
లచెగంధవహుండు నువచ్చెయుత్ప్రేక్షకు॥
ఉ॥ కాంచన వస్త్రముల్ దెలసి గర్భభరంబు సహిం

ప కే క్ర బం। తిం చు వ ధూ టి కి క్షి యి ము దే ర్శి స మా ర
ణు డా త్మ లో ప ల క్ష్మి। బం చ యు ఖా చ్ఛ తా జ్ఞ జ సు ప ర్వ
ల జ క్తి త లం చు మా త్ర నే। తెం చి రి వా ర లం ద రు న తి
త్య రి తం బు ద యా ధు రీ ణు వై॥———
త॥ త ని వ కి వా రి కి నె దు రు గ
జ ని సా త్వాం గ ము గ న త లు లు స మ గూ ర్చి ప జ్ఞ
జ న ద ప్పు ద ర్శ్య తా రా
ధి న వు స్వ లా న ర్చి స న్న తిం చు త దం త రి॥
క॥ వా స వ కే శ వా ది బు ధ వ ర్గ ము లా ర తి యూ ర్పు లా
ర సే క స ర సి రు హే త్ర్మ ణా మ హే శ్వ ర వి శ్వ స ము ద్ధ
పూ ర్ణ గా త్ర్య స మ స్తా ర బ న్న ము తి త్యా ద్యా తి దా యి ప్ర సూ
తి గా త లా। గా సి వి యు న్న ది ప్పు డ యు గాం చి వి ప ర్ధ
శ మా న్వి తా వ శ॥———
వ॥ శ్రీ ని ప వ సుం ధు పా రి ర్షిం చి న న యా న్ని ప త్నీ
ది వి జ వ ర్గం। బ న క్షే త్ర పా త రం గి తాం త రం గు
లై యుం గ నం గ టా క్షి చి। యూ తు రం గ న యు న
గ ర్భం బు న ని ర్భ య వృ త్తి ను న్న య ర్ష కు ను ద్దే సిం చి
నీ వె వ్వం డ వే వి కా ర ణం బు న యా జ న నీ గ ర్భం
బు వె లు వ డ క నా యా స ము న ర్చు చు న్న వా డ వ ని
యు ఓ కి న యా దే వ త ల తా గ్రే శు వి ట్ఠి ని యు॥———

సీ॥ సురలార యమనెక్రైపు రఘుండు నీవాత్మగర్భంబు
వెలువడ కాంక్షుబుట్టి। క్షైవసు వర్ణతాజినంబువే
మతుండ లవమట్ల సాత్రంబు లలఘు క్రురుని। నుదరస్థ
డనగు నాకాసకి తిరె నియు వేగవెం యిఁవితమునవె
డలివత్తు। ననవి నియు పృుడ య్యొని మిషవర్గంబు
మనచేతనింత టపనులుగావు। విశ్వేతర్కామఘు
ర్మ్యజా విశ్వతర్క। దత్మనె వ్యరుశత్రులుతప్పితఘుప్
లూనను ఁదంగగరుణావలూతనయు న। గాంచి
యు హార్షసంసిద్ధినానెనర్పు॥
వ॥ శ్రీ నియాయుని మిషవర్గంబు విశ్వయించి। జగద్గు
రుండను విశ్వేతర్కను దలంచు నంతలోన॥
సీ॥ రెము క్కాక చేభాసురోత్తవాశ్వంబయి హాడిజాఢిచెవ
రూలు దాగ్ర తృతానా — నెు క్కాత్న చాటు మహాత్మ్యటుతెంబి
రెమ్మె సౌగరది వుంద రగతుర్ చూపృతానుచు। మె క్కాక చాటు
వా యుజు వస్త తాంగమై విరుప ముపెగంబనె రవి తాను
చు నెు క్కాక చాటు నిడా ద్భవ్రెడలమించిన గతుల
రాటించుతానుచు। నాత్మకింప్పైనవ్వైషి రొకర్ణమెనగ
నానుపమంజైన మెఘవాహానయువైరయు। నబ్ర
వీ ధ్వితనుఁ జిరయం బుతాగ దవచ్చెనా విశ్వ
తర్కదేవతలత దభూపా॥

వ॥ వసిష్ఠుండు పల్కు॥——

శ్లో॥ మణిమయదివ్యాభరణములు దాల్చి శ్రీ జగంబుల
ను దేజరిల్లువాడు। శ్రీ సురుమనేత్రములవాడై తనరెమ్మొ
గములనెసగుమోములతనర్చినవాడు। పుస్తకంబు
ను జపహారంబు వేఖని మ్రానదండము నర్త్రమా
లికయును। వరదాభయదయంబులును దర్శనము
ను శ్రీవ్యాదిశూలంబు కుండికయును। గరిగపదియ
గుభుజములనలరువాడు। విమల శ్వేత ర్త్ర త్వతరి
రటములవాడు. ఘనతరంబైన వేషము వానానము
వాడు। వరగనముదుల బ్రహ్మ సాక్షాత్కరించె॥——

వ॥ తాంబసంశయంబును భక్తియుంబెనంగానంబవ
సుంధునుబతిగపచారంబులానర్చి యుంజనాదేవి
యుంజూపి తద్వృత్తాంతంబంతయునాదేవదేవుని
కెఱింగించన యుంతనాజగద్గురుండాతరుణియు
దరభాషంబునననుష్ఠించి భక్తినుద్దేశించియుల్లనితో॥——

ఉ॥ నవలా కృశాదరి వహింపసమర్థతమె నిన్నుదివ్యతే
జోనిధి తన్వికిక్ష్భరము సూతుడు వేటకిరమ్మనతను జాం
బూనదని తంబులకు వోల్పగు చక్కని
జన్నిధంబు క్తె। శినముకుండలంబులునుప్రె
మసెసంగెదకీర్తి నిందగన్॥——

వ॥ శ్రీ కంఠయు సంగాతమై——

చ॥ శ్రీ ధర దక్షమార్త్యగర్భ్యకం పారాంతర వర్తితే సేవని
స్నేహ పైన డిగిన తాగర్హ వెళ్ళను సమగ్ర తనిస్నేదనిష్యండే
వ్య మా। యొడసె నరించబాను సవయుద్దు యము వెత్య్యపె
తా ర మస్న। ప పగనును క్ష్మాప్రసలుతు పంత పల ర్యప
రా త్ర మంబున కై॥——

త॥ శ్రీ తుటూల మంతి సి ప న యు వయ
ప్ర త పం పృ ను మా త్య గర్భ జ్ఞ వ న యు నం ధ
లి కే ని ప్రి శి శు వృ గ సి హా
ధృత మంతి యు గు విశ్వ తక్ష తి క్ష్మ కా మా త॥——

చ॥ తలచన యుంత లాపలను తజ్జి ధరాంతర మంది
రంబున కై। మెలఁగి డునటృ బాలున కుమ్మెలి ఏలిపృథ. డే
గా చక్రకుం। పల వయ లు ఝని దంబులు కన తల్లి
జనదేవాయ ష్టకం। మెయ లచె ను తతు పర్వ మునగు డు
ష్ట తరాంగ వుల కై విచిత్రమై॥——

క॥ మెయ లచ స గ సు ధా నా లు పు
కే ల కె ల కె ల న గు చు మార్త్య గర్భ యు వల నకై
వే లు వ డ జ న నే జ న కు లు
త ల ప లు ష్ట తి యుంచె స ప్య దంబాం వెళ్ళగే——

వ॥ కురు సేకి బు వృ ల వాన దుం దం బ్బు లుసా సృష్యా

సుస్రష్ట శిఖి సురవర్ణంబున దీప్తి దంష్ట్రల వృదాసురా
నిర్విఘ్నకారిణి సాధ్వి మహాసంపత్ప్రతిలంగదళిత వాసురా
మన్మథ కోదండంబు నేపె దయం గ్రీ ప్ర మయ ఖ్యాతి పరప్ర వర
లాశిర్యా కనుకవ సుకృత॥

క॥ తద నంతర మున వనస్థల

శ్రీ దశ యు నవస్వర్ణ కలిత దేవ మహా తా
స్వర్ణ కమలాకబాగడి వరకుసక

తద నమ తతకనద దరంతత మనెల్ల కరుక
నా॥ రతన్మ మదార్ష్ట తన్న పుడు వారెంతనయు కడి ష్టా॥
సదా రణభక్తి వని పించు పెను తను మలా రారా హారాను
మత్స్య ఘా సారంజద్వరని న్నేజడి వనకె పంతుష్టు
ఖి పుష్కరా॥ జే రుక్మా దకి తా మంతా ర్థఫల
సంసే దక్షిణ నే గం బుకృత॥

క॥ శివనాదవల్లభజైశ్వ
శ్రీ వ ఖండ జనవ శ్రీ రూప కీర్తి వాసా
నవ జన్మ చిశ్ర వస్థితి
వివరింప నగ దయా పినన వే దూ కదయు నిసకృత॥

వ॥ వర వీర్యరం దాక్షిణ్యంబు యుధిష్ఠిరా॥

చ॥ శ్రీ లఘు తర ప్రసిద్ధి శ్రీ గు ణాత్మక ప్ర ణావంబుతై
జ్ఞానాం తవిత ముతా నతా రయు నుతా ర మతా రయుల

ద సర్శి కే । ల ల ద శి సా ప జం డు తే ళ ల క వి ల సి ల్లు చెం వి
శ్వ కర్తృ కుశే వే ల యు జ ంచె వించె యు సు వే ద చె తం త్ర
ము గాం చు త న్ని తొ ॥

సీ॥ మరి రజస్సత్త్వ తమస్స్వరూపాత్మక (ప్ర) ణవంబు విశ్వ
కర్తృవు యగు వనిరి । పే రే యం కిర ణార్ద్రి భాస్వ రాత్మ తయట్లె
స (ప్ర) ణవంబు విశ్వ కర్తృవు యగు వనిరి । పద్మ సంభవ విష్ణు
పంచానన నాత్మక (ప్ర) ణవ మం(త్ర)ంబు విశ్వ కర్తృవు యగు వ
నిరి సకల వేదములకు జననియై వర్తించు (ప్ర) ణవంబు
విశ్వ కర్తృవు యగు వనిరి । యను లఘు వేళ (ప్ర) యోగాక మై
న యుట్ల (ప్ర) ణవ మం(త్ర)ంబు విశ్వ కర్తృవు యగు వనిరి । యు
స్తు (తి) యొక్క మున నాద యూ లక్ష్య (ప్ర) ణవ మా బు
విశ్వ కర్తృవు యగు వనిరి ॥

గీ॥ ఇది విస్ఫు (ర) యాత్మకంబైన (ప్ర) ణవ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ॥ మరియు వ [illegible] దీర్ఘంబు వేత్ర నర్పిన యకారంబు
ను కారంబు మకారంబును శివ శక్తి బిందువ్వలను
సంజ్ఞి (ప్ర) వర్తిల్లి నిట్టి (ప్ర) ణవంబు వలన క్షా(త్రి) [illegible]
[illegible] కు కారణంబై యుగ్వేదంబు నకు జన్మి [illegible]

సంస్థే పేం పాం దియ కారంబు సంభవించె। నట్లు యకారం
బు లే సంస్థేన యూ (అ) వ్వ విశ్వయూ ప్యంద సు విశ్వతశ్చ
యుండు సంతర్పించు మరియు కా త్రైరంబు గు
తారకంబు వలనగగన శజంస్థే యు బుర్ధ్యేదంబు నకర్థ
ర్వా సంస్థే విష్ణు మూర్తి కి పో తుప్తే ద్వితియ్యా శంస్థే
(ప) కారంబు ద్భవించె నట్లు కారంబు లే సంస్థేన
విష్ణు వృద్ధ పర పాతు ద్రైవిశ్వ కర్త యుద్రైత్వంబు యెవ్వ
వం రియు తారకంబు వలనర వి జంబును। పాపు
వ్వ డ బస ద కార ణంబును। మహేశ్వరా త్మకంబైన మ
కారంబు జూ పట్టె। నమ్మ కారంబు శిరోభాగంబై తత్వ
రూపంబగు మహేశ్వర మూర్తి విశ్వకర్త యుండు మనం
జొసు క్రు ము రా యు వ్రీద్దంబునం (వ) ణవంబు జో
తి రూపం బనంబరగె। నిట్టు (ప్ర ణవా కారంబగు (ఓం
కారం కోత్వత్తి (ప్ర) కారంబు చెప్పెద నదీవినుము॥—
కే॥ ఆ విశ్వకర్త ద్వయంబుం
దై విశ్వ మగు యగ చేసె సవనిజలతే
జో పా యు గగనస త్వస
మా వ్యత దేవాండ సృష్టి నతి నిపుణుండై॥—
సీ॥ ఆత్ము చేను దయించె నాకార మాన భస్త్ర లమున వాయ
వు సంభవించె। నయ్యానిలము నకు నన ల

కం బు క య్యు ద కం బు న న వ ని యొ త వె। సా ధ రి త్రి కి ను ద
యం బ గు త్రొ షధి వా రం బు వి వ రం బు వా ట వ ల న। స స్యం
బు జ ని యిం చె ప్రా ణ్యు త్ర య ము న బు ట్టె పూ రు షుం డ త ని కి
శి ర ము ఉ ద ర స ము। సి ద్ధి పూ రు ష ము నిచె త నె రు స ద శి న
వ సు మ తి యు ఇం ద్రి య త త్త్వ ము ల వ ల న। న ల రు గు ణ
ము లు నె ట్టె పి డ ది వి సి కొ ను ము॥———
కం॥ స ర సు లు త త్త్వ కీ ర్త న ము లు
త ర స ము లు గా నా ం కు ర ము లు త గు నె న శు భా
సు ర గ ణ ము లు నై లు వ ల శె ను
శి ర శి వ రా జి ల్లు ప్ర ధ మ త త్త్వం బు ను ఘా॥—
కం॥ వి ద హ ను ర క్త ము మా త్రం
బు శు కు తె జం బు త ప ము గా గ రూ ప ము గా
ను ద కా ఖ్యం బై త న రె డు
ప క య ర్వ తి య మ ను త త్త్వ ము మ రు గు వా రా॥—
కం॥ శ్రీ ల స న్నం బు న ని క్ర యు
పా ల గ సా త్వి ము త త్త్వ సం భా గి చ్చా
శీ ల యు వ శ్య యో న ర్యు ను
వా శి న డి త్ర తి య్య త త్త్వ మ ను జై న్యం కై టి
కం॥ స డు చు ట వి ద్యా త్రం బు లు
వి డు చు ట యు ల ఘు త్వ గు ణా లు వి వ రిం పం గా

బాగడమెను బుధ సన్నుతమై
వుడయుక మరు తత్త్వమననహాలు పుడమిర్వ్య॥—
సీ॥ రసతు శబ్దస్పర్శరసరూప గంధముల్ గుణములై
మను నగ్నిత్రయు తీగాంచును। గంధవర్ణంబు గాగ నగ్నిత
త్త్వార్ధ గుణంబులు నాలుగునంబు వ్యాపకు। రసరవా
తంబుగా రాజిల్లుతే జంబు నతును రూపాది గుణత్రి
యంబు। రూపవిమోక్షత త్రైవేలి వింపు వియ ద లుసై
ష్ట్రీ న యష్టి గుణయుగ్మ ము నిలము నతు। శబ్దగుణ
మొకటి పొవ్వాయు సముకిష్టి। పంచతత్త్వంబులతు
నధి పతులు నరుల। జ్ఞానతత్త్వపతి యుండి రాజత్రి
వృక్ష రాఘారుణుండి శ్రీరుండు సదాశివుండు॥—
తె॥ యులము నృపస వృష్టాయును
తె। వెయ ష్టలచాయు జలము తి జయము వనదర
బులచాయు పనదు హుత్తిల
మలచాయు న జంబు ధూమ ములచాయు తనటి॥—
గీ॥ సి వి జ విన్నక్తి కృదవుండు స్నావర
జంగమంబులను జనకుడయ్యె
తాత యు వెన్య సకలశ్రీ వతాత్మాంకి
వెలయు బదిభుజములవిశ్వకర్మ॥—
ఉ॥ త్రాంగ విశేష ము న్నగు జగద్గురు వర్యుడు విశ్వకర్మ

శ్రీ గ్రంథసారార్థ సంబంధ ధరి ంచకయు ల్లేఖప్రపంచ
వేద లిఖను లేంచగ్రంథించనంత విశేషించ మెకించు కే
రెట్టు సశక్తులే త్రాంచె న నర్థాని ష్ఠ శిఖి శంతరములు బ్రాహ్మర
వర్ణించితగి ॥——

సీ॥ సికజహపుడె ల్లు నిగ్రంథము లాక్త మయ్యదండకమం
డల ధరుడు గాత్ర ఝుసనంబు శేల బూషించె విష్ణు
వృచకశె దిసార్థ సచయము లగాన కా వారు రుద్ధి విధ
ము సను వారియుంచు జగములు ధరు రుగంబును (శ్రీ) శా
లము ధరింప సాకార సాధు జేయను వ్రసుబావింపగ
లడువ జెంయుద్ద ముగలు గతుస్థ తా వుస జగద్గురుం
డు లాగాంచె మొదలు నవ్వు లాక్రాప త్రాంగక్షమై
స్యజెంచె తత్త్వ వశ్యత్త్రిబు శైసనా ధన మువే ళ్ల
నిశ్చైనిర్జ రులకు వారవిన్యమె న్ను॥——

చ॥ కవలబుకంటె ముడ్ల శశిఖండశి బ్రాహ్మణి కంటె
ము సు (శ్రీ) రకు లు నికంటె ముడ్ల గవిరాజులు బూషకు
డెన్నటి (శ్రీ) న్న ముగను శాసను బ్రాంపు ఉనినా త్మవిశేషముచె
సెరుంగు వా యము మునుము విశ్వతేజను మర్త్యనిలా
తత్త్వ ము(ప్ర) యునిరి॥——

వ॥ మరియుసహా సాంశుండగు త్త్వష్టవలన బ్రూవి
యుబ్రూవి వలన సోమధులాంహాలధులవలన

ధాన్యంబు। ధాన్యంబువలన వస్త్రంబు। వస్త్రంబువలన
పృథుపుంధాతుపుష్పతుజీవసంజ్ఞైన యంత్రంబువల
న రుధిరంబుబుట్టెను రుధిరంబువలన మాంసంబుబు
ట్టె। మాంసంబువలన మేదస్సంజనించె। మేదస్సు
యువలనస్థికంబులుబుట్టె। నాస్థియువలన మజ్జ
సంకేతంబు మజ్జగంతయుతంబై। చర్మంబు
బుట్టె। నా చర్మంబువలన రోమంబులుదయించె। నట్టి
శుక్లంబునా(శ్ర)యించి జీవుండుదేహో ద్భవంబున
(ప్ర)వేశించి శుక్లశోణితసంయోగ(త్ర)సంయోగం
బున తొమ్మిదర(త్రం)బున కలలంబును। పంచరా(త్ర)ం
బున బుద్బుదంబును। దశరా(త్ర)ంబున కర్కంధుసం
మిధంబును। తదనంతరంబుఁ జేష్టాంధకారాపంబును
నై మాసంబున శిరంబును। మాసద్వయంబున కర
చరణాద్యవయవంబులును। మాస(త్ర)యం
బున నఖరోమచర్మాదికంబును। మాసచతుష్ట
యంబున సప్తధాతువులు। మాసపంచకంబున
(క్షు)త్పిపాసాదులుగలిగె। మాసషట్కంబున జరా
యుసంవేష్టితుండై మాతృకుక్షింబుబ్రమింపుచు। స
ప్తమాసంబున పాత్రజన్మకర్మంబులు సంస్మరింపు
చుండునష్టమాసంబున॥

క॥ (శ్రీ) వవుగ బహు యిలానిసహా
(సి) వుంలంజ్జని యింంచి యాయిత సంస్థిలవుగుతే
వవులంధితి ననిదేవాధి
న వయి దినవుల్లోన జింత నంబానరించుదీ॥

క॥ చెక్కవులయుందేసబితా
లంగు లక్ష్ములజ్ఞె వతతులల్లో వలసేగదిగా
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ॥ శ్రీ ని వ॥—— వి.ని॥——

సీ॥ మాతృగర్భాధారమహిమసాక్షిజ్యోతి విలసిల్లు
మిక్కిలి వెలుగుచుండు। తన్మధ్యమున సముద్ధత్యజ్ఞా
శోభి సర్వవ్యాపకుండు నిరంతరుండు। తత్త్వవిజ్ఞా
నబోధకుడు ప్రజ్ఞామయుం డతులతపోధ వేదాంతవే
ద్యుడ జ్ఞానప్రసన్న మోహాకరప్రకాశుండు। శాంతుడ
ఖండుడు సర్వసాక్షి। యను నగ వర్తించు భాస్కరుడా
మరీచి తపస్వి కరుణ ప్రదేశ నాభిస్థానంతరమున (ఎ)
తె యోగ్యమున సమోపశ్రీ బదసంగతాన యోగ
త యుంబు చెడె సరచుండు॥——

గీ॥ కావున సనాభిమధ్య ప్రకాశకుడయి
బ్రహ్మ సత్యస్థితుం డైన పాలికరుణ
గాంచ బోధించ పడానన గల్గుచుండు
మానవుని కు సుపూర్ణ విజ్ఞాన మహిమ॥——

వ॥ ప్రభూతవాయు వశంబున నక్షంబు వెలువడుచు
తద్వాహ్యాంగ సంస్పర్శనంబున విజ్ఞానియమని
తము మాయా ప్రభావంబు॥——

ఉ॥ చక్రదర్శనంబు కాంతిమయురు శాక్షులు జారాచుబు
రవిరాని మూల మించె తెల్లని మంబు లక్షలు ప్రవృత్తి
కుచంబులు సూనగుచ్ఛములు। చక్రరమాపతత్వల

ర సంజ సగా బుధ వర్జి జాతములై జాత్ర గజేయు
వాయుంచు ను సుస్థిర శ్రీ మవార్థ సంబులచ్చి||

శీ|| పర మని వృదు దశ్మ బ్రహ్మ విష్ణు సురశ్య
రులు సదా నివృందు దలపులాన
వహామ యిడిగి పరమ వాయుతు బడ్డశ్మై
చై లగుంతర జ్ఞనులు చెప్పనే లు||

వ|| శ్రీ వ్యాఘ్రంబున జన్మ జైదంబును వాయా (శ్రీ)
క్రొరంబు నుంచై ష్టిత సంకలందు (వ) శేనాక్షా
లంబు ను తక్కి దవి శేషంబులు నుంచై ష్టిదానాక
ర్ణింపు దలు||

మ|| శ్రీ రు పుంక్తి జనియుంచు వీర్య మధితంబై రక్త
మల్లాంబుగా దళకీ రత్నములు బుట్టు రక్త మతి
సాంద్రం బల్ల వీర్యంబుగా సారదిక్ మించన పుంస
కుం హే (శ) జవించు కై వీర్యము కై రక్తముకై సత్వ
శూడి సన వ్యాధంబు దను తత్త్వ మర్మ మయా వాంప గతి||
మ|| స మంత్రంబున దంపతులు వేము దము తాను సర్వాంగ సం
రుక్షి సుత్రు వ సంభోగ మొనర్ప నట్టి సుతుడే తన్మాత్ర
డేవాడు తా సము ధర్మ... బు జాపత్తారములు ను ధన్యత్వ
బును గాంచ నిత్యములు కుర్వి ను తించగా (పు) బలు ను
ద్యాత్మీ సంధిల్ల గతి||

వ॥ ప్రతిదినసంబునకుఁ ముఘురజస్త్రములు లన్నియు సాంశగ
ష్టితార్ద్యోతములపర్వవేళలను దత్తప్రశస్తములైనతా
రలకు రుతువుల గాచెప్పిన నుదయించును వృత్తమున
ర్యలభ్రమగా సిద్ధితగునుకు జెలంగునజర్వి క్షివ సాంసు
ఇరాం యుకు స్నాతము॥——

చ॥ భిన తని యంశజాతములు స్నాయుస్త క్కితన వీర్య
ముజ్జలం దన ఐనతన్నియంనము నత్యాక్తల లత్రిచే
జ్జెంబు నెన్నియుకు మనుబుముక్కాండ జాతితనమస్త
శరీరులకుకు దలంపనం తనయుండు సప్తధాతువులనా
విలసిల్లెను శాస్త్రపద్ధతిన్॥——

వ॥ మరియు జననాది షడ్భావవికారంబులును క్షు
త్పిపాసాది షడూర్ములును కామక్రోధాద్యరిషడ్వర్గంబు
ను సత్త్వరజస్తమోగుణత్రయంబును మనోబుద్ధి
చిత్తాహంకారాఖ్యంబగు నంతఃకరణచతుష్టయం
బును వాక్పాణిపాదపాయూపస్థకర్మేంద్రియంబు
లును త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణంబులను జ్ఞా
నేంద్రియపంచకంబును ప్రాణాపానవ్యానోదాన
సమాన॥ నాగకూర్మకుకురధనంజయదేవద
త్తంబులను॥ దశవాయువులును॥ మూలాధారస్వా
ధిష్ఠానమణిపూరకా నాహత విశుద్ధాజ్ఞాఖ్య

చ(క్ర)ంబులును। తద్వర్ణంబులు దళంబులు। దివ్యాక్ష-
రంబులు హాటనామత్రయంబులు ద్విభుజవిశ్వేశ్వ
చేతనిర్మితంబులయ్యె। ననినవులిరయును వివాదవు
నకుగూపూర్ణకుంభిళ్లనెలు—

క॥ పరనిర్భరంపవియతథా—
క్షేరుడు(ప)పంచామునసే(వ)కారంబునస్థా
పరజంగమాపులందుల.

ఇరవుతత్త్వదత్తవ్యములహావతెలియులబలుశుకాగ—
వర్గ(ప్ర)సిద్ధనన్మహోన్నతులుండిట్లనియెనశివహాక్షే
త్రైశ్వర్యాకారశబ్దంబులుంగనిశితద్వైపునిమహామన
రింగించెద. (త్రి)గుణాత్మకుండును। పర(బ్ర)హ్మంబునై
నపరశివుండునసేకముఖరూపంబులదాల్చినవా
సాంశుండును। సర్వరూపధరుండును। లోకేశుం
డునైనా। పంచాదద్వంబులందనరు। తద్వర్ణంబు
నకునిరువదిరేనుకాష్ఠలందనరు। హానిక్షేదంబువెరిం
గించెద। (ప్ర)ధమంబునచం(ద్ర)ధరుండును। ద్వితీయం
బుచాసవాయుండును। తృతీయంబునవృషభా
రూఢుండును। చతుర్థంబుపవనఖుండును। పం
చమంబువైవాహకుండును। షష్ఠంబునాదిబ్రహ్మకుం
డునగునప్తమంబునకావహైరయు। అష్టమంబున

గరళధరుండును। నవమంబున త్రిపురాంతకుండు। దశ
మంబున జలంధరసంహారుండును। ఏకాదశం
బున సంధ్యాతాండవమూర్తియు। ద్వాదశంబున వీరభద్రుండును
త్రయోదశంబున ఘోరశరభమూర్తియు। చతుర్దశంబు
న అర్ధనారీశ్వరుండును। పంచదశంబున
కిరాతవేషధరుండును। పదియారవ తత్త్వంబున
కంకాళపాణియు। సప్తదశంబున చండీశ్వరుం
డును। పదునెనిమిదవ తత్త్వంబున జం[illegible]వతాళి
యు। పదినవ తత్త్వంబున। [illegible]రుండును।
వింశంబున విష్ణుప్రియుండును। ఏకవింశంబున ను
మాపం[illegible]డుండును। ద్వావింశంబున నేత్రపాదుండును।
త్రయోవింశంబున సుఖాసీనుండును। చతుర్విం
శంబున దక్షిణామూర్తియు। పంచవింశంబున
లింగోద్భవమూర్తియు। ఇట్టి పంచవింశతి తత్త్వం
బులు। పరశివుని పంచవింశతి నామంబులై ఒప్పిం
చెని। ఉత్తర తంత్రోక్తుండును। బహురూపాత్మ
కుండునై। వేదంబుల సత్య నామాంకిత భేదంబులనేకం
బులు గలవన్నియు నెఱింగించితి నీవును విశ్వకర్త
మూర్తియగు పరశివుని చిత్తంబున నిలుపుమనిన
నతండిట్లనియె॥

క॥ శ్రీకర తిష్ఠ బ్రహ్మజుని కా
గారి శంకరుడి విదయ శివ్వుగా విని యపుడా
ధీరాగ్ర దాత్రుడు బలికెను
తైర వసిత షాని బ్రూచ్ తథు మోదము నకిటి॥——
వ॥ దేవా యుక్తి పునిను హీను వినవలయు నాసతివ్వ
నిన వచనా దేవుండిట్లని రెంటి॥——
క॥ యను దనగవర్తలూచను
దన విశ్వజ్ఞు దన దివ్య బుజు దనగా వర్తిం
జను విశ్వకర్త యాపిబు
వను పునవిరా లించు వేవుడు పరమేశ్వరు డటు॥
క॥ వను ను (వ) బాత మేక రూపం
బున దనరను విశ్వకర్త మొదలకబు ల్గిం
చెను పంచ విధంబుల సృ
ష్టిని విచిత్రంబు నవును సప్పుడు శిల్పాచారి॥——
వ॥ (శ్రీ) తనపు వైభావ దేశమున నా (ప్ర) బావంబు ధరించి
యీశుడా। యుంత వగు (శ్రో) టి సంఖ్యలను నష్ట బ్రహ్మాండ
చయంబు వెల్లని (ర్మి) తముగ జేయుచుండును సమాపి
త బుద్ధిని నిపుగా వునక। శ్యతుల తనిక నుతింపుచు నిరా
కిన హృర్షిన మకదనూ బ్ర వా॥——

క॥ తల్లియును దండ్రియు భ్రాతయును
నెల్లజనంబులకు నిన్నిట్లగు దేవియున్
తల్లి మదివిన్నకత్రయు
యెల్లజగంబులకు దేనిక్రైవడు పృథ్వీ॥

సీ॥ చక్రిచక్రేశ్వర నేత్రజిష్ణుఁ డుమారులంబులుఁజల
గిలఁ బోవ సహితముఁ దరగపల్వరింకి కాంచనాంక కాగజ
నికు తలంబ వాహాన ఘనాదా ఘులగుచు యకాతవ
త్తెయె సగసౌజ్ఞాకాసనంబున మించి యునారతం
బు దానంబు వేదశాస్త్రపురాణ పోంచ ఉత్సవము సద్గ్ర
మాజ్ఞి వర్తనము మఱి యెయు శ్రద్ధ మిత్రకళత్ర దినై
త్రియు క్షు భోగములు సర్వము జీవముయు భూపదా
ము లుగని సంపన్నశ్రీ సుద్దకేతనయా మనిఘనసు
లగా ఓంచిన వీర్వన్నకత్తృజగతి॥

వ॥ మఱియును॥

సీ॥ సకలకళావిచక్షణము సత్యత్రంబు శుద్ధజన్మం
బు ప్రబుద్ధమహిమ సౌభాగ్యగరిమ శాశ్వతనిరహం
కారమాయురారోగ్య విశేయము లనా లోన రక్షణా
ము సు దేవతాభక్తియు నిష్టా గరిష్టయు నిష్కరుణ
సద్వ్రతనీతి విశేషవాతుర్యము సుభక్తక్రియ
లు శుభాకారములను సాత్వికంబును బోవ

ప్రాజ్ఞతయు సాధి। గాత ఘన శంభు తత్త్వము గలిగిన
ధ్వని। నరుల ననిశంబు బుబ్బించు ధీరము గాగ। విశ్వసంధా
న కృత కర్తృ విశ్వకర్తృ॥

క॥ తాత వి సు సాజ్ఞ ధర్త్మము
నీతా వేదంబు గాగ జెప్పె ఠరి సం
ప్రీతిగ వర్గోత్పత్తుల
రీతుల తెరంగింపు నాకు వ్యాశపతి వావా॥

వ॥ అనిన నమ్మహోన్నరుం డతని కిట్లనియె॥

గీ॥ అమృత మయాత్మ నమాసాంశు డనగ మించి
దేవతలకెల్ల నాఢ్యుడై తేజరిల్లు
సకల లోకేశ నిర్మాణ చతురుడైన
విశ్వకర్తృకు సాటియె వ్వాగల డూరా॥

వ॥ అట్టి మాత్రిలాటంబున। బాహువుల నూరు(ప)
దేశంబుల పాదంబుల తన్నుల మనంబున వేనులకి
రంబున కంధరంబున (ప్రాణంబున నాళిన స్వరా
మంబుల నుపర్ణగోత్రంబులుత్పవించె। తన్మహార్షు
లనివలన మరియు ద్విత్యభుండైన త్వష్టుండును। త్వ
తీయు ధ్వనిదైన పర్తుక్షు భీమ్నయు। చతుర్థుండైన శిల్పి
రాడును। విశ్వకర్తయును సూర్యునివలన రంగ ౨౧౨
మరియు మనువంశజుండైన బ్రహ్మజుండైన

స్థపతియయు । దారుకర్మంబునరింప శ్రుష్టం ద్వైన మణియుం
డు (శ్రీ) (శ్రీ) యుండును । (శ్రీ) స్వారూపంబైన తత్త్వ (శ్రీ) ద్వైత స్వరూ
దనందగి । మహోన్నతంబైన నిర్వశా (శ్రీ) దనందగి । నాలు
గువర్ణంబులుం గలిగియుండును । నిట్టజననత్ర యలంబు
నీక్రేరింగించితి । (శ్రీ) సాద వర్ణ కర్మ సద్ధ సంద్దైన తత్త్వ
(శ్రీ) యట్టాద స్వాగంబులను । స్థావరజంగమంబు
లుదయించె । మరియు లక్షాలింబునందు బ్రాహ్మణు
[illegible] లును బాహువుల (శ్రీ) (శ్రీ) యులును । మూరువుల వైశ్యు
లును పాదంబుల శూ (ద్రు) లును । జఘనంబున శ్రేతులును ।
(శ్రీ) ంగుష్ఠంబున నీశ్వరతులును । నాభిని మాంత్రాకారు
లును । బానువుల కులాలకులును । గుల్ఫంబుల దీవ
రులును । జంఘలతిలఘాతకులును । (శ్రీ) యుతనంబు
నపుశింతులును । స్కంధంబున రజకులును । చర్మం
బున చర్మకారకులును । గాత్రంబున శ్వపచులు
ను । నిక్షేపనంబున బురుడులును । పృష్ఠంబున నటు
లును । ఉదరంబున గొల్లలును । జఠరంబున పం
చములును । ననందగియు ష్టాదశ వర్ణంబులు (శ్రీ) వి
శ్వకర్మశరీరంబువలన । సృష్టించెనని । యాదు
వేద వ్యాస తుకు వారు ండి స్లని యె ॥ ——

తు॥ సరసాస్వాదనజాతుల
తేనాగరరించు బలిరియంతతేవియు వలయున్నై
యఱువదినాల్గు విద్యల
పరిమితలక్షణము లెఱుగఁ బలుకుము సౌనా॥—

వ॥ (శ్రీ) నినన నప్పురాదేవ్యం ఛతనితానిట్లని యెూ।నవి యెూ వ్యాసయునినా। శిక్షాకల్పవ్యాకరణంబును। నిరుక్తంబును। జ్యోతిషంబును। ఛందంబును। కవిత్వంబును। న్యాయంబును। పురాణంబును। శాస్త్రంబును। సాగతంబును। మీమాంసంబును। స్మృతియును। ద్వైతంబును। గీతన్పత్యంబులును। శిల్పంబులును। ధనుర్వేదంబులు। యుద్ధకౌశలంబును। గజతురగరథారోహణాస్త్రప్రయోగంబును। వినయవిజ్ఞానతత్త్వంబును। భూతజ్ఞానంబును। వాత్పయుత్వంబును। వాఠకపరీక్షయు। ధాతువాదంబును। ఛత్రజాశ్వరథాధ్యవయుమహామానాశావాహనంబును। కందర్పంబును। సాముద్రికంబును। నవరత్నపరీక్షయు। జ్యోజనశయ్యాసయునభూతవితిష్టాగమంబులును। గంధవాదత్వనిలక్షణంబులును। తర్పణంబును। (త్రి)యంబును। వి(త్రి)యంబును। సుఠాగంబును। వినయవాక్యంబును। వినియోగంబును। సత్యంబును।—

నానాకౌతుకకథాగమంబును। తాళ్ళవృష్టిపుష్పవృష్ట్యాదిరచి
(త) వాక్యంబులును। సస్నానంబును। సంవదనంబును
దశలక్షణంబులను। (కి)యాశాస్త్రతర్కంబులును।
వారకేళీవాటికసమన్వితజ్ఞతయు। (త్రి)దేవతా
భక్తియు। రత్నకరణాస్త్రమంబులను। (శ్రీ) జీవసమాహా
ధారాగతివాస్పృష్టిద్ధిసిద్ధి। యోగసిద్ధితం (త)
సిద్ధియు। మంత్రసిద్ధి। మంత్రసిద్ధి। వాచాసిద్ధి। మొదలైన
సకలసిద్ధులును। తాలజ్ఞానంబును। విజ్ఞానంబును।
శ్రుతిజ్ఞానంబును। మతిజ్ఞానంబును। ఘుటికాస్తంభం
బును। పరకాయప్రవేశంబును। ఇంద్రజాలంబు
ను। మహేంద్రజాలంబును। మోహనంబును। విద్వే
షంబును। సాకర్షణంబును। ఉచ్చాటనంబును। అగ్ని
స్తంభనంబును। శుక్లస్తంభనంబును। ముఖస్తంభ
నంబును। ఖడ్గస్తంభనంబును। సర్వాంగస్తంభ
నంబును। లోహాకర్షణంబును। ధాతుకర్షణంబును। పు
వర్ణాకర్షణంబును। శిలాకర్షణంబును। కృషివాణిజ్యం
బును మొదలయిన యరువదినాలుగు విద్యలు
నిర్మించి యీశ్వరుంబులకు। ప్రకారంబున నన్ని) యా
బదియారుదేశంబులు ఇడెదననియు
చెనియెను ———

సీ॥ బర్బర పాంచాల పాండ్య కిరాత పుళింద నేపాళ కళిం
గ వంగ సౌరసేనాభైరు చాళ కర్ణాట కసౌరా(ష్ట్ర) ఘూ
ర్జర సౌవీర్య వత్స మగధ కాంతణ సింధు మత్స్య కొంకణ కరూశ
గౌళ విదర్భ (త్రి) తర్తదేశ । కాంభోజ సావు(ద) గాంధార బెర
తణ కురు సుధేష్ణ కసుహ్మ కోసల (జ)। తుంగలారువా
మాళవావంతి చేదిలాట బాహ్లీక యవనపురా ఉత్కళ
(ఉ)త్తర ళశకం (ద)విశహిమాణ కేకయ యవన (వి)మల కాశి
రముఖ్యదేశములు ముందయు॥

వ॥ ఈ విధంబున సకల దేశంబులు విశ్వకర్మ నిర్మాణం
బులని వొంటి రించించి తిరిని కుమారుండు మరియు నిట్లనియె
తే॥ దేశాంతరల్ప కనానా
దేశంబుల ల(క్ష)ణములు దేవ విపితిరి తనా
దేశికపవలయు నాకు(బ)
తౌశత షడ్దర్శన(వు) కౌశము దేవి యుణిలు॥

వ॥ (ఉ)నిన మహాదేవుండిట్లనియె । సురాసుర వందితంబు
లై యొప్పు మధర్శనంబులననవి । శైవ వైష్ణవ । శాక్తేయ ।
సౌర్య । కౌమారిక । గాణాపత్యంబులనంగ నిరి । జగతి వర్తిం
చు । నీదర్శనంబులు తమవారల కర్థయుగు విశ్వజ్ఞుండునై
న సమార సరిం శంస్యనలక్షణంబు వినుము । సర్వదే
~~వాక్యనావేళ పంచ తమవాంఛార్థంబులొసగి ఱాణ్మ~~

కర్త దర్శన నిష్ఠం జేష్టింద। సితాతపత్రంబు సమున్న
శిజటాధారణంబు సంగతిగ్రి। వేదాంతంబు నెరింగి తత్త్వ
జ్ఞుండై దశకర్మంబులు బంధించి పత్నీకరతుండై సర్వ
శాస్త్రార్థ విద్యా విశిష్టుండై సత్పాత్రంబు వదల
క సదాచార పరాయణుండై విశ్వకర్మాన విద్యజ్ఞుండై
విశాలమతి సంతుష్టుండై కులవిద్య నేరించి దశక్రి
యలయందు జాజ్ఞుండై। దశకర్మపాజ్ఞుండై వర్ణ
సంస్థాపనంబును పరశివుండును నగు విశ్వకర్మను నెరింగి
సకుండదాచార్యులక్షణంబు వదలక సర్వసంతుష్టుం
డై సకలదానాది పుణ్యకర్మంబు లొనర్చుచు। నాస్తిక్య
బుద్ధి బాసి నిజసజ్ఞాంతత్త్వజ్ఞుండై। ధృఢవ్రతంబున
జపంబు వదలక। సర్వతో భయరహితుండై స్వస్తివాక్య
సమాఖ్యా సిద్ధాంత క్షేత్ర గాంధర్వమార్తాండాంగ
రాగంబు నెరింగి సమాహిత మనస్కుండై శివభక్తి పరా
యణుండగుచు శివాజ్ఞానారతుండగుచు। తీర్థసేవాపి
తృశుశ్రూషలు సజ్ఞానగతపూజలు సర్వజనరక్షక
త్వంబును। ప్రశ్నంబులు తప్పివేరచ్చేపుచు। తాను
కోరు ధాన్యరాసి ద్రవ్యంబు వర్జించి పంచేంద్రియ వ్యసన
రహితుండై నిష్టాచారంబులు విడచి। సర్వశాస్త్ర
విచారుండై। పరుల నిందించక। పరధనాసక్తుం

తుర్యాతీత పదప్రవిష్టులై సర్వంబులు విడిచి దోషంబుల
శాంత జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తి సద్గుణాభాజనుండై జడలుడా
ప్రియమ్ములవ హింసాదిస్తైన్యం దూరమున నగ్నయు ఇవంత్రంబు
లును దుర్భాషు | భూతి త్రిపుండ్రంబుగా ధరియించి పర
మానసంతుష్టుండై మార్దవ మానసుండై | రుద్రాక్షమాలిక
జర కాలంకృతుండును | రుద్రమానసుండై గురువుల
కును సంతుష్టింపజేయు తారక మంత్రమయుండై ధవళాతప
త్రంబు ధరియించి గరుడ మునివాహనము వలయు నుమాను
ధ్వజంబు సంకేతంబులు | తనకు తనుండలాభరణుండై
పవిత్రంబైన యోగపట్టి కమండలంబును ధరియించి
నరుండ్రాచార్యలక్షణంబుల నుండవలయు | షడ్ద
ర్శనంబులు లోని యుక్తి షడ్దర్శనంబునియును |
మరియును సకల దర్శన లక్షణంబులు దెలిపెదవిని |
మహేశ్వరపుని తారాసందుండిట్లని యెను ——
శ్రీమహాదేవా | దేవతా సర్వజ్ఞా | మానుషధ్వజుండు
ను విశ్వగురుండును విశ్వకర్త సకల దర్శనంబులకు
మూలంబగు నానావిధశాస్త్ర తిరి | సకలంబును వింటిని
మరియు విశ్వకర్త సూక్ష్మరయు రహస్యంబును తులగా
వించి | రయ గస్వయునం బ్రహ్మాదికత్తయుండు | స్థావ
రజంగమంబులు లాతకూడత్రయం దనునిచిరెండు

వెలలంబట్టి తాచెనని ఖండుము। తత్త్వార్థన విస్తరంబు
గా నానతియ్యవలయునని కుమారుండడిగిన శ్రీ మహా
దేవుండిట్లని యానతియ్యందొడంగిన శిష్యవాసనుండగు
నిశ్చలమానస సంయుక్తుండై ఆత్మాకర్షింపు చుండె॥

మ॥ సకలాంధకారజగద్గురూత్తమ సభాసర్వజ్ఞ సర్వజ్ఞ
పూజిత పర్యాయ విధేయ సద్గుణమణీ సంకీర్ణనస
ఙ్కీర్ణన వాద్యకళాకవిత మహార్ణవ మద్వైజ నానానా
నానామణి। శిక్షితానేత ఘన ప్రబంధ విభవ శ్రీ ధామ
శ్రీధామ తా॥

॥పంచచామరం॥

ఘనాఘనాదిదానదీనకల్పభూజలోత్కరం
జనాజనాపవర్గకర్త సంతత ప్రసిద్ధిగా
ఘనాఘనాతిశక్తియుక్తి భావ్యవిత్వస్వధర్మయో
జనాజనాభగవ్యసాధ్య సద్గుణైకభాషణా॥

గద్య॥

ఇది శ్రీమద్గురార్ద్రశ్రీకామాక్షివరప్రసాద చరిత
సారస్వత ధురంధర విరాజిత వివరాయ్యంకి బాలసరస్వతి
నామధేయ ప్రణీతంబైన నాగరఖండంబునందు।
షష్ఠమునకు నవానాన్న దేవియం। దండనాథ విజా
త్యంతధురాలయి యుష్మ ఆయుష్షు। వాయుదేవుండు.

జనార్దనం బరిగ్రహించి। జాత్యంధత్వంబునకై
వగచి తదుపశమనసామర్థ్యంబుగా సకలమంత్రశాస్త్ర
ంబులుం బరికించి। యెందాకార్ణవమంత్రంబు సర్వార్థ
ప్రదంబని యెఱింగి యెఱింగి నరసింహపదసంబంధియగు
మంత్రంబు జనార్దనదత్త్రిణామూర్తిం గురించి తపంబుసేయు
చు యున్న। శివుండాసమయంబున విహారంబునకై వె
లువడి యుమతో మతోటి యిద్దఱు ప్రసంగంబుగ నిహాన
సవికారంబు పుట్టుటయును। దీర్ఘంబు విడుచుచు
యున్న। ప్రియురాలు ప్రసాదంబనియుం జనార్దనవిప్రస్వా
మిక, జాత్యంధత్వంబు వదలి గర్భంబున పుటయు। నతి
శరీరం ప్రజాలక్షేదనా తిశయతరంతయై యున్న
దానియుదేవుండా పరిహారసామర్థ్యంబుపిలదేవతాప్ర
త్యక్షంబు సేయుటయును। వారందరు వచ్చి గర్భస్థ
శిశువుం బరిచినీవనుని మంత్రంబున గర్భంబు వెలువడ
వనియడిగిన నతండు సువర్ణక్షాపనకుండల యజ్ఞ
సూత్రంబులిచ్చిన వేగము వెలువడి వత్సనసీనదేవత
లందఱు హర్షంబు తమతమ తత్త్వంబులిత లంబువిశ్వకర్మ
సుతలంబున నతండు వచ్చి శిశువుం బరిచి సకినీయు
నిచ్చుటమాత్రకు మిత్రత్వప్రకారంబునన నతండు
పుడు సేద్యజాగ్రంబున నిలిచెదనని

విని సువర్ణ కౌపీనాదు లిచ్చిన నవతరంబు । యజ్ఞో
విశ్వేశ్వర ద్వారాగ్రంబున నాంజనేయుండు నిని
సతత యుము । ప్రణవమాహాత్మ్యంబును । దాపా
తత్త్వప్రకారంబును శివుని పంచ
వింశతి లీలా నామంబులను
జంతు నిద్రాద్రి యయను
శ్రీ ద్వాదశ జాతి భేదంబు
లను । చతుష్షష్టి విద్య
తత్త్వత్రయము । షడ్విధంబార
ద్వేశంబులను । షడ్దర్శ
నంబులను శ్రీ గణేశ
ఘా ప్రశ్నంబునన
సుతధలంగల
చతుర్థ
శాఖ్నసము——

సంపూర్ణము——

శ్రీ శ్రీ క్షేయను ——

శ్రీ సాంబ

శ్రీ పాదయ

నమః ——

శ్రీ గణాధిపతయే నమః

॥సాగర ఖండము॥

॥పంచమాశ్వాసము॥

క॥ శ్రీ దండపాణి కరుణా
పాదిత సాభాగ్యభాగ్యపౌరుషజయల
క్ష్మీదేవితవిద్యుత్ప్రవి
స్వదండపతాండజసాగము విభుమార్గ్యాండా॥

వ॥ శ్రీవధరింపు మవ్విధంబున మహర్షి వృందంబున
కుమారునకెఱింగించిన సూతుండు శౌనకాదుల
కిట్లనియె॥

సీ॥ కలదు హిమాద్రిపాదకటక సంయుక్తమై
సాను భాతిత హిమభాను శైల
రత్నము నగరాజ రామత నై నెప్పుడు
సిద్ధకిన్నరధ్వని నిర్ఝరుండు॥

తే॥ ఇంగారు శృంగంబుల
రంగ బరెడు నాకలూ తెరవు బులు ముదవేదు
పొంగగ వహరింప్రచు నటి
శృంగారులన్యత్వరంగరతులనచటికి॥

సీ॥ స్థిరము నై బుధమనోహరము నై నిత్యబంధు

రవమున్పై రత్నకంధరములమరు। వరువున్పై సురసాల
గురువున్పై యమానస్ హారువున్పై యానిశంబు తరువు
లమరు। వరమున్పై జనసుధాకరమున్పై బుధవశీకర
మున్పై ఘనవశీకరములమరు। చరమున్పై చిత్రా
త్తరమున్పై తటమునీ జిరమున్పై బహులనిర్ఘరములమరు।
తెలవగ బొచ్చె ల్యనిరపించుత న్నగవయు। తలికిబలు
తలతాలుతలన్నల తల్లములు। గి విన్పచె త్తమ్ములందునె త్త
మ్ములాడు। మహీమగనువల్లుచుండనవ్వుచు క్రాంతా॥—
సీ॥ కుటిలకేశపక్షిందు(ద్ర)గ గు నవుచె మిక్కెయుంతయానతి
పొందనిశ్వేమనగము। కటకాద్రినాథుడై కరములాశా
తుంజనశకు లింగానునుబూమి ధృద్దృశృలుండు। వారి
నారదాదులా త్స్రైకపాదములా(శ్రయుంప జెంపొందు
నిఠీశ్వరుండు। పశ్విరాగ సన్నాతి(ప్ర) భవించు ధాతువయం
బునింపొందిన యుల్లయు (ద్రి॥ యనగ విలసిల్లునాథ
నారాయణావ। తారపృథురాజనిర్విష్టపురుడుత్వా
మానస హృద్ధివత్సితానిశాధ। యజ్ఞపుత్రవాము
పన్నగాద్రిభర్త॥——
గీ॥ శ్రీ నగాధీశ్వరుడు విశ్వచాతుర్యపాణి
స్వైకత త్రాణి ఘనచంచరీకవేణి
తనరు గారాపురాణి గాథవిరులుజాణి

వెం నకయం నంత స్వరూపం ద్విజేంద్ర వింగుల వెలసె॥——

సీ॥ శ్రీ లక్ష్మీ పుత్రులనా ధుని పట్టణా వాయున

సకల సౌభాగ్యము లునగ్రి జగతియందు

నఘలబు ధూతెల్ల విను తిక్ష్వేయలంగ దనర

సురచరించా షడ్రిమ్మష్ట పురవరంబు॥——

తా॥ లోకా లోక వసు వసుస్థ వర్షి పగనా లంకించత్యా

పుర ప్రాకారా క్తతి ధాన్ని గోపుర వర సౌధాద వతాభ్ర

శా విరా కరాటా త్రము కంటె సుంపె రిగి నా కం చెస్త్రి డంబుట్లు

షా నా కమ్మ ట్టి డి వేసి నా న చ టి త్రాటుకొల్ల పురంబు తనర్చి॥——

గీ॥ భూవిర సాతలంబు పురి భోగవతియును

జనుల వాటి విరసాతలంబు

నందు నుండి వజ్రియా భోగపతి పురి

నావరించె పరిఘము॥——

క॥ మ్రొగరాజ వద్ధము లంబుల

నగరాజ కుమాస్త్యము లును నగరాది సమా

నగరాట్పుర కాంత లుప

స్తగరాజము నిర్జరేంద్ర నగర శ్రీలలరున్

మ॥ గిలు కాడించన పొవిదరు సుధగార్తటక్క విభ ధారా

రించి పొ గుబ్బ లపై జెంటిన కుంద నం పుర వికచ పత్రించు

న ప్పొంచు నన ని పరయుం పున్నవా పెన్నెల కరురు లుని

ప్రాంగణప్రవేశం జేసెను। తరమే యప్పుడు వారకాంతలు
సౌందర్యంబు వర్ణింపగ॥

శా॥ ప్రజలప్రహస్తపెంపున వారస్త్రీయమహస్తములం
ఘనీంద్ర దాః క్రెజ్జకలందెచింతనలు నట్లుగ జ్ఞేయగ
బుట్టువాదములో। విబుధసుతుం డుకెట్లు ననివేదించెన్
గమకించు ధారుణిన్। విబుధపుబుర్దవంతాతెలెం
గని సన్నుతిగాంతురన్చాట॥

తే॥ ధీరులు సురుకు విబుధవుం
దారులిగా దారుల రుసదా సురతవెరా
వారులుకైత విభాసితు
లై రాజులు దనరుదురు వంశార్ణవమహిపావుల॥

చ॥ తన చెలికాని శైశ్రు జసితంబులు జేక రసర్వవే
రుపుయున్। వనిత డిమాస్వసేను నిత్రిపారులు దుశ్రీస్థుడు
రాజరాజటెం। బున సఖలలోకవన్ బలుకును సద్భ
లు బుద్ధల టెంచు బలిపుం। దననమవుత త్వ
రింగలు గునార్ద్రప్రనంబుల కాధిసాధు నిర్థి॥

॥ వా లి సీ ॥

అ శ్రీలు భాసితతేజము నగ్గన కాద్యలందైర్యగుణాంబున సా
ఖర్వలు నిర్ణయము వృత్తులచే బలభద్రులు బాహుబలోద్ధతులన్
రుద్రలు భాతి విశేషము నందు మరుద్రులు దాన వినోదములన్

శరా(ధు)లు కత్తూరిలా జరియుం తురు సాంపగు సంపద విం పలరె॥

శ్లో॥ దాస పార (శ్రీ) యారాయుక్త దగిరిరీశ

విలసితాన్న త్న్యమున వించి వితచపుష్ప

రస్థిర త్నంబు బూని ప్రరంబుకరుల

తం(త్రి) మూర్తాస్త్ర కత్తుబు దర వహించు॥

సీ॥ (శ్రీ)నఘ సప్త(త్రిం)శ దావర్తములబూన్చి పదునాల్గు

వల్లుల పటము వెరిగి। పంచదౌశలలూన పరివేనుగ

తులంబియను వెప్ప వేక్షి (త్రి)యుంబులరసి। (త్రి)శ్శైన ప్రా

ధుపదావ్యాప్తి ప్తైర గణములారయ ఇ। సిద్ధులమరమయూర్ఖ్య

లదనాచిగి। పోరశ్రీపౌరభి బాంక్లికగాం ధారతాంబూలి

సింధు భాసంభ్రవంబు। లగుచుకల్యాణ వల్యాణ

వారిభూరి। మణిలలాటతలాటభూషణము గణము।

సమమ(శ్రీ) వృ(శ్చి)కి తురంగములు తరగ। గరిమలగ

రంబు సగర సాగరము లుండు॥

తే॥ మరి యనప్పుర వరంబు సర గుత్తర. గిమలు

ప। దిలు ఫ చు। తే జూభాసు రంబైన భూసురులు

ను। పతలతశాఖజ్ఞ్యతుమూరులగురాతుమూరులు

ను। తోటసంఖ్యల తలంబు డగల్లు గట్టి వేయుత్తైన కిరు

లు లను। సమున్న(త)బల ప్ర(భు)లగు సాహ్వులను।

విజితకంఠీరవాక్షులు లగు వీరభటులను।

సకల మనోహరంబులగు రథంబులును। ధ్వానబంధు
రంబులగు సింధురంబులును। చతురనాటకంబగు న
ర్తనశ్రీ వృద్ధికి హేతుకంబులును। మనోహారస్త్రీతాదరిత్రిత
గాత్రంబులగు గాత్రంబులును। బంగారుబాష్ప
లంబాగిరంగారుతాపములును। ప్రకలంకంబులైన
తమ్మితామంకులును। మైత్రిన పద్మాకప్పుపద్మ
ప్పులును। బాగద్ధగలయుగద్ధలును। శార్దదీప్తిప్రకారం
బులైన నేత్రకారంబులును। వేటకమంటపంబులైన త్రాగు
తాపములును। పాదామినివల్లికలనందగు భామినీమ
తల్లికలును। పుణ్యంబులకునిదలగు ప్రోడలును। నీతి
విద్యావయోవృద్ధులగు నమాత్యులును। కనకతోరణాం
బులైన కిసలయతోరణంబులును। శ్రీ ఉత్తమాణి
క్యదీపికలమించులాలితగాణిక్యదీపికలును।
శైబ్యసముద్ధంబులగు పాదంబులును గలిగి విలసి
త సత్యలోకంబై బ్రహ్మనివాసంబునుం బోలె। సర్వ
మంగళాలంకృతంబై। కైలాసంబునుం బోలె
మనుష్యధర్మనిధానస్థానంబై యలకాపురంబు
నుం బోలె। వేదశాస్త్రసారదకరంబై బ్రహ్మసభా
భ్యంతరంబునుం బోలె। వారిజలప్రబాహస్థితం
బై ద్వారకానగరంబునుం బోలె। కువలయాక్షీవనా

బిత పద్మాంబితంబు గాసారంబునుం బోలె యొప్పు
నప్పట్టణంబు॥
క॥ రాజద్వారిగ నట్టి పారగిరిజ్ఞ
పొసగా దేవిగాడి సబుద్ధి పొవావు
ఓ బుధ సవుదయు మెల్లను వినుతి సేయు
నవారహావు సర్వభోగంబులం దుబొందెఁ॥
వ॥ అట్లు నేకతాలంబు సుఖంబున్నంత॥
క॥ (ఆ) చకిత ద్విగ్జగతి వాక్కు
తాపోజ్జ్వల్వమున దృవళగుణావు దయించెను
పుచక సూచకవు దిత్తికు
బాల చలయు గళంబు వరస సభద్రాదృష్టంబై॥
॥ వచె లవ వగనాసుతి కెబలి సెక్ నహావుం దవుగా
దా దంశోపాక్షులకు లవ వల దేవ్యాదివి తాళికవిరత
నై వు బుండె వ్యాయులయు నగాను మించె తగనారు తమి
ప్రవృసారు కొనిన ప్లావికులవే గని రూపెవ్వ సమయుం
బున దివ్యాదవ వన్నెవెర్న దడిలు॥ (ఆ)॥ (గం)తా॥
కు॥ (అ) చెత మనశుక్తి నిజ
స్థింబన వను త్రయలు వయువీల మెనతాతుక దుఃక్
బంబాస్పవు దృవుకుజ
స్థించె నుతాంతాలలావు నిర్మలతాంతదేవి॥

ఉ॥ శ్రీరంజకశాస్త్రమార్గములఁ గాడిరియుపురోశ్రీ
సద్భక్తిపంచతానమధ్యయమములఁ బాడిరి తుంబురు
నారదాదులు। సింహాసనముఖ్యాసనారిసిందద్రౌ
పసుతేవదుందుష్టంక్। వంబిగదించుకొందనుకుమా
రితబుట్టినబ్రహ్మవేదవేదతత్త్వ॥——

క॥ శ్రీసాగరతటవాసను
వాసామపీనద్రితం శ్రీమాతయవైద్య
నానాలంకితించంగా
పూసా శ్రీయాపసంబమైయునసనుపట్టై॥——

సీ॥ జాతిహాబంగారుసరిప్పైనశ్రీకార్యరుమెలగుతిగ
నుగరుపెనుతీరు। యుంచవైన్నెలజాలపపహోసిం
జగజాలుప్రఫుల్లదండలక్షలసప్పిద్దాలు। జగము
సిర్పిసయెపుపుతనీసతంయుసియాపుసదలించనోవు
వైలైససాపుపు। లవ్యుతంపుఖ్యాలగానినిచెత్తైరవి
విసదలించగలత్రివిజాదలుమోవి। గం...
దుతేమలబామునుకప్పుచిలువ। తీరునీలాలపేరు
నునీరసించు। ...రుగరిగివనొరారమ్మైనయుక్షి।
జివ్వనంబునగనుపట్టెశ్లైలకన్య॥——

తే॥ మున్నెలరాజున్నైననుచుచుతృణిచిత్తనివెవల్లగం
బుమే। ప్రుత్సనిజుంటతేనియలజప్పనగానెనరించు

వేమా వియుం జత్నవదాయితే త్నవగుచన్నవసన్నపుత్రాను
డిగి వెం। పెకినకేలు దవ్యులు వమహీ ధరకన్యకే కాపె
నయ్యేడ౯॥——

క॥ శ్రీ విశంబు బత్రిన్నెలనల
తిలకంబులగరు యువతితిలకము కుటిలం
బులగు నలకలములు కంధర
యలికంబు మొగంబు నాస యభినవలీల౯॥——

చ॥ క్రమ పచం(ద్ర)హాసవిపులాంబకయుగ్మెలువైన
మోము సం। ఘనతరచక్రవక్షితలనంబు మెరుంగు
మిడారిగజ్జిబల్లు నగవకుప్తలాలసకలాపవిలాస
ము వేణిబాహుచుర౯। మనసిజశస్త్రశాలయున వూనిది
రాజిలు వకాన్వనంబు న౯॥——

సీ॥ పరమ పాంసార్ణత ల్పటిబామనదక
విష్ణుపదమటిమారినిలవేణిమధ్య
మమ్మృతరసమటిమారిసరిపెరుపృక్కిమోవి
యాస దల్లకసుఖంబు తరునతునెసగు టరుదే॥——

ఆ॥ చామరాలము తాటి జమరజాలముతాంకటా
మరునీలము తాంటి గూడియలాడి। కనకశైలము తాంటి
కలశజాలము తాంటి నలపుతారకముతాంటి ననగిషె
నగి। కరులతుండములతాకరభకాండములటా

తదళితాండములతోఁ దలసి మెలసి। వనజపాదయు

లతో ఘనవసారములతోవ దచతారములతో

బాదలి మెదలి। కుందములతో డీటా జ్ఞ్యంద

ములను చందమగు వ(జ్రి)కళక్క లయరందములను

శ్రీకృష్ణ రంజిల్లు కంజాస్య కొప్పు చెనగ। వతాడలు

నున(క్రి)యగు మగు పల్లరుస వరుస॥——

సీ॥ ఝనులచాటుకి దాఁచుసరణి నెంచుటగాదె వాణి

విలాబాక్షి సరికిదసునె। యింతమును కుచాయయు

కి వెంచుటగాదె యలతిలోత్తమ రుచితుల తుదగు

నె(క్ష్మ)మిల తాదక్ చెరుచు పంతములనెంచుటగాదె

పోఏ కరంభ తుల్య తగు దగునె। యినదుర్గరునకుం

డునను టువెంచుటగాదె తార తారత్ర్యసా పద్మతిలక

గునె। మధుర పద్మాక్షి తీయు పోవుమంజిమంజు

సంగ కరస్వరు విభావిభాన వ్యమివారల వుటి

విలాసంబున సానవ్యగ బానకైక్య దవ్యు బాల

విగా వతసా త్ర జైవకు॥——

వ॥ యువ్వధంబున రూపక్షు శేషాఖ(ఱ్ఱా)మంబులుజె

వ్యమారి। యంత్వ స్త్రీయలచె విత త్తైలతోగ వివారిం

పసె తే—సా డుతం(డ్రి)బులు పంపుంహి

బన॥——

[illegible]॥ త డ త గ ను ం గా నం గ తా గ లు తా రు వె రు ం గు లు [illegible]
[illegible] ప గా । న డు [illegible] ఘు [illegible] ఘు [illegible] న [illegible] ం స తె రా వ వు
[illegible] ం స నా థ వు [illegible] । థ డ బ డ వ [illegible] గ స [illegible] యు
[illegible] పు న నే పు చూ పె న [illegible] ల బ [illegible] గ [illegible]
[illegible] న గ వ [illegible] ను [illegible] ॥———

క॥ [illegible] న [illegible] ని శ
[illegible] ప [illegible]
[illegible] ర గ [illegible] ల
[illegible] త [illegible] ని త్తె మె న వు [illegible] యు ద వు [illegible] ॥—

క॥ [illegible] ను [illegible]
గ రు [illegible] న సి [illegible] సా [illegible] గ ం ధ [illegible] సు రా
[illegible] ర వ యు ల [illegible] నే—
[illegible] రు డ గు స ర్వ జ్ఞు డె [illegible] ను జె ప్పె వా॥—

వ॥ [illegible] న యు [illegible] ర [illegible] ల జ్ఞా [illegible] సం [illegible] వుం బు
లు [illegible] నం బు న రా [illegible] నం [illegible] నం గ స [illegible] న [illegible]
ని యె॥———

సీ॥ వ ల రా [illegible] క్షా [illegible] లవాని
త [illegible] । ద ల [illegible] గ నె [illegible] శు [illegible] లు వ [illegible]
[illegible] యు ద [illegible] । [illegible] ని [illegible] ని చ [illegible] న వు స [illegible] ధరా
[illegible]

ము త్య్వ తీ గా ద లం చె ద నే॥

ఉ॥ తా ప్ర స దే వ దే వ్య శ శి ఖం డ శే లా ప్ర పి యు న్నా తీ థ
రు ం। శ్రీ వ జ్ఞ వా జ్ఞ యా తి స తి పో వ ను భ క్త జ నా
శ్రీ వ నుం న భో। భ్రా వ ను చం ద్ర భా ను శి ఖి ప్రా ప్త
ర యు క్త్వ ము ఖా ష్ట వా క్తి నా। భా వ ము నం ము గా
రి చి త పం ఖా న రిం ము మీ వా చ లా క్షి పా॥

వ॥ శ్రీ వి ద్య దం బు న సి ద్ధి ము నో ర థం బు జ న ము న కె తీ
ర్చిం చి। యా యు స యా ను వు తి క్త్ర కా ని। ప రి బూ రి తా బ
నం బు ల పొ డం గా ను తా ని యొ ప్పు ర ము నీ య్యా స్త లం
బు నం దు॥

సీ॥ శ్రీ లు బు ప్ప తి ల కే ప్పు న లు వ్వ ప్ప। బ లు తా ప్పు ము యి డి
పి ప్ప జి డ స ము క్తి యు గ న వు న్నా। ను సు సా గ న న లా గు
న ను నా గు త సు తి గె ర ను రా గ ము న బూ క్షి త ను
ర జా ది। వి రి పిం టి దా ర పిం టి తె ర గం టి న యు వం టి
భూ మ్యా యు గం బు నా క్ష రం బు లు వు టం బు। తె ల పా కి
న ల కా కీ న లా హా కి త ల పే నా ప ల వీం చు. స్ప సి శి వ స్థ
లి షిం న ర్ప్రి। శ న శే న గ ము ప్రై ము ల తా గ డ గి ను త జే సి
యు ప్పు ల ను గ ప్పు గు ప్పు ల యు ను భ ర ము నా। బ డ లి గ
డ గ డ వ ణ తె ను న డు ము యొ గా। వ ట్టి యు యు వృ ర్షి
యం గ ఋ త పం బు బా వె॥

వ॥ తనసదవ్యక్తముగుఁ గాంచియాత్మరిపులం గారించినా
స్వాపుణ్యాగ్రనిరక్షశ్చబలగంగసుస్థిరమతిఁ బొందినా
ద పంచాస్త్రారి మనురాజంబు జపించుచుఁ స్వచిత్తధా
మ శ్రీకరంబున్ప్రసంగంబునితాంతోగ్రతపంబునన్నై
నె నఘాపంబాత్మభావింపుచుఁ॥
వ॥ ఆయ్యవసరంబున॥
క॥ జలమధ్యశేశయునవా
నలువంచున బుట్టిశైలనానాఘంబా
గ్గలనఘమవేసవినియు
స్రైలినాయుతనే శ్రీతపము నస్పెధ్యేధమునన్॥
సీ॥ మహాప్రస్థరం
బలసెన్ దేవాబ్దికేలన్ పటపటపగిలెన్ పత్మజాండం
బు ఘూర్ణిల్లెన్ గులశైలంబుల్ చలించెన్ గుతలమతల
శ్రీకూర్మాశీష్ముద్రదంతావళముల్ దల్లుల్వదప్పెన్
ఘనజభపసురవాలవముల్ భీతి జెందెన్ గవిస్క్
పారాసువింధ్యర్థగతులుచెదరెన్ గప్పెధూమం
బులంతన్॥
ఉ॥ పెల్లగదత్తపోయమపామువెంపునగంపనమంది
కుందముల్ తొల్లకజాలత్రాణిల్లులసతాఘపరా
గముపల్లవంబులన్ వెల్లలుకవ్యధవ్యావిధివేయుత్తో

ము తత్త్వ నమెుప్పుడెప్పుడె ప్రొెప్పై! జల్లగ జల్లగా విచెదజల్లు
ను పర్వతరాజకన్యప్పై॥——

క॥ శ్రీ వివిధంబునందపంబున నర్హకారి ముసొారకంబె
రించి యమున్నాదేవెండు॥——

సీ॥ (శ్రీ) విశాలంబకరము నాలుయంతంబు పాలాద్రిభూ
తిప్పై మెధావిబాత్తుపెట్టి! కీషవార్ రముబాబుజా
తలంబున స్నిక్షిప్తిస క్ష్ట్ణ జన్నిదముబాలి! వ్రవితా
లు కెచ్చుటుంబు వదవ్బంగారుతాళింపువసప్
గాళ్ళారమాబూలి! కెలముప్పునవాలుకింపినాకి
పత్రమునషలాశదండమునధరించి! గజనవాజిన
మెుకచంకనట్టిపెట్టి! చెలువుగన్నౌకుపూచాయ
చేలగప్పి! కపటవటువెషధారియై గరశగరుడు!
గౌరిదేవికి ఖ్తెనుపొలగానుపించె॥——

వ॥ కానుపింపియు (శ్రీ) తనాజ్ఞంగనుంగానియు
ల్లసిలిం॥——

ఉ॥ పండిన దానంద పండువచె బాగునగహోవియుల్
ట దారియాలిందునెలకివాసించగలనెమ్మెగమం
తయుదాడుదెరియా! ఘంద ముర్ళిచిత్రాముముబాల
తనూలతసాగెనకట్టా!యుందజయానముట్టె
తపమాచరణాంబున సంపనెటకెకి॥——

క॥ మానిని యింతగ స్నినిన మాత్రనె కంఠదె మెముల
కె యుం। కన నకంటె నన్ని గుణ లె తరియు చె తలు గజ్జ
ఱాయిచే। నానగ శె క కార్యముననందె ఘుసె
ను బలంగ నిట్టి। మెను నలంపనె ఖల టీకమా
ననిచా త్రి యెని రుంగ బలు మా॥——
వ॥ శ్రీ ధి యియు సుంగాతశివు నింగా క్షితపం బున
స్త్రైదనం టి వె నిరుత నిస్వభావంబు వినువారు——
క॥ స్వాదనచ ద్ది వంటి కె మయ కాకదిశ్వ తల మొదటెం
జ హక్। వి డాకత్తెల్ల గట్టుపెను పెంటి జరించు ఖ
యుక్ పిశాచముక్। బూడిదె ఘాత మెన మెర బుస్సు
ల పె రులు గల్లు జాగి త్రై। యొద కె బ్రా ఖ సీ మ కి
మహిమా గ త పంబున రింపనె టికి॥——
వ॥ యిట్టి ధంబున నాత పటవ ఖ వృతులు తులు।
చెలు కల కాలిక కె టు జ కటంబ డ్ యుట్టి రెం॥——
క॥ వెండి మల యుల్లు కసకెప్ప
కార్డ శరాసము మాయ ముగారా జముబ్రం
హ్మాండంబులు నికి శశి మా
——ండా ఖ్లు వి త్ర గొము లత నికి ర్వ చింతి॥——
వ॥ యిట్టు పల్కిన మానిని మణి వాక్యంబులు వి
నినంత సిన్నిద టి రూపంబు జ్జగించి యు మ్మహాదేవుండు॥

(బిలయాగ మా॥

పా ఇనెల వంత వలశ్చెలనెుత జింతసిత శూలనెుతవంత
ఘన లావిత వ్యాపాంతం। ఖ్యైల బిలుపొందుగ లసాళ్ల
తను నతెందుసు ధ్రమె లుకలవిందుగ ణాజాల తులబిం
దు కీ। పె లు ఫ్రలవా రుతలజ్జా లు తానవే రుత తశ్వాలకి
శిత్రు కతప్పా లమ్ములపె రుకి। వా ళివిలసి ఖ్యగధయా
ళిరు హుమ హ్మశ్వరు హుస్నైలతన యామతికి నెలగనుపట్లైళి॥
క॥ తనుప ఖ్లునసా శ్చ్రద్నం ఇ
బునులజ్జ యుత్రా తుతంబుపారిచెనగానగా
గను నా నియూరక యుండేన
వనజాక్షి కి నని యెం కవృద పార్వ్రపదుకి॥——
క॥ శ్రీ రవింద ధ్వజ ఆవిచన
నిరతమ్ము మ హ్మలగు మునిప్రభులనుడు
ష్ట్రర మన తప మెునరించటి
నరయంగా నడు మవారమయ ద్యుతమయ్యకి॥——
క॥ ద్రిష్ఠరం బునన మ్యహశ్వయం డు గారమనిరూ
పు శ్రీ ఖా విలా సంబులు గనుం గానితలంచు తాఘను
చుతన చత్రంబున॥——
ప॥ గిటిగిటస్తైనన్నే స్మ్నడు మునెంద విరామలవంట
పాఠము కీ। ఝాటఝాటజింటతెని యులుజా శ్చ్రలు

వేదాదిసంధా మహాత్మ్యాని కులము గజ్జిగుజ్జిలసునీ
టు గు బూటిమి టూరిబూవులం। తటి తటిన సన్నిన స్టిటి
తె న్పులపండు వ్వగానెన నర్ప్సో॥

వ॥ ఈ తెరగింబలు కుమవా(డీవ్వండు సామాన్యపు
రుషులచందంబున। నయ్యగ్గ్యను మనంబున తలంచుచు
సుచునుండెనంత॥

సీ॥ మదనాగరాజసము తయముబబియించి కవిత
పున్నాగపూగముల బెంచి। కాంచన స్తంభ నెూత్కర
ము శృంగారించి యలరి తోరణమ్ములన లరచేసి।
పటు పైజయంతికా పటలిని పొనరించి నవ్వ
సా(ప్రకాండములబెనచి। సహకార తరులను బహు
దళంబులు గూర్చి బహుళశతపత్రస పంక్తి దాల్చి।
సుమహితాగమ కైతాగ్ర వమములను నిచి। సమద పి
క రుత విములు లెూక శబ్దములన। కంతుసామంతు
కైన వసంతుడేచి। విరహి శల్యలపై దండు వెడలెనపుడు॥

ఉ॥ (శ్రీ) రయము మానక తుడు తురంగబలంబులు మాదు
మూడగణ। ఝరక పిస్వరంబులను పరులు మోయగ
శైశిరు ఘాతీరవకొం వీడం దగమిత్తిర వసంత
డర డ్డుగ్గముల। తూర రణ గట్టిన తైల సగతాపు
ల [illegible]ంజగురాకు జూంపముల॥

చ॥ వలగొను తావి గుగ్గులపు వాసనలాయల మావి
తోఁటలం, జలుకల జక్కలెలు కాదసె యుగతటగణం
బు గూర్చియుం, పూలరసం గచల్లగా నీసను పుష్పాళ
డీ పూతనలం కరింపసా, వృలవల రాచదే పరదవం
శదసోగ్కెను పాండరా జక్కె॥
చ॥ తరుజసమ (గ) పల్లవ వితానములప్పను రాగ
మొందను, స్థిర సురతోపలజ్జ దమిత్తెలు చూపెా
పులతెనెలానిగా, సరసల సద్విసెవా దసుమనః
ప్రపదాళి సమర్ద్విమించు, సురతరదేవతా
వనము చాపున సన్నసరాజ్ఞమంత యున్న॥
ఉ॥ తేనెల వానలం దవిరుడీ పెలచల్లని చప్పరం
బులం, మానితగాన మానసము లమానసు తుమ్మెదలం
బరాగపుం, దెనెల దేనెల స్వగ పుక్కియు మందస
మీరణంబులం, గాననమెల్ల మిత్తెలు మంగా విల
స్త్రీ వసంత సంగతి న॥
చ॥ మును గణికాది సంతతులమూగి యుమోగుల
తేనెలానియుం, దసకెడు కాన్పులం తరువుతావుల
సంటు చుక్కలుండు త్రా, స్తనవిలు కాని ధర్మమున
నైపుణిశోభ్య చరించు చుండు, చోయ్యననవి టపాళి
బా—లు విటపాలు లగ్గాలుమదాళిజాలము॥

చెప్పి లంచము పెట్టఁగ్రీ తృప్తుటజై దననా థన యుక్తిగా
శ్రీపూ। విలు తనినశ్రీకాంగురు లుపేపిన యూశుక్రా
జిఠారాయ సక్క। బలు విడిపాల శాఖ। లకుబలకీవుర్తి
రవ మెుప్పగొత్తడం। బు లచెలు పైన పూగఫలాల
మాగినిశీ వయి ఖ। పంక్తి యెుప్పగ దె॥———

॥ లయగ్రాహి ॥

సా. లవంగ నద్యు వరసాలపుర జంభ నిమ్మ తమాల వట
కేసర తమాల కదళీ హింతాల విషమచ్ఛదన తాల
బదరీ తరు మధూల కపి లాశన టిజాల క్రుతదంజా।
క్షాలకరవీర ఘనసార ఘసరసామలక లకుచరంటి
క్షిశాల ఫలినీకు। ద్మాల వనశాఖ లనుగిలుకానిపం
జి గురుదాలు విరిమెుగ్గలనుమెులుగనైన క్త్రై॥———
వ॥ అ ప్రకారంబున సకల జన మనోహరంబైన
వసంతంబు జనుదెంచిన। చె విక్రత్రియులం దాను
నూప స విహారంబున కప్పుర్వతకన్య చను దెం
చు నప్పుడు॥———

॥ రగడ ॥

త్రి ర చం ధు రు గా ద ను న వి క్రం బు లు
సు రు చి ర మ గు కస్తు రి తి ల కం బు లు
న ఘ గు ల ఫ ల్లన నం దె ల మెరలు——

కడు జక్కన వెంగంధపు పూతలు
తుమ్మెదలనదగు దాగరపు కొప్పులు
తమ్మిలకైన యుగుతగు కనుదెంప్పులు
పుస్తక చందురు జాలు వెలగంబులు
వైస్త్ర లగ్గె కడు వింతల నవ్వులు
జొటు జాటు తేనియ జాబ్లిలు పెావ్యలు
బటువగు మేనుల బలసిన తావులు
క్షేషల మును కిటికిటి మను గాసులు
బ్రాదజ శరముల పసగల మెనులు
చాంపేయముల న జావిన ముత్తులు
నింపగు నద్దములైనయుగు చెక్కులు
ముదనుని శంఖము మరపిన మెడలును
కదళీతరువుల గాదను తొడలును
మెరుపుల కైవడి ఖంచసు చూపులు
చెఱుకువిలుతునకు శరులగు కేవ్వులు
కప్పుచిలువ పాంతము నాగారులు
ముక్కిరి గోనియెడు ముత్రపపటాలు
పల్లవ పాటికె ప్రతియగు పదములు
మన్మితసు ను ముల మావికె వెదలును
తామరలను తు బఢాప్రిన కెరములు

శ్రీ॥ వం తిముక్త లజనకుని నఖరవులు
తనరన దివిజ స్పుదతుల చెక్కని
తను పం ఘు వృత్తై కను వసు చెక్కని
యుంగములను సకలాభరణంబులు
శృంగారించుక (స్త్రీ) లగు బంబు సీ॥—
వ॥ యూ వసంబు వే(క్షిం)చి బుత్త్వ వశయుంబుచే
యుంబూని పరస్పర హాత్స్యంబులు పలుకుచు॥—
(రగడ॥
కప్పురపు రంబ వని తప్పను పరాగవమున
గాప్ప యుగు తాప్పుచవి తాప్పునెకభావమున
చప్పిప పరంద వమున చందెనుము కుందమున
కుప్పలుగ నూడెనల కోటుసువుబ్బందములున
తగి యుండె పోగడపూవంద యూభావిని
చిగురు వేమాపినితెనె జెండె యూభావినికి
తకికరాగ చెలువ యొప్పె కస్తూరి ఫాలమున
చెవియు కొంకి లరంతు చేరె సురసాలమున
నతను కుంచలములును కనురుసుమజాలములు
చతుర వాగ ధులన గజాలు శుక జాలములు
కమ్మ(క్రొ)మెన్న ఎకిని తావ తిబలంగములు
తుమ్మెదల తాగా వలవు దే(వె)నుల వంగవులు

పాన్థ * పూగములత్రైబూసగ్రెసుమనోరజము
త్రస్నారాపంటబాతెవికియుబ్లారజము
తుపలయమున్రనాత్రామ్యతురుపందముబచేరు
పూజంతితేకినతెబుత్రైనెంతటవారు
తన్నెరాగిరటతముపిన్నిపారెల్ల
పస్నిటదారవ్రిపసిపంచుపరివెయుకము
విస్రాశల్లనవ్వనయలంతతంటతము
యమున్నిగిన్నిసగక్రివాపత్రితలకలము
నెలరారునలువపంధిరులదాతలచెంత
దులకింనత్రపస్యరాదానలజూబతితెంతి —
గ॥ తాప్పనామూటిపియరాత్రాప్నలార
లవితసుసునోపితాసంబుగవిరియుండె
తమ్మెతానుపల్లవానరాగముల గి వి
యముసదనిపంచెమితెప్లపరమోసైపాజి
సీ॥ టీ పూడిజాపపాతెవదాయుగవన్నై (శరి) పూడు
దపరాతుపనాతుచెవియుజూచెవెలదచాప్పిమ
నాదుపుత్రిటముపుపిత్తుతస్సదుతంతెవినాతనిస్థ
గిరంటచెవికాడతాస్తెకివితాప్నవాపితెద్నవి
తావియునున్రంకనామరిరిగుప్పెదవసంతము
నీతుతల్లితారమువినుతవికిపలుకు । పాన్నత్రైతాము

[illegible]

[illegible] వృషలు

[illegible]

వ॥ ఈ తరుణకారిచే నికత్తియులంగాడి విదారిం

ఉ॥ నవ్విసరాగవర్ణశ్రీ ధ లక్షంబునా॥

మ॥ తని తమోర్ణవమున్ దాట చక్రపాక సితరత్రాంచద్భి

జ్యోతిర్విశే। భని కాయాంచిత తోజికాం సజల

సౌఖ్యాస్యైక విస్తారముల్। వనజాతాత్మ్యల ఖండు జీ

వసు మనోహార ప్రభారాగముల్। తన కాంక్షా ఘప

రాగపుంజ వృత వృంగారంబు కాసారముల్॥

సీ॥ వృందదకెకముల తాపోంధు చేయుచునుండుస

తతంబు సారంగసముదయంబు। శాశ్వతాతువా

న పద్మములతాళ్క్షించు నానందమున జనునం

డజములు। లాంతాపద్యజాలకరెణు వ్యలగాడి

యు లరదావుల బాల్యహారించ యుంబు। శంబరంబు

ల తోడ సన్నై(తి) జిదియుంచు సంతోషమున కార్త

సముదయంబు। గవిగీయు నిప్పున్న వైర మెుక్కటనునో

క।ప్రసవ సంపదసురభ ప్రభావయుక్తి। వతానివరు

నా(శ)మమునూ వికానుపించె। యుచిర తరువేలన

ఖ్యి సరాగవరంబు॥

ఉ॥ సారసబంధుబంధురము సాంద్రశరీ ముఖద్యుతిం,
ఛరిత సంచారసమాంబసేతశతపత్రవిశేషమునం
తగాటి సంశ్లిష్టరుచిరధాంగరాజగతిరేఖగము
భూతి పరాగమైపు వృత్తసారము సంగణాంగములన
చందము నెందెదవలెం దుదెల్పగదే॥—

క॥ వనుగాని జలకేళరతి
వనితలు భూషణములెల్లవొసినిడిన ఖులకు
గాన యుంజూపనులలరగ
వనకేశికి భూచ్ఛిర వృషవనజదళాత్రుల్ల॥—

——— ॥రగడ॥ ———

ఔలె ఔలె ఔరె ఈ దాగొనెము
ఔలె ఔలె చేసి వలరా మెము
జెత్తప వలగాని జనమనసేవికి
జిత్తవసి కవచెని యలరానటికి
రాయంచకునేరాయి దేవలువాను
రాయగజననిడిదగ్గరనిలువను
పొరసుసుచసుంబ్రములబారములు
వైరభారసువేమవెలలయునేరాలు
శ్రీరదజయానరాయవ్యలగెంటను
గంధముమొగ్గలపిల్లరులంటను

త ప్పి వెయ గ్గ ల కు తు లా ను నా పై న్నా క
ది వ్వ రి కై గా నిక త ర పు సి వ్వ రి
కు లు క కు ను లు క ల కా ని క ని న వ ని
క లు వ ల చె లు వ లు గ ద సి న క న్న లు
చూ వి ము ల కై న యు గు న క్షిన చ న్న లు
త్రి రిం చె న కి న్నిం తు లా చూం తు లు
త త్రి రిం ప కు ము త యు జో క కం ద ము
ము జో ప ర్దిం బు ల మ ల ఉయు చు డి స్తూ ను
న బు ము ధ ము ల లా డ గ సా గి త్తు లు ను
కి ల కి ల న వ్వు చు కై లు లు డె లు చు
తా ల తా ల మ న గ మ గ కు ల ము ల జూ పు చు
కం క ణ ము లు పొం గ గ జ గ్గ డు చు
కుం కు ము గ ద గ గ గా న తా ద లా తు చు
జి ల జి ము లా ప ల జి ల్లు న న బా గు ను
చ ల ము న డే లు చు కి యు ల తా బా కు చు
కై సు గ వ కెం పు లు తో ష్మ గ గుం కు చు
ఘ ని ప డి డే టు లు బ ట్టు గ [illegible] గ్గిం కు చు
ఱ ద్దిన మ్మ గ మ ర తి ల కా లు లా ల యు గ
ని ద్ద పు చె క్కు ల న రు లు వ తి యు గ
చం ద న పం క ము నా రై కు జా ర గ

చెందనగంధులు జలజవదనాంగ
సరసక్రీడలు జరుపుచు మెలగుచు
ధరికి వచ్చి క్రీడ ముదంబున జలగుచు
సలిల క్రీడలు జాలిన చెలువలు
వెలువడి గట్టిరి యెంతగ వలువలు ॥—
వ॥ ఇట్లు విధంబున యమునానదికి నానావిధశైత్యో
పచారంబులొనర్చి శ్రీదేవి విరహానలంబగ్గ
లంచె నంజూచి గారి చెలికత్తియలిట్లనిరి॥—
సీ॥ కీరవాణికిని శృంగారమంగారంబు నెలవెటికి
చల్లగాలి జాలి పడతికి రాచలు కపలుకులు
ములుకులులనర్పు నుసాగ లతలు వెతలు
తెంద ముక్కంటికి తంబు బాణంబు పాలతికి
చెలికత్తె పొందు ముండు జానము కుప్పుపుల బం
తులు రంతులు ధవళలూచన కుగంధంబు
రంబు వనజనేత్రికి కోకిల స్వరముల స్వరములు
పడతికి విపంచరాగంబు జీరవంబు పారుని
గన్నా న్న వాతావరాన యంతనుండి యుష్నలబ
డ్డిసతికి విరహానలంబు॥—
సీ॥ ఉబ గురుబార గములంబు జేర్పగా వించినగురు
లుగట్టిన మారుశరములవట్టి పొదలందు బాద

లు తమ్మిదలు చేయు దలింప పూవెంగ్గలని మొచం
బులను జేరె। నలరాజు క్రైతలని యరువ్వల జూడ
దర్పణంబున శశిద్ధ్వయము దాచె। వదను బట్
పొడి పూబాదలంటదాగి నభావంబులూన సంస్త
వము నుండె। చెలికత్తెలు పచారార్ధములరసెని
మనగంథంబు నెరపూతమన దాక్రె। చెలియతను
మూలయు నసెక్కిసెయ బూన। నదియు(వ) తిమోల
వయుగజై సె నారయజుడు॥——
సీ॥ శశ్శీకలయలతో పంగురామునాకునస్న సూర్యాస్వబవు
బితయుక్రైయుండు బెట్టు। గప్పిన మినుగు ర్ఘపుప్పాల్ల
గామునస్న సంబరంబునక్రైగయుంగనేల। విరులతేని
యలతి పిప వముతో గాముస్న తేటుల మ్రైకప్పుడెరలనేల।
(తి) స వసిారఖ్యంబు భారంబు గామునస్నవుల యూపి
లు నిరూపపొగల యునేల। తదిరఘువదయుండ
రె యుండుగాత యుస్న। వనితమదరేమిటంకి పుష్ప
వంతు డొాను గంధసారంబు వేడి మిగాతయుస్న
పెలువ నుండిన సేరితి చింగరించె॥——
వ॥ స్త్రి విధ్ధంబున గౌరదేవి చెలికత్తియ యుల్వ
లు మొచుక్రైలబుమొవిరవాంబగ్గలంజైన। నవిశ్రీ
రాకాసుధాకరయం~~[illegible]~~ నాంగనిౘ——

వ॥ ఇ ట్లు చె ప్పి క త్తి యా ట్టి నిలచె॥—

శా॥ కృష్ణ కృష్ణ ప క్షి వి ప్ర వి ష్ణు టి వి ష్ణు గా త
న ల సు ధ ర్మా స నా క్ష సు డై న ఖు శు డు
చె ఏ మ న మ ను ము న క లు జే సి యు న్న డు
ప గ ల డం గ గ జై యు డే వ ద్యై ర్॥—

ఉ॥ త మ్ము లి తా టి పా డు కొ ను దం బు ల పా త్రు స పా
ని శా క ర ర్థ మ్ము ను చ క్ర ర క్ష ణా వి ధా న ము బా ల ఖ
యు ం బ రా ప్త సౌ ల మ్ము ల రా చు టిల్ త ను కు క ళం
క ము బాం దు టి య్యు ర ము మ్ము చే గ మ్మ న ము లు న
ల్ల ని ను గ స్సా న రా జ న ప చ్చు నే క శ॥—

క॥ రా లు న్ ఱు గ జే యు త ర మ్ము నే ర్చ
ధ న దు న్ కొం త యిం తి చొ త్త ము గలు
యు ష్ణ ప డి బ్రిం గ నే క్ష్మి న యు ట్ల పా ని
క్రం దు ల సం గ మె క్క వ ది యు మ్ము గా దె॥—

క॥ చ ల్లి ని పా డ పు న్ వ ని
యుం ట్లు ము లా న మ్మిం యులు ంటు మౌ నా శి రాంగా
చ ల్లి ని నే కే క ధ రా
తె ట్ట ఓ గా నెం త గట్టు తె గ టూరు చాటు కీ॥—

చ॥ చె లు త ల క ని తా బి స ము చే ద గ న ద్బి న తా గ ర స్తా
క్త నే చ్చె ఏ యు సు వే తి పా త్ర ని యు శ త ల వొ తు లు

గూఢ మూఢ నిర్జ్యలసుస్థాన దీపాంబె తిరుగుచంద
ము గానగవచ్చె నింద్యర్క మలయసమారశీతల
తమాట ఋషీకుబయక్ పచారణముఖు——
వ॥ శ్రీనిమల దయానిలునినిందించి మదనునడ్డ
పించరు ఖ్యాని తెలు——
షీ॥ పట్టిర ముమ్మ శంఖుని హేలనే తర్పితే వేమనజా
రజి యెుసె మము గమ్యచాలశె మనుయోగజాలంబు
యొగ్య ధత్రతరు తీర్పరతపాగ్నిల ముచెరుపు
చెపికె ముమ్మతే జగతాకుబెడెదంవ్యపజరయు
ధయు కంటివాడగా గాని లభ్రి ముమ్మ ని నిదిపి తా
పం బుద్ధివతాధిపులయాదలలయుండుగె నిచరె
యుమ్మ జగము లగె నిచతె జాగారభయులమరున్న
రాత్రా రమహామునివృట్యుంగని దిని వృద్ధైన
ప్ర చిత చెతోగికీ పద్రపంచబా ణ॥——
సీ॥ శ్రీపిత వేద ఘనశ్రావము గుశరీరయు దాప్తి
త నర్ంగపరాయుధము లుబూని నకలజీవాంత
రస్థులనె యుక్తయుండెల నితాంగమాంతరాజ్య
లు డవగుచు వందజాంబతకనుసాజెలువ్రోంది
యలుగు శ్రీసుమనోధాత్రి తెలండవగుచు మకరాంత
పషి వతరసకమాలుధరియించియసమంబుగా

పక్షివాహయుమునే క్షిపక్షలలాక్షంబుతెల్లను సంచరించి
తస్వజనకునివైఖరిఘనుడవయ్యెయురనేచూడంగ
నీయంతమున్నైతేటితేఛురవృత్తివైనయునాధసం
రక్షణంబు॥

వ॥ శ్రీనియుక్తిచంద్రమౌళియానిలుపుడనలం
డుగారిచేతికత్తెలునానావిధశైత్యోపచారంబుల
నరింపచుండెరంతనమ్మరాదిత్యంబు॥

క॥ శ్రీసీతాపగణంబులజీవికనిచే
గారివైవాహమునుబత్తైక్రొమ్ముకనలైన
వాపునకెంద్రనియొంటికినిందుదరుడు
వలతమయుతోడుతమొయుగదవిరవృత్తము॥

సీ॥ శ్రీదసాదవలువాడవిప్రయుక్తవలునిర్వెవునిర్వై
పూర్ణకలంభోద్యయంబుపాలకులుండలునుశర్వ
ణవలంగాగనువంచెత్రస్వర్ణమాజవలుక్ష్మీవలంగని
రిచె। పుష్పదండలుఫలంబులునెమలుజెలంగ
శంఖభేరిఘనస్వనవలుమోసె। స్మాపభృత్యోటక
మదద్విరదరావవలువించెదిన్నవనసామ్రాజ్యవర్తి
త్రి తిశల। దిన్యధవళాతపత్రముకదిపిదాచె। చెరువను
దీక్షపాలతోరోద్ధుముకారి। యుక్తికప్రాణాశకునంబు
లెన్నయెని। సుతరముగనప్పుశోభనసూచకములు॥

క॥ మెచ్చుచు వాని గన్గొని సహాహితనిశ్చలబుద్ధి నిందించక
వచ్చిన భూతకేశ్వరుడు వారలకు కృష్ణయ పాదముక్
మెయి దక వచ్చి తత్తొడ సన్నయము సమక్ష్యలా నర్తి సువర్ణ
పితకవ౹ దెచ్చియు దంగ సమ్మానము ఖద్రతబ
ఏదిశైల రాజు తాగ॥—

వ॥ తస్మారత్తము హారి పావని జగత్కళ్యాణి నప్ర
(శ్రీ) యు౹ తన్నాకారతనుండు సర్వజగదాధారుండు వే
దావదు౹ న్నాన్నం డీశ్వరుడు లుద్దైన నరగాత్రాభ్య
త్మలాభీన సా౹ మాన్యం జెభవ దియు ప్రార్వ
క్తతద్దర్గంబెన్నె లూకంబుల గ॥—

వ॥ (శ్రీ) తడు వదియు ద్రష్ట్ర పాదంటవేని॥—
వి౹ శతకాటి రాజహంస విభాసమానుండు
చక్రవరేణ్య భూపావపాయుండు౹ పుండరీకభవాది
పూజనీయుండును హరి సునుసితదివ్యశరధ
నుండు౹ హరిదండబరుడు మనస్తత్వభ్రాంతియయు
తుండు దేవతానివాస తసేవితుండు౹ గతనీలకంఠ
ధీరాంచిత తలాప విశాఖయు హితులాదిపశయుం
డైన వేల్పు౹ గానగ జదానవవిదారి తామవైరి౹ నర
గ్వహిత చారుదేవలు జీతకార వర్తి౹ యొంది
పుర ఘుండుస కలలోకైక విను తు౹ డతడు

సావధానస్వేదుఢుహి సా(త్రి) సాధ॥

ఉ॥ ధన్యంబు వెన్నెబ వతులంబు జగదాధారుండు దేవుం
డు స। సన్మన్యండా ర్యజనైకపూజ్యుడు సజ్ఞానందుండు
శరణ్యుండు మహా। త్మన్యరక్షణ పరుండె ధీయుదుతుకు తాం
(త్రీ)తి గాంభీర్యయుక్తుడు మహా। త్మాన్యంబు చెతంబు బాం
ధవతయార్యస్తుత్యమాద్యక్షికిన్॥

వ॥ ఇట్లు పలికిన యనేకశ్రుతులు పలుకులు విని వారల
తోని ట్లనియె। మునీంద్రులారా మహానుభావుండును
రాజశేఖరుండును। సర్వజ్ఞుండును। త్రిలోకయు।
స్థితుండును। సతతలలాంతరాత్మవిలాసు
సమస్తుండుగానేరుంగుడు। మన్ననయున్నవాటంబు
సఫలంబు గావించెదనని పలికిన। నవ్వునంద్యా
లు సంతోషంబునొందె। యంత నిరవమున్జిగ్గానా
మహాదేవుండు న్లఉదకు వచ్చు తద్వద్వ హవ్యంతంబై
తరుమిస్త్రీ లించునవుదంబునొంది వివాహాంగాద్య
కర్మంబుల నిర్వర్తించె॥

సీ॥ తర్యారతసురుతితా గంధపంకంబు సాం (ద్ర) తములం
గిళ జలవారు। తరలజవ్వది పొంక్షయుగాగళా
పయంబు లికితపద్యరమ్యగళ జలుకు నారు
రంభామహారు వారు (త్ర) యుక్ (రు)మంబులు నిజగళ్

గణములనిలుపు వారు సహస్రార ప
ల్లవాన్విద్ధ ఖంబులు పద్మ తోరణములేర్పరుచు
వారు, గరుడవర్ణ దండయుత హవ్యావాహనయం
బు, కనకసింహా(స)సిమెట్టువారు, నైరి హొరివి
వాహంబు సంధునచటు, నచలవల్లభ పట్టణా
భ్యంతరమున॥
వ॥ ఇట్లు హస్తిపురంబు శృంగారించి మహేశ్వ
రునకు శుభవేళ పంపిన విని॥
చ॥ తలచె మహేశ్వరుండఖిల దానవ దర్ప విమోచ
నస్ఫుర, త్రిలయ హేలా చనుంగు శలశాసను శార్ఙ్గ
శరాసనుం, సదా, జలనిధి కన్యకా వదనచంద్ర
చకోరము సత్వసారము తలిత సి...సతార పరిష్కృ
తేందు దర్సను సార్వభౌమునిన్॥
చ॥ తలచినయంతమాత్రననుదర్శన శంఖగదాద్య
దాయుధంబు లుపరపంక జాతములబ్బాని ...
శరి క్రౌంచ సన్నిజంబులు, జలకనకాంబరంబు కటి
దనర్చ దేహకాంతులు, జ్వలములుగ దీప్తులెంచెలగ
వచ్చె సరోరుహనాభుడంత్య ప్రదక్షిణ॥
ఉ॥ సారద వర్ష్య తాండవ మునినాధ శరీరమ మణులప్పు రాం
గనా, హారములు సిద్ధయక్ష సురవల్లభ వెల్లను నిండి కాల్పుగా

జా ర తి తా గ డ గా డు తా ని పం క జ స న్ని భుం డే గు ర్తిం చె
డా ।ణా ర భ సా (భ దా వ ధ న రా శ వు రా శ వుం యూ రి
రూ ఢు డై॥

కే॥ మం ద ర మా రి క లు వ తా
శ్రీ ం డా వి చి పా ణి శి త కు వి శ వు మ ర వు రు
ధ్వ్రం ద వు బ గా ల్వ వ చ్చె బు
రం ద రు డై రా వ తే భ రా జ స్తి తు డై॥

కే॥ ద్వి జ రా జు లు జా గ డ గ జా
రు జ రా యు త మ స్త కు వు లు రు చి జె ల గం గా
న చ పా వా ను డై స్వా వం
బు జ లో చ న గూ డి మా వ్య భుం జు డ రు డెం చె॥

గీ॥ రే ల కాం యు లు బా యా (గ) ణి స మా ఖ్య
ధ న రు లెం డ వ స్తై రా వ తం బు నె క్కె॥
త్రే ల ను ద్దం డ దం డ దం భో శ వై ర యు
తొం డీ నే తెం చె దం డి రూ ఢి దు యుం డు

ఉ॥ క ర్పు ర ర త్న భా ష ణా ని కా య వు లు న్న వ పు ష్ప
మా లి క ర్తి క ర్పు ర వ ర్ణ చే ల వు లు క్తా తు క వు వ్వ ధ
రిం చి శ్రీ వి లా క ర్పు ర లో క నా యు కు డు శ ర్వు డు
రం గ ము నె క్కి యు ర్పు ద న్న ర్పు ద సం క్షి ప్తై త గు భ
లా వ శి గా ల్గి గ వ చ్చె చెం డ్రి కె క్కె॥

సీ॥ స్వచ్ఛమగు పాటి పుష్పంబుపైన ధవళ
పైఠాటకంబులు కాఖాన తాగాలు లు
సరణినటయింప పాపాని శ్వరులులగాలువ
వరయు ఋడే తెంచె మకర ప్రవరమని కృ॥
క॥ శ్రీ సుపమమిత ఖ్యాపనమయులు
తనమేన ధరించి త్వరిత ధాటి గతుల జ
న్యస్న నయులు ధటపవసుందరి
సమారల కంటెమిగుల త్వర తర సుస్థై॥
తే॥ రాజరాజు రాజ్యరాజుల తాగాగోది
రాజతేజో లి జూడ రాజసమున
తన ధని ధుల తాగ దధన రవార్హ నమెకి
రాజితము గన రిగిర భసయునహ॥
సీ॥ దివిజు పెట్లను తన చూట్లు దివిరి కాల్వ
ప్రధి ధనాయతు కొప్ప తలంబు స్త్ర లబయున
తార కాసంత తుల తాగ దదన లయున్న
చంద్ర ఢులు నబాగె కాంతి నిస్తంద్ర గమము॥
వ॥ ఈరీతి మించి సదా శివ్యం ధుఫణి కుండల ములు
జాగరూ మ కోకుండల ములు ధరించి జటాజూటం
బున తలపరు గువదవచ్చల కరిటుంబు పెట్టిశ్రేష
ఖాష ణం బుల తమ రాయుగా తే యుత్తార మంజీరం

బులు పూని, పుండరీకాక్ష నంబు లోచనుగాంచి (తి)వ
స్త్రంబులు ధరియించి, నానావిధాలంకారంబైన వసు
మోహారంబులు కాంచిచే ధనరుచిర ధ్వనసారసా
రంబైన పుష్పపుంజంబులని కీర్తిమలాభశక్తిమలాసన
ములు శ్రీదేవతానిచయంబును సప్తమహారుషులును,
మొదలుగాననేక మునులును చనుదెర సంధర్వ
రప్పంగీశ్వర బండిశ్వర తుంబురు ధర ఘటోత్కచగర్భ
రవ విరజాదిగణంబులుగా లువతుంబురు నార
దాదిగా యతులు వైణికులు వెంటనంటరా,
రంభోర్వశీ తిలోత్తమ పుష్పమోచన హారిణీ శంఖచూ
డ మేనకా వరూధినీ కాంచన మా(ముక్త)కాప్సరసలు
ముందు దెసన నృత్యనంబు లానరింప, వైడనెడ వ్యంగీశ్వరు
షు లోన స్వరసంబు (ప్ర)కటింప మపాశ్వ రుం డువచ్చె
న పన్నగము——————
కా, మైనాకాదికులపర్వతములు లంకాశృత్యా(ద్రి)ముఖాని
ష్ట తెం తెనెయ(సం)బున బెండ్లికి తోలయి పూన్చింబట్టి
ట్టిరా, జానంద నాదికమును ప్రాద్యాయులతో
నాచం (శ్రీ)కార్తికే రుసా, నానాన ప్రభాదృ యొడ
రాని తోరావాన్నిం చెంచిం ఠ్ఠి ఓకీడి——————
వ, (శ్రీ) ఆర్య వసరంబు నకశాస్త్రానువెదా త్సువ పరిశ్ర

క్షేత్రేన గస్త్యుండు వర్ణిత తద్ద్వారంబున విశ్వంభరావ
లయంబు గల్గిన గనుంగొని రథాంగపాణి
కరంగ కథా శ్రీ కైరిగించిన సమ్మాదేవుండు నీవు
ను గాత్ర సమర్పిత వేంకటాచలంతని తార్క్ష్యంబు నీయ
దియనిన వారికా విష్ణువు మోపయుక్తంబుగా నిట్లనియె
శ్రీవమునందర్శడు హస్త తామరసంబున నంబుని
నా తోరణ నంబాన సృష్టి। ఏవంవార్ధ్వశాండు భూలానుజు
నా తత్త్వాత వహుశిఖలతావాంతియో నర్త్య పహా
ప [illegible] ద్భుడు ధ్యాత వహుంతార మూర్తి యునవహు
షు దర్ప యమున పంచో తయత్తృప్తుని పాదత్రాంత
ము జర్ఘ యుకి విం దాన వసంత యుర్తి బుద్దై చెలంగె।
తమ [illegible] ను పాల్పడ యుంమునెల్ల జగములలరజ
వన దాగసంబుల పనయించె మోహాత్యనిరాతచేని
ట్లుల గుటు। కీర్తిడియు త్యత్యమత దోవుచత్పెట్టు॥—
వ॥ అనిన విని కాత్రేయ తటకుండు లోపాముద్ర
ధ్యపునకిట్లని యెం॥——
చ॥ కలశజ సర్వలోక హిత కార్యమునకు తెరగింతు నీవ
మా। చల పుర కిక్ సమస్త సురసంఘముల్ వును
వర్ణ్యయు స్థలా। యుల యలటు క్రిందుగాని విచెయుష్పు
డు దక్షిణాబ్ధి గా। వలయు విదంబు నేము మటకిపా

టు వంగ ౯ధర రయుల్లాస యుత్పన ద్ది||
క|| నాఁవుడు ముని యిట్లనియెను
భావజ రిపు శౌర్య దేవ భవము దియర్థాన్షెక్
నే పెక్షె దద్దక్షి కా దీశ
కై పె ఢుకె న సుచు వేగంబు తీవసుఢరిశెద్ది||
వ|| ఈశ విధంబున నగస్యుండు చనిన పిమ్మట పరంవర
యుద్ధ రంబునం దు||
క|| కాంచన గర్భుడు మరి భా
వించి శుచ మతు కాలార్థ మునగవినిన గపతిరా
బంచానన నవ ధ్యానత
త్వంచాన్వ నలంకరింప బనిచెం సుతుల ద్ది||
వ|| పని బన యిందు కాంత యిట్లనియె||
ఉ|| ఏం క్రిత స్థానె స్థ దుటు మెనగ భాసపు దుప్పటం
త లం| జి కులగుం పు కెం జడలుచె నెం క మంచపు కా
డుకొం పళ ము కేన్నయుష్టి పెండ్లి కాడు కెన్నె
రాంము కర్డనుండి వచ్చె వరా| చ కన్నె నె కా డిమె ట్లులన
న్తైల జనెస్త్రై వి పల్లు న ర్వు చుద్ది||
సీ|| ఈశ పెండ్లి కాడు కున కెక నైన కెంజడల్ వివిధ్రికారి
శిగగా వింపర మ్మా| పపో శిధ వించి పసగల్గు కత్తి
ని మం త్తెం పు సరుస్తైన పెం వె మ్మా| బ సె తం బు బుడి

కి మ్మై ఘృస్వ జాతసూత్రి తా ఖి ళ తవ టిర వ్యుషోత్త
ర వ్యా। యుసుచూ డవులాన క్రవులా పలాస్వయుచత
ష్టాన్స్వ వచనం బు లెం తయు సాధు క్రాను బు||—
మ|| తలయుం బెక్కి జై వియా ర్యు శ్రీం టి శలగం ధం
బుగ ర్యు పట్టించె పే జలకం బాక్షై నె క్రర్యు యొర్యు
వు జాగు క్వసంధించె నె క్షర్య పై। యులెకిజంత
న మిర్యు పే చె సుర టక్కి పారాభులర్పించె నె। క్ష్మలుతా
త స్వా వు పాసు బ్రావ్య దగు గంగావతా ళికిక్కి వె ధుక్తన||—
సీ|| రత్నపీఠిక దిస్త్రి రాజీవ ముఖ్ఖ యొర్యు యుంతాచె తితి
కరంబ చ్చైనెకతె। తలయుం బెనెకతె పస్ధ డళా
యుతె క్షేజాన యుగుపి ట్టి యెయు క్రర్యు నవి నవదనాగం
ధం బుచె నబ త్రి విం బెట్టె నె క్రక్రై జలక వా శ్రైను నెక
బె లజగంధి। త డి యెయు త్తె నె క్రతె కాం తాళి రాగ రత్నం
బు వు జాయు గట్టించె వుగు వ యెయు కతె। గంధసార
వులలదెను కర టిల్లాన। క్రుంటం బకుం తల యొర్యు
క్కె ల్యా పృథ్వి ద్వై। తయు త్తియు పుష్పరు చుక్ష్మ సారం ప్ర
గ ఘటించె। చెలువ నగ జకు సీ నుంత పసి ను యొర్యు||—
తే|| శ్రీ బరిచె నె క్ష్మతె త స్తురి
తిలక వు ళి క ప లక సీ వు ఖిద్దె నురవు క్షో
తిలకం బు నన భావె గాయు

మొం డె న గ వ్ర లా న న వుం న వు ప్పి రి గా న గ ని॥

క॥ ధ వ ళా శ్రీ తా త్ప స తి యు భ
న ర యు గ శా ఙ న త రా జ నం బు ఘు టం పక్
భు వి న్ లూ త్వ ల లూ చ న
రవు వు ని రవు ద న్ని (ధ) క న్నీ యు న గ క్ష ఖిం చె ద్రి॥

క॥ శ్రీ తి యలు గ ఇక్ష వు జి కే ళ్ళి క
శ్రీ తి వా త స తి మొ క తే యు టు టు యు ల కె ఘు ను చ టు
శ్రీ తు లం ఘ ను వు జి క ళ్ళి క
స త త వు వి శ్రీ త వు గా ధే జ గ వు ల నె వృ థు ద్రి॥

క॥ శ్రీం గ న కా క నే న్నై వి యు డె
వుం గె ర వు త్తే యు న నాం స వు ల వృ వ వాం పక్
ర ం గ న్న వాం కాం వ జీ కా
స ం గ తి చాం టె యు కు సు వు పాం ఙా న్ర యు న క॥

క॥ హ ర వు జీ వ యూ ఖ్యో త్ర వ
హా ర వు జీ రు చు ల ఖిం చె న భి న వ లా వ
క్షా రూ ధి జి గ న్ని ధ్ర వు
వా ర వు జీ రు చు ల కంటె య తి శ య వుం ద్రి॥

సీ॥ వ ద్మ రా గ ర త్న జ శ్రీ సం ఘ టి తాం గ
ద వు ల దాం ప్రి చ వి భూ జ వు ల ద న రె
తా వు రు కెం జి గు రు ల గు వు రు ల న ల రా రు

లలితకల్పలతలు చెలంగ విలసెను||—

ఉ|| శ్రీకరమై యనంతమహిమాంతికమౌ నాత్మ తిచేగనుపట్టు
చున్నయు న్నతివపదంబులందుగలవారంసతదంబ
వుపూని వస్సుతా| నసములయుదంబుతోడ కలివాం
సతధంబు నిశ్శ్రీగారకవా| క్ర్యుమరతయుణ్ గఖరవి
లసదుస్తివానినిగల్గిసెప్పునే||—

క|| శ్రీకవికినితాంబయుర
త్రాతరపుబులవహించెయరులకెమునునుర
త్రాతరమెబులపానవ
మైకను పట్టుచుదనర్పువునని యుంచెలవెళ్లె||—

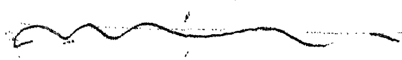
వ|| అయ్యవసరంబున నశ్వక్షపల్లవతోరణం
బులు గనుపట్టుచు| పూగరంభాస్తంభమునోహ
రంబుగాచ శ్రీపటవితెరసంయుతంబును| కిసల
యపూర్ణగంధాశ్రితబ్బులంకృతశాతకుంభ
సంభారంబును| శ్రీజాలిద్వజరాజరాజితాశ్ర్మ
దపుడుర్రంబును| జయజయమతిధ్వనివందిమాగధ
ధారకీర్తివాదంబును| శ్రీత్రుం తుంబురునారద
విశ్వావసముఖ్యగైకకగాయకంబును| పున
సారకస్తూరికాగంధసారముఖ్యపరిమళద్రవ్య
వాసనావాసితాఖిలదేశంబును| నందికేశ్వర

మర్త్యుల చెంది మధ్యాన బదరీ తరుతల వాసినం తాపస(వ)
వటవృక్షంబును। రంభాప్సరోగణ నిషేవితం సహజ
జాత ప్రసూన సంజాత వాసనాసక్త పుష్పంధయ
ఝుంకార పూరితంబును। పక్షిజాతి ముక్తాసీనం
తా ప్రసవ ధామ సంఘటితంబును। తరణ్యారాగ
రుధిరాపహాసనాస్పదంబును। గరుడ గంధర్వసి
ద్ధ విద్యాధర యుగ్మముల స్వైర సంపర సరస సల్లాపంబును।
శృంగ శ్వరాఖండ తాండవ విలసితంబును। పద్మా
గచ్ఛాయాదాయాద కాంక్షీరతర్షము సంకులితంబును।
వైనాతేయు డ్రైకు మార వర్గ నిర్గళ వాచావిజృం
భితంబును నైతెఱువు ప్రాంత ప్రఖ్యాత దిక్స్థానంబు
ప్రవేశించె యంతట॥——

గీ॥ రంగు మీరంగ నెండ్ల యారంగు బంతు
లెండ్రి బొత్తు దండల దెస్త్రి కెప్పి తొట్టి నడ
పాము నాగాశ్వరుండురు మహా మజలగి
శంభుని తలంబునకు వచ్చె సత్యధనుడు——

క॥ వేనకాశె విభ్యక్య సమేత యగుచు
తనకు తల్లి శాంభవ్యులు భోంయగా భుజంగు
మృడుని పాదాంబుజంబులు గడిగె నపుడు
పర్వతాధీశుడును మహాపత్నియును సైగ——

మ॥ శ్రీ మద్రాద్రీశ్వర సన్నుతాయ విలసత్పంజాతగర్వాది
చణాయ మహేంద్రాయ సురేశ్వరాయ నిగమార్థస్తోత్ర
ప్రపాత్రాయ భక్తవశంకరాయ శాంభవీ రమాభూష సర్పాయ
సుమసేనాగంగాధ్రత్తపాంగాయ మహజ్ఞవమాంసప్ర
తతేయ టంచా సనేస్త్రైలాధీశ్వరుం డాత్మజ్ఞ॥—
సీ॥ మమ్మెల్ల తలఁచియు మది గ్రహించి విహిష్టి నిలకాంతు
ని మాసించె నగజావస జగద్గ్రుహు నందుపాని
వేగసెసగంగను మయియు ప్యాత్రా ప్పుప్తెనుంచె రాకుడు
నయ్య డగారయు నభపుం డుసు బరస్వారా వెంతన
ములహార్ష పెటుందిరంతటన శిల జ్ఞుదంఖ్యాజ సంఖ్యా
వ్యం డు నువ ధూవరులను వినయమెయప్పత్తెలుత్తెలు
సుగూ డంగకి లుతాని షి యుంశుతంబులు యుదివేసి
యుష్టి వేశ సప్త పదములు దగ్గి క్రుంచెశ్లైల జ్ఞాగి
రీశులనరు ధత్ర్త్వ పద్మంప జేసి॥—
వ॥ ఈప్రకారంబున స్త్రైడు నిసంబులు జలంగ వ్రీలు
మేలు తుం డుకళ్యాణ మహోత్సవంబున తనను జెతత్ర
త్వంబులు సేయుం చుడు మా మహేశ్వరులను వ్యళ
భ్యాసాసానా రూ ధులం జేసి తా నుం గా విచార
నవ్యు డు రజతా చలంబున కుపేంచె ను॥—

శా॥ సకలదేవజాలకాద నాస్థాన భూవిల
గాలవగాఢ స్వస్థపంత జాత్యం దుబ్బికె
జప్తి నికాద నుతం బసంబప్తు నివుభావ
ధలచెవసవునస క్షేత చిత్రి వలుగస ప్రభూ॥—
శ॥ స్థావరజంగమప్రతతి సంయుతమైనా జగమెుక్కో
టెం తృతీ। భోవన జాష్టుడాత లశజుంఢితా త టెం తృతలం
చెచాదసా। నా వి బుద్ధిం ప్రీ నిర్ధ్వ రగణంబులజాల
నగాని నిట్టసార్వ। జావితదిర్ణశక్తి గలజ్వలితపా
నిధిజాఢ వెంచ్నౖ టుకి॥—
క॥ క్రనివిష్ణుం దిక్పారరసోధ
ధసుక్షీ నతత్త్వ రక్తు బంబా నరింప
ఘన నుధను చూనిశ్చయించెత
త్రి దనజక్రియు విశ్వకర్త నవ్వుడు దలచె॥—
వ॥ ఆలంచనంత॥—
సీ॥ జాళువా బంగారు ఘాయు తాయవలు కాద సా
సమానవైషమ్య పావనవలు కాద। వేవచక్కీటాదిభూస
ప్రాపంచములు కాద సలిత వానుపద్మజంబుకాద
ద। దశ బాహు పంచ వక్త్ర త్రినేత్రంబులు కాద చత్రశ్రి
శూలశస్త్రములు కాద। తనకాధ్రమానవితావసజనా
స్త్రములు కాదన వరాన్ నానదండములు కాద।

బీజపూర నాగ పద్మముల పరాభవము। చారుహా
స్త్రనీరజమున లతాగదా। ఖర్గహాదులకై దుటుత్ర తృప్తి
మ తెమ్మెసు। ఏ ఖ దు దశల నుండు వీర్నకర।।
ఉ।। వచ్చె నవిర్లకర్ణకజావం దన వెంట పన్నె సెనక్రి। పూజ
లక్ష్మి। మెచ్చగ జేసియుంతట త్రినేత్రుడు బన్నెతో వాను
జావతా కస్త్రైరు వక్షే కుంభజు మహాత్ములు తంతా
దరి త్రి కంటె దా దిక్కు యొయ్యుండు నిష్ఠు డేకి యలు ట్ల
కాగ వహా కుబరిత్ర జూపపూ।।
క।। శ్రీ నిస సతలా మరవ యునం వ్యారఊలు-నాండు
ఈ బరి త్రింతు జూడుడి యె సగగననుచు
వారి వారాదులకెల్లనక్షై యు వ్రగాగ
నప్పుడు దుర్త్ర దమ్మెసా వార్థ్ర సెబ నమ-
సీ।। దసర వా టకై లదంగంబు గాలిా దవయు
చరంబు పాత్రి మయు గానదంబు తక్క్రకరి...
దనాకాదులన బద్ద్రయ దసనా బి బియి న్ప్రా।
శ్రీ లంబసూత్రంబు హాస్తవస్త్ర సెనక్రి లపు వంత గ
లంబు చేసి నతిశయుల్లా గ్రమయ కబి వృత్తై గలశాస్త్ర వృసి
లపు ఘంబు యెబకబి వృత్తై జగంబున యాయిట్లా। యుయుండ
లోకంబుల జ్ఞాత మొండి వేన్మా జాంధగానంగు క్ష
ర్వయు సూత్ర మమమర। బత్తియె కృవత కృవబ

ర ప తే ష డు । తా చె వా రు న కు ప్రా ణి కి సం తో ష ము ద వ॥–

వ॥ శ్రీ వర్ధ ఘం బు న స క ల దే వ త లు గ మం గా న

వి చి త్ర క ర్మం బా చ రిం చి న యు ద్ధ వీ ర దే వుం డు॥–

(శాంత వృత్తము॥

~~ఈ~~ శ్ర రుం డు బ కై సి ప్పు డి వృ క్షం బు తా డ సె

వి శ్వ క ర్మ వి చ రి త్ర వి ప్న యం బు కుం జుం జుం

వి శ్వ వి స్ఫ శ క్తి రెం డు వ్రే క్క లం ధ రిం చి తా

శా శ్వ తం బు ని ధు త్రై ర్య శౌ ర్య కీ ర్తి వె స్ప గ॥–

క॥ వా రి జ క్రి యా బ వి కి స వి ని

వా రి య ను బ ద్ధ బు డు వీ వ బు లం ద రు గా డ

న ర త ర వ సు తు లు వి ను తిం

చి రి శ వి శ్వ గు రు ప్ర శం సా త్ర గు ణం బు గా॥–

శ॥ స ర్వ తి షే వి మా యు గా

స ర్వ ము సా రం గా గ్బు ల గా గ స క లా వు రు యు

సె స్థ గ వి జ్ఞా ని యు ను ద శ

వి స్ఫ టి యు సం గ న త డు వి దే ళ కి వే ద్య లు॥–

మ॥ వా ను వు తి త న చి త్ర శా ల స వ లా వా క్షి తి

పు స్తా త్రు సా త్రే స వి నా న న పం చ త త్తి న యు సె వ స్వా

న దం డం బు లి । ఘు న బా హా ధ శ కం బు శు ద్ధ క న

~~కాం గం బు~~ ~~[illegible]~~ ~~కల్ప స్వై పు వా । వా న మొ ప్పం~~

గను విశ్వకర్మచనియెఁ బాహ్యాంతరంగంబుతానగు
వ॥ మరియును॥—
క॥ శంకరునాజ్ఞకైకొని తుహినాదసగంధర్వులువచ్చె
నింటికిఁ బంకజనాభుడేగె నిజతేజితధామములగూ
ర్చి వేగమె పంకజసన్నిభుండదిగె బ్రాహ్మణమునకేగు
దమం దయింటికిఁ గింకరుడైన దేవతలకిష్టు
డై చనిరా తసిమునకు॥— --
గీ॥ తమునువపిత్రాది మునువులుపమ్మొదలును ననను
తమతమనివాసములకు నంతయును సుఖించి
కార్తికేశ్వర ఘణ్నుఘు శంకరుండు
సద్రిసుతదానుపెన్నిండెహర్షమున ననును॥—
సా॥ శ్రీశితాచలక్ష్మీతుమ ధ్వజదతాంధ్వధ్వక్త్రఫల్గ
త్త్విగ శ్రీపసప్తప్రతిభాసహారానుతవార్ధాలు విధా
తాపసత్యైశ్రీ ధృతి విరామచమానవరుసేనాపత్తు
వాదత్తమాశ్వర్వప్రజ్ఞసదాశుభంశ్రీజ్ఞానసా
విద్యాతవిద్యావధి॥—

—॥ ఉత్సాహ॥ —

పెర జ్ఞానతతల్పబ్రాజబ్రాహ్మణారాజబరాజవి
శ్వజ్ఞగోత్రసత్వవిత్రవైభవదిగాత్రభా
వజ్ఞమంత్రవర్గ ~~వక~~ సిత్వవర్ణనియ్యపద్మఖా

శ్రీ జ్ఞానాబ్జపూజ్యకుంద బిన్నయోగశ్రీచరణా॥

॥గద్య॥

ఇది శ్రీమద్విద్వద్భక్తజనమూర్తివరప్రసాద
పవిత్ర సారస్వత తుంబురారాజకవివ
రాజ్యాంకి బాలసరస్వతీనా
మధేయ ప్రణీతంబైన
శ్రీస్కాందంబను మ
హాపురాణంబు
నందు సనత్కుమారసం
హితయందు నాగరఖం
డంబునందు సర్వ
ఋషి పంచ
మాశ్వాసము॥

శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః॥

శ్రీ ప్రభవనామ సంవత్సర వైశాఖ బహుళ ఏకాదశి [illegible] AD 1867

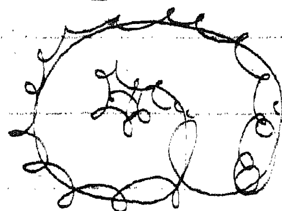
[illegible]

[illegible]

[illegible]

శ్రీ శార్వ సములు సంపూర్ణముగాంచి
సింయుద్ధదముయున॥ ——
శ్రీ విశ్వకర్మహర
బ్రహ్మణే నమః॥

వ్రాసినది కప్పగంతు వెంకటేశ్వర్లు॥

Transcribed from a ms. of Chintalapati
Venkatasastrulugaru of Chantapalli
Gudivada Taluk in 1916–17

P. V.
8.2.17